

แผนการใช้ที่ดินจังหวัด **สิงห์บุรี**

เอกสารวิชาการเลขที่ 07/04/2568
ทอวนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี

จัดทำโดย

นางวิรัชกานต์	พุ่มทอง
นายพรชัย	ชัยสงคราม
นางสาววารุณี	อดิศักดิ์กุล
นางสาวนิธินันท์	เม้ยชม
นางสาวน้ำเพชร	สมบัติบุรณ์

เอกสารวิชาการเลขที่
กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

สภาวะเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันเป็นไปในลักษณะของการแข่งขัน รวมทั้งการผลิตทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกร ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายสนับสนุนการเตรียมพร้อมเพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรมุ่งสู่มาตรฐานสากล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับโครงสร้างสินค้าเกษตรเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่มีเป้าหมายที่จะพัฒนาการเกษตร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการตลาดแบบครบวงจร สำหรับด้านการผลิต ปัจจัยการผลิตที่สำคัญเบื้องต้น ได้แก่ ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทรัพยากรดินโดยการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และมีศักยภาพในการผลิต ตลอดจนมีการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืนให้ครอบคลุมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัด เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายของประเทศ ตรงตามภารกิจกรมฯ และสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัดดังกล่าว ได้จากการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจระดับจังหวัด โดยวิเคราะห์ร่วมกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางพัฒนาด้านเกษตรของประเทศ หลักการพัฒนาพื้นที่ของกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี และแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการวิเคราะห์ร่วมกับสภาพแวดล้อมด้านเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรี ทั้งจัดทำแผนการใช้ที่ดินด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

คณะจัดทำรายงาน

กันยายน 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	I
สารบัญ	II
สารบัญตาราง	III
สารบัญรูป	IV
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-2
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1-2
1.4 กรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินงาน	1-3
1.5 ผู้ดำเนินงาน	1-5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้ง อาณาเขต และการคมนาคม	2-1
2.2 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.3 สภาพภูมิอากาศ	2-4
2.4 สภาพการใช้ที่ดิน	2-7
2.5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม	2-15
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
S.1 ทรัพยากรป่าไม้	S-1
S.2 ทรัพยากรน้ำ	S-4
S.3 ทรัพยากรดิน	S-9
บทที่ 4 การประเมินคุณภาพที่ดิน	4-1
4.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	4-1
4.2 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	4-3
บทที่ 5 กระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดิน	5-1
5.1 นโยบายแห่งรัฐ	5-1
5.2 การวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่	5-11
5.3 การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินด้วย SWOT และ TOWS Matrix	5-15
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 เขตการใช้ที่ดิน	6-1
6.2 สรุปและข้อเสนอแนะ	6-9
เอกสารอ้างอิง	อ-1
ภาคผนวก	ผ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี (พ.ศ. 2558-2567)	2-6
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566	2-8
ตารางที่ 2-3 ระบบการปลูกพืชจังหวัดสิงห์บุรี	2-14
ตารางที่ 2-4 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากรจำแนก รายอำเภอ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567	2-16
ตารางที่ 2-5 รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเฉลี่ย รายได้ต่อบุคคลเฉลี่ย และอัตราการเปลี่ยนแปลง จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566-2567	2-20
ตารางที่ 2-6 การใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2562-2566	2-20
ตารางที่ 2-7 ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2562-2566	2-21
ตารางที่ 2-8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสิงห์บุรี ณ ราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2562-2566	2-22
ตารางที่ 2-9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในกลุ่มภาค พ.ศ. 2566	2-23
ตารางที่ 2-10 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวนาปี รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68	2-26
ตารางที่ 2-11 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวนาปรัง รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68	2-27
ตารางที่ 2-12 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของอ้อยโรงงาน รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68	2-30
ตารางที่ 2-13 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของกล้วยหอมเขียว รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68	2-32
ตารางที่ 2-14 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2567	2-34
ตารางที่ 2-15 ข้อมูลด้านการประมงของจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567	2-35
ตารางที่ 2-16 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม และอัตราการ เปลี่ยนแปลง ในจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2565-2567	2-36
ตารางที่ 3-1 โครงการชลประทาน ในเขตจังหวัดสิงห์บุรี	3-5
ตารางที่ 3-2 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาในรายอำเภอ เขตจังหวัดสิงห์บุรี	3-5
ตารางที่ 3-3 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของน้ำใต้ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	3-6
ตารางที่ 3-4 บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	3-6
ตารางที่ 3-5 ชั้นหินอุ้มน้ำในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	3-7
ตารางที่ 3-6 ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	3-11
ตารางที่ 3-7 ระดับการสูญเสียดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	3-14
ตารางที่ 5-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี	5-10
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี	6-7

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1	ที่ตั้ง อาณาเขต เส้นทางน้ำ และเส้นทางคมนาคม จังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 2-2	ปริมาณน้ำฝนในจังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 2-3	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567
รูปที่ 2-4	สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566
รูปที่ 2-5	จำนวนประชากรจำแนกรายอำเภอ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567
รูปที่ 2-6	โครงสร้างประชากรจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567
รูปที่ 2-7	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 พ.ศ. 2566
รูปที่ 2-8	วิธีการตลาดข้าว
รูปที่ 2-9	วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน
รูปที่ 2-10	วิธีการตลาดกล้วยหอมเขียว
รูปที่ 3-1	ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567
รูปที่ 3-2	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาล และชนิดชั้นหินให้น้ำ ในจังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 3-3	ทรัพยากรดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 3-4	ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 3-5	การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี
รูปที่ 4-1	โครงสร้างการจำแนกความเหมาะสมของที่ดิน
รูปที่ 5-1	การวิเคราะห์พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีโดยใช้ SWOT และ TOWS Matrix
รูปที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนปฏิรูปประเทศ จึงสามารถนำไปต่อยอดการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัดได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทรัพยากรที่ดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งที่ดินเป็นปัจจัยหลักการเพิ่มขึ้นของประชากร ประกอบกับความต้องการใช้ที่ดิน เพื่อใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาอื่นก็มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาเมืองเขตอุตสาหกรรม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเกษตร อุตสาหกรรมสีเขียว เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ การนำพื้นที่เหมาะสมทางการเกษตรมาใช้ในการขยายเมือง การนำพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการเกษตรมาใช้ในการเกษตร การใช้ประโยชน์จากที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเกษตรกร ชุมชนและประเทศชาติ ปัญหาของทรัพยากรดิน และการใช้ที่ดิน ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของดินและปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน มีสาเหตุทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและเกิดจากการใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตัวอย่างของปัญหา เช่น การชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดอินทรีย์วัตถุ และปัญหาที่เกิดจากสภาพธรรมชาติของดินร่วมกับการกระทำของมนุษย์ เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินอินทรีย์ (ฟรุ) ดินทรายจัด และดินตื้น ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินทางด้านเกษตรกรรมของประเทศไทย ได้แก่ การชะล้างพังทลายของหน้าดินพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินมากที่สุด คือ ภาคเหนือ ดินขาดอินทรีย์วัตถุ ปัญหาดินขาดอินทรีย์วัตถุอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนดินเค็ม ดินกรด และดินค่อนข้างเป็นทราย อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การดำเนินการเพื่อบูรณรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรดิน ให้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบข้อมูลดิน การศึกษาวิจัยทำแปลงสาธิตในพื้นที่เกษตรและให้ความรู้ เผยแพร่แนวทางการจัดการทรัพยากรดินที่เหมาะสม และถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้การดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินเพื่อการเกษตร มีการฟื้นฟูดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินขาดอินทรีย์วัตถุ และดินชะล้างพังทลาย การประเมินการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของ

ที่ดินนี้จะพิจารณาเฉพาะปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาการชะล้างพังทลายที่ดิน ทำให้สูญเสียธาตุอาหารของพืช ปัญหาดินเค็ม และปัญหาดินถล่ม ธรณีพิบัติภัย ได้แก่ ดินถล่ม แผ่นดินไหว หลุมยุบ และการกัดเซาะชายฝั่งทะเล เป็นภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติ และเศรษฐกิจ ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะแผ่นดินถล่ม ซึ่งร้อยละ 21 ของพื้นที่ประเทศไทย มีความเสี่ยงต่อดินถล่มในระดับสูง ดินถล่มเกิดจากสาเหตุตามธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ โดยกิจกรรมของมนุษย์มีส่วนเร่งให้เกิดมากขึ้น เช่น การตัดไม้ทำลายป่าการปลูกพืชในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง การตั้งบ้านเรือนตามหุบเขาหรือตามทางน้ำ การปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำ เป็นต้น อีกทั้งมูลค่าความเสียหายโดยรวมด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน จากปัญหาการพังทลายของหน้าดิน ปัญหาดินเค็ม และปัญหาดินถล่ม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของดินในระยะยาวที่เกิดจากวิธีการทางเกษตรกรรม การสูญเสียหน้าดินที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาการขึ้นเงินของแหล่งน้ำ และกรณีของภัยพิบัติดินถล่มเป็นเพียงความเสียหายของทรัพย์สิน ยังไม่ได้คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดต่อระบบนิเวศ เพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินในระดับพื้นที่ได้ จึงนำมาสู่การจัดแผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัด

แผนการใช้ที่ดินระดับจังหวัด เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายของประเทศ ตรงตามภารกิจกรมฯ และสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งการจัดทำแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี ได้จากการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจระดับจังหวัด โดยวิเคราะห์ร่วมกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางพัฒนาด้านเกษตรของประเทศ หลักการพัฒนาพื้นที่ของกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี และแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการวิเคราะห์ร่วมกับสภาพแวดล้อมด้านเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรี (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการทรัพยากรที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินระดับจังหวัดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด นำไปสู่การใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

สถานที่ดำเนินงาน จังหวัดสิงห์บุรี

ระยะเวลา เดือนตุลาคม 2567 ถึง เดือนกันยายน 2568

1.4 กรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินงาน

1.4.1 กรอบแนวคิด

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี นี้ได้ยึดหลักการของ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United nations Environment Programme: UnEP) และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United nations: FAO) ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น การประเมินคุณภาพที่ดิน การวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่ การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินด้วย SWOT Analysis และ TOWS Matrix ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรีนี้

1.4.2 วิธีการดำเนินงาน

- 1) ชี้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีที่จะนำไปสู่การแก้ไข โดยอาศัยระบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์พื้นที่
- 3) รวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรต่าง ๆ คือ ดิน ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ น้ำ ป่าไม้ พืชพรรณ ทั้งด้านสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในภาพรวมและเฉพาะด้าน ตลอดจนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งข้อมูล

ทุติยภูมิจากหน่วยงาน เอกสาร ผลงานวิจัยต่าง ๆ และข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4) นำเข้าข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial data) เช่น แผนที่ดิน แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน แผนที่การพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน แผนที่ขอบเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี โดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และข้อมูลเชิงบรรยาย (non spatial data) เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลตัวเลขอื่น ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5) วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1) ข้อมูลทั่วไป เป็นการวิเคราะห์ในด้านข้อเท็จจริง ปัญหาและการแก้ไข และสถานการณ์ในปัจจุบันของข้อมูลแต่ละด้านที่กล่าวมาแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดทิศทางการพัฒนาด้านการเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในอนาคต

5.2) ข้อมูลเฉพาะด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

(1) หน้าที่ดินโดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการซ้อนทับข้อมูลแผนที่ต่าง ๆ และตารางคุณภาพที่ดินของหน้าที่ดิน

(2) อัตราการชะล้างพังทลายของดิน โดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (r USL E) ที่ปรับปรุงแก้ไขจากสมการการสูญเสียดินสากล (กรมพัฒนาที่ดิน, 2545)

(3) ข้อมูลภูมิอากาศเพื่อหาปริมาณการระเหยและการคายน้ำอ้างอิง ปริมาณน้ำฝนที่เป็นประโยชน์และช่วงระยะเวลาปลูกพืช

(T) คุณภาพที่ดินด้านกายภาพ โดยใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคาร์ณ, 2542) เป็นการประเมินคุณภาพที่ดินโดยทำการเปรียบเทียบความต้องการประเภทการใช้ที่ดิน (land use requirements) กับคุณภาพที่ดินของหน้าที่ดิน (land qualities) และจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

S1: ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly suitable)

S2: ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately suitable)

SS: ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally suitable)

n: ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (not suitable)

(5) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive Analysis) เป็นการนำเอาข้อมูลทุติยภูมิ (Second data) จากหน่วยงานต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของประชากร โครงสร้างประชากร แรงงาน ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด สภาพทั่วไปของการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์การผลิตและการตลาด ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต อุปสงค์ และอุปทาน

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าทางสถิติอย่างง่ายในรูปของอัตราส่วน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย ในรูปตารางประกอบการอธิบาย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความหนาแน่นของประชากร ความหนาแน่นครัวเรือน อัตราการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ

(6) วิเคราะห์นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาที่มีผลต่อสถานภาพของทรัพยากรที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน

เพื่อเสนอแนะนโยบาย แนวทางการจัดการการใช้ที่ดิน และพิจารณาการกำหนดเขตการใช้ที่ดินในการวางแผนการใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่

(7) จัดทำแผนการใช้ที่ดิน โดยนำผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมมาประกอบการพิจารณา ตลอดจนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วยการสร้างแผนที่แผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรีและกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมด้านต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6) การนำเสนอข้อมูล

6.1) นำเสนอในรูปแบบของรายงานแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมด้านต่าง ๆ พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละเขต ซึ่งได้จากผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเฉพาะด้าน

6.2) นำเสนอในรูปแบบของแผนที่แผนการใช้ที่ดิน

1.5 ผู้ดำเนินงาน

1.5.1 ที่ปรึกษา

นายันทพล หนองหารพิทักษ์

นางสาวกรรณิศา สฤกษ์ศิริ

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.2 ผู้ดำเนินงาน

นางวิรัชกานต์ พุ่มทอง

นายพรชัย ชัยสงคราม

นางสาววารุณี อติศักดิ์กุล

นางสาวนิธินันท์ เมัยชม

นางสาวน้ำเพชร สมบูรณ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นักสำรวจดินปฏิบัติการ

เศรษฐกร

นักวิชาการเกษตร

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้ง อาณาเขต และการคมนาคม

จังหวัดสิงห์บุรีตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศ มีเนื้อที่ 822.๓๖ ตารางกิโลเมตร หรือ 51๓,๐๓๙ ไร่ ประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางระจัน อำเภอท่าช้าง อำเภอบางระจัน อำเภอพรหมบุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภออินทร์บุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 142 กิโลเมตร (รูปที่ 2-1) และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท และอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอไชโย อำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอบ้านหมี่ และอำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสิงห์บุรีมีระบบคมนาคมทางบกที่สะดวกสามารถสัญจรระหว่างอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงที่สำคัญ มีดังนี้

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายอินทร์บุรี-เชียงใหม่) เป็นทางหลวงแผ่นดินสายประธานแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมการคมนาคมระหว่างจังหวัดในภาคกลางกับจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย โดยทางหลวงสายนี้เริ่มต้นจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ที่ทางแยกต่างระดับอินทร์บุรี ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ไปยังจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และสิ้นสุดเส้นทางโดยบรรจบกับถนนนิมมานเหมินท์ จังหวัดเชียงใหม่

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายบางปะอิน-แยกหลวงพ้อโอ) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครสู่จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย โดยทางหลวงสายนี้เริ่มต้นจากถนนพหลโยธินและถนนกาญจนาภิเษกด้านตะวันตก ที่ทางแยกต่างระดับบางปะอิน 1 ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านจังหวัดอ่างทอง เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรีบริเวณทางใต้ของจังหวัด บริเวณอำเภอพรหมบุรี ผ่านอำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภออินทร์บุรี ไปยังจังหวัดชัยนาท และสิ้นสุดเส้นทางโดยบรรจบกับถนนพหลโยธิน ที่แยกหลวงพ้อโอ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 (สายวังน้อย-สิงห์บุรี) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสิงห์บุรี โดยทางหลวงสายนี้เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรีทางทิศใต้บริเวณอำเภอพรหมบุรี และสิ้นสุดที่สี่แยกศาลหลักเมือง อำเภอเมืองสิงห์บุรี โดยตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 369 กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311 (สายลพบุรี-ชัยนาท) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดชัยนาท โดยทางหลวงสายนี้เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรีทางทิศตะวันออกบริเวณอำเภอเมืองสิงห์บุรี ผ่านอำเภออินทร์บุรี ไปยังจังหวัดชัยนาท และสิ้นสุดเส้นทางโดยบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3030 (สายดงมะขามเทศ-บางระจัน) เป็นทางหลวงแผ่นดินในจังหวัดสิงห์บุรี โดยทางหลวงสายนี้เริ่มต้นที่แยกดงมะขามเทศ ตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 ตำบลบางพุทรา อำเภอเมืองสิงห์บุรี ไปทางทิศตะวันตก สิ้นสุดที่ทางหลวงชนบท สท. 4035 ในตำบลสิงห์ อำเภอบางระจัน

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3032 (สายบึงกี่-นางบวช) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่พาดผ่านจังหวัดสิงห์บุรีและจังหวัดสุพรรณบุรี โดยทางหลวงสายนี้เริ่มต้นที่แยกบึงกี่ ตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 309 ตำบลบางพุทรา อำเภอเมืองสิงห์บุรี ผ่านอำเภอบางระจัน เข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรีที่ตำบลเข้าดิน และสิ้นสุดที่แยกนางบวชตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 ที่ตำบลนางบวช อำเภอดมธม นางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3251 (สายสรรคบุรี-ขันสุตร) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดชัยนาทและจังหวัดสิงห์บุรี โดยเริ่มต้นจากแยกระบบคบุรีบนทางหลวงหมายเลข 340 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3465 ในตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี ไปทางทิศตะวันออก เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรีที่ตำบลพักทัน และสิ้นสุดบนทางหลวงชนบท สท.5040 ในตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3285 เป็นทางหลวงแผ่นดินที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311 บริเวณอำเภอสรรคบุรี ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ เข้าสู่จังหวัดชัยนาท

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3303 (สายบางระจัน-โพทะเล) เป็นทางหลวงแผ่นดินในจังหวัดสิงห์บุรี โดยเริ่มต้นที่แยกบางระจัน ตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3030 ในตำบลสิงห์ อำเภอบางระจัน ไปทางตะวันตกเฉียงใต้ เข้าสู่อำเภอดำรงราษฎร์ และสิ้นสุดที่แยกหนองลิ ตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3032 ในตำบลโพทะเล อำเภอดำรงราษฎร์

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3454 (สายแยกเข้าโรงเรียนครูประชาสรรค์-เสนา) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยทางหลวงสายนี้แยกมาจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 ที่ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรี ผ่านอำเภอบางระจัน อำเภอดำรงราษฎร์ และอำเภอดำรงราษฎร์ ผ่านไปยังจังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสิ้นสุดที่สี่แยกบนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3263 ที่ตำบลบางนมโค

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3509 เป็นทางหลวงแผ่นดินที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3454 แยกท่าช้าง อำเภอดำรงราษฎร์ จังหวัดสิงห์บุรี ไปทางทิศตะวันตก เข้าสู่จังหวัดอ่างทอง บริเวณตำบลห้วยไผ่ อำเภอแสวงหา

2.2 สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดสิงห์บุรี โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มและลูกคลื่นลอนตื้น ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเวลานาน มีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 3-21 เมตร พื้นที่กว่าร้อยละ 80 เป็นพื้นที่ราบเรียบกว้าง มีความลาดเอียงน้อยมาก จึงเกิดเป็นหนองบึงขนาดต่าง ๆ ทั่วไป ในช่วงฤดูน้ำหลากจึงมีน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกเฉียงใต้มีสภาพค่อนข้างราบ พื้นดินเป็นลูกคลื่นลอนลาดอันเกิดจากการกัดเซาะของน้ำบนผิวดิน จนเกิดเป็นร่องกว้าง (รูปที่ 2-1)

แผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี

2.3 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดสิงห์บุรี ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล มี 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทร เข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป แบ่งออกตามฤดูกาลได้ 5 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีน ซึ่งเป็นมวลอากาศเย็นจะแผ่ลง ปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป เดือนที่มีอากาศหนาว มากที่สุดเดือนมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกด อากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือ และภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัว เข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

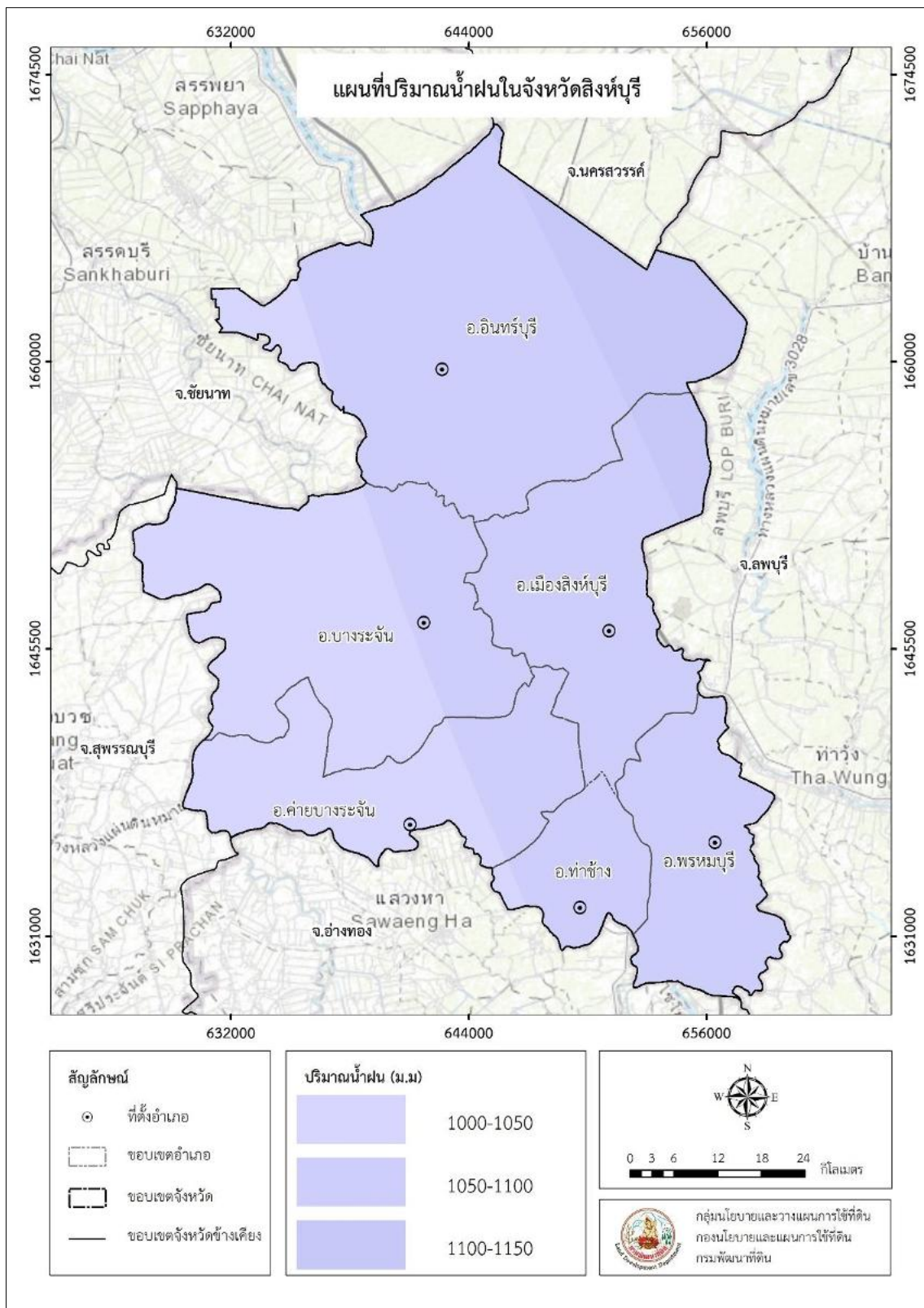
สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปมีลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีดังนี้ (ตารางที่ 2-1)

อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 29.6 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน 37.4 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม 22.1 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,187.2 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายน 255.7 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในเดือนมกราคม 25.0 มิลลิเมตร (รูปที่ 2-2)

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 70.4 เปอร์เซ็นต์ โดยมีความชื้นสัมพัทธ์ สูงสุดในเดือนกันยายน 81.5 เปอร์เซ็นต์ ต่ำสุดในเดือนธันวาคม 60.8 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก จากการวิเคราะห์สถานการณ์สมดุลของน้ำ เพื่อการเกษตร ด้วยข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำเฉลี่ยรายเดือน (Evapotranspiration: ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม cropwat for Windows Version 8.0 โดยพิจารณา จากช่วงระยะที่น้ำฝนอยู่ที่เหนือระดับเส้น 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ (0.5 ETo) เป็นหลัก (รูปที่ 2-3) พบว่า ระยะเวลาในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับจังหวัดสิงห์บุรีอยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายน ถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

รูปที่ 2-2 ปริมาณน้ำฝนในจังหวัดสิงห์บุรี

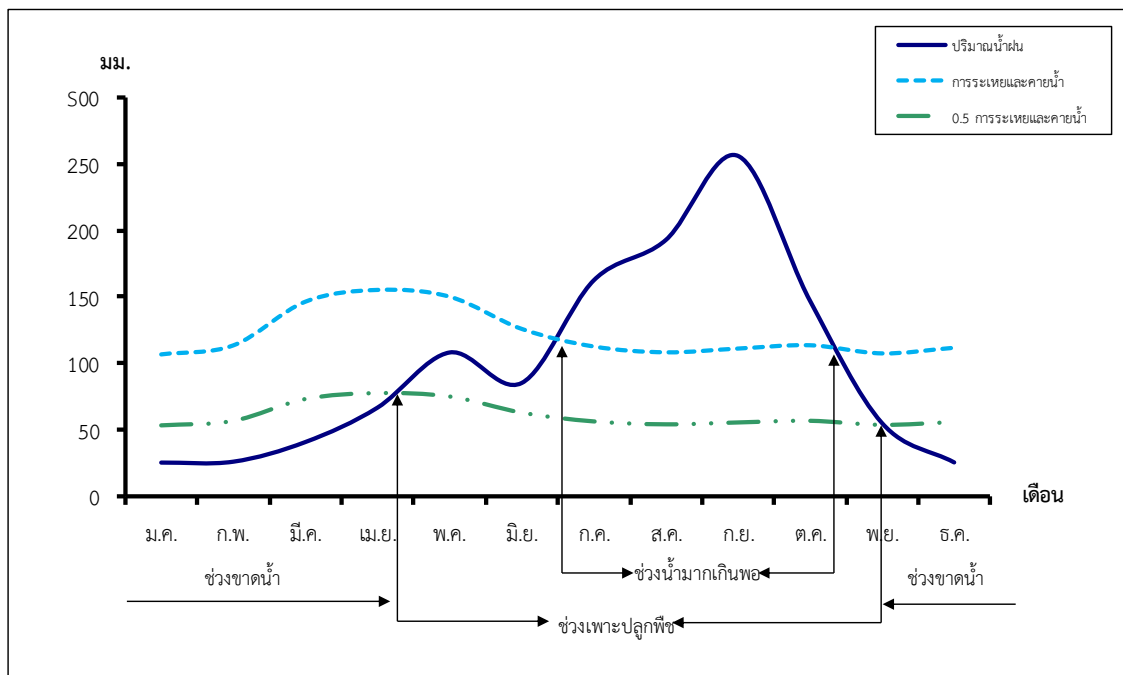
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี^{1/} (พ.ศ. 2558-2567)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{2/} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.1	S2.8	26.T	62.6	25.0	T.0	10W0	2T.0
ก.พ.	25.6	ST.T	28.0	62.T	25.W	S.0	11S.W	2T.W
มี.ค.	25.9	S6.S	S0.W	66.9	T0.5	S.0	1T6.S	SW9
เม.ย.	26.W	SWT	S1.W	66.2	66.T	5.0	155.1	59.S
พ.ค.	26.9	S6.W	S1.8	W0.9	10W8	10.0	150.0	89.2
มี.ย.	26.T	S5.5	S1.S	W8.2	8T.9	12.0	126.0	W8.T
ก.ค.	25.9	ST.T	S0.6	W6.6	162.1	15.0	112.8	120.0
ส.ค.	25.W	ST.2	S0.1	W8.1	192.T	1W0	108.5	155.2
ก.ย.	25.6	SS.5	29.9	81.5	255.W	18.0	111.5	150.6
ต.ค.	25.S	SS.1	29.2	WV9	1T6.8	12.0	115.8	112.5
พ.ย.	2T.5	SS.S	28.S	6WV	5T.W	T.0	10WV	T9.9
ธ.ค.	22.T	S2.2	26.W	60.8	25.2	S.0	111.9	2T.2
เฉลี่ย	25.1	ST.5	29.6	W0.T	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1118W2	106.0	11T6T.1	898.W

หมายเหตุ: ^{1/}เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่จังหวัดมากที่สุด

^{2/}จากการคำนวณโดยโปรแกรม cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2568ข)

รูปที่ 2-3 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567

2.4 สภาพการใช้ที่ดิน

2.4.1 สภาพการใช้ที่ดิน

จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566 เมื่อนำมาวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่า มีการใช้ที่ดิน 5 ประเภท ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เบ็ดเตล็ด พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่น้ำ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-4 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 586,659 ไร่ หรือร้อยละ 55.22 ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ เกษตรผสมผสาน พื้นที่นา พืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พืชไร่ และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำนาข้าวมากที่สุด ร้อยละ 62.62 ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาเป็นการปลูกอ้อย และไม้ผลผสม ร้อยละ 1.28 ของเนื้อที่จังหวัด ตามลำดับ

2) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งเป็นป่าปลูกสมบูรณ์ทั้งหมด

3) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,020 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ร้อยละ 0.56 ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาเป็นพื้นที่ถม และ บ่อทราย ร้อยละ 0.36 และ 0.18 ของเนื้อที่จังหวัด ตามลำดับ

4) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 88,111 ไร่ หรือร้อยละ 17.16 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านบนพื้นราบ ร้อยละ 11.23 ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาเป็นสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และถนน ร้อยละ 1.72 และ 1.58 ของเนื้อที่จังหวัด ตามลำดับ

5) พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 52,159 ไร่ หรือร้อยละ 6.26 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง ร้อยละ 2.83 ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาเป็นคลองชลประทาน และบ่อน้ำในไร่นา ร้อยละ 1.94 และ 1.03 ของเนื้อที่จังหวัด ตามลำดับ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่เกษตรกรรม	38V,V59	75.22
พื้นที่นา	324,95V	V3.20
นาร้าง	2L109	0.T1
นาข้าว	S21I915	62.62
นาข้าว+ข้าวโพด	136	0.03
นาข้าว+ถั่วเขียว	20	n.s.
นาข้าว+ถั่วลิสง	717	0.14
นาข้าว+แตงโม	13	n.s.
นาข้าว+เผือก	25	n.s.
นาข้าว+พืชผัก	21	n.s.
พืชไร่	40,217	7.82
ไร่อ้อย	111	0.02
ข้าวโพด	108	0.02
อ้อย	S9I998	7.78
ไม้ยืนต้น	1,515	0.29
ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	31	0.01
ไม้ยืนต้นผสม	699	0.13
ปาล์มน้ำมัน	31	0.01
ยูคาลิปตัส	338	0.07
สัก	57	0.01
กระถิน	14	n.s.
ไม้ปลูกเพื่อการค้า	115	0.02
จามจุรี	173	0.03
ดินเปิด	36	0.01
ตะกู	21	n.s.
ไม้ผล	13,03V	2.55
ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	V85	0.15
ไม้ผลผสม	6I59T	1.28
ส้ม	45	0.01
ทุเรียน	26	0.01
มะพร้าว	532	0.10
มะม่วง	2I057	0.40

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พุทรา	19	n.s.
กล้วย	2LS10	0.T5
มะขาม	ST	0.01
ฝรั่ง	5T	0.01
มะละกอ	SW	0.01
ขนุน	11	n.s.
กระท้อน	V8	0.02
ชมพู	ST	0.01
มะนาว	186	0.0T
มะขามเทศ	6S	0.01
ส้มโอ	1S9	0.0S
มะปรางมะยงชิด	S2	0.01
พืชสวน	1,800	0.35
พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	122	0.02
พืชผัก	1I081	0.21
ไม้ดอกไม้ประดับ	S8W	0.08
พืชสมุนไพร	2W	0.01
นาหญ้า	1V2	0.0S
แคนตาลูป	11	n.s.
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	2,143	0.42
โรงเรือนร้าง	1V0	0.0S
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	182	0.0T
โรงเรือนเลี้ยงโคกระบือและม้า	51	0.01
โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	82S	0.16
โรงเรือนเลี้ยงสุกร	91W	0.18
พืชน้ำ	18V	0.04
พืชน้ำร้าง	ST	0.01
บัว	152	0.0S
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2,142	0.42
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	S5W	0.0W
สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	1I185	0.S5
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	V4	0.13

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

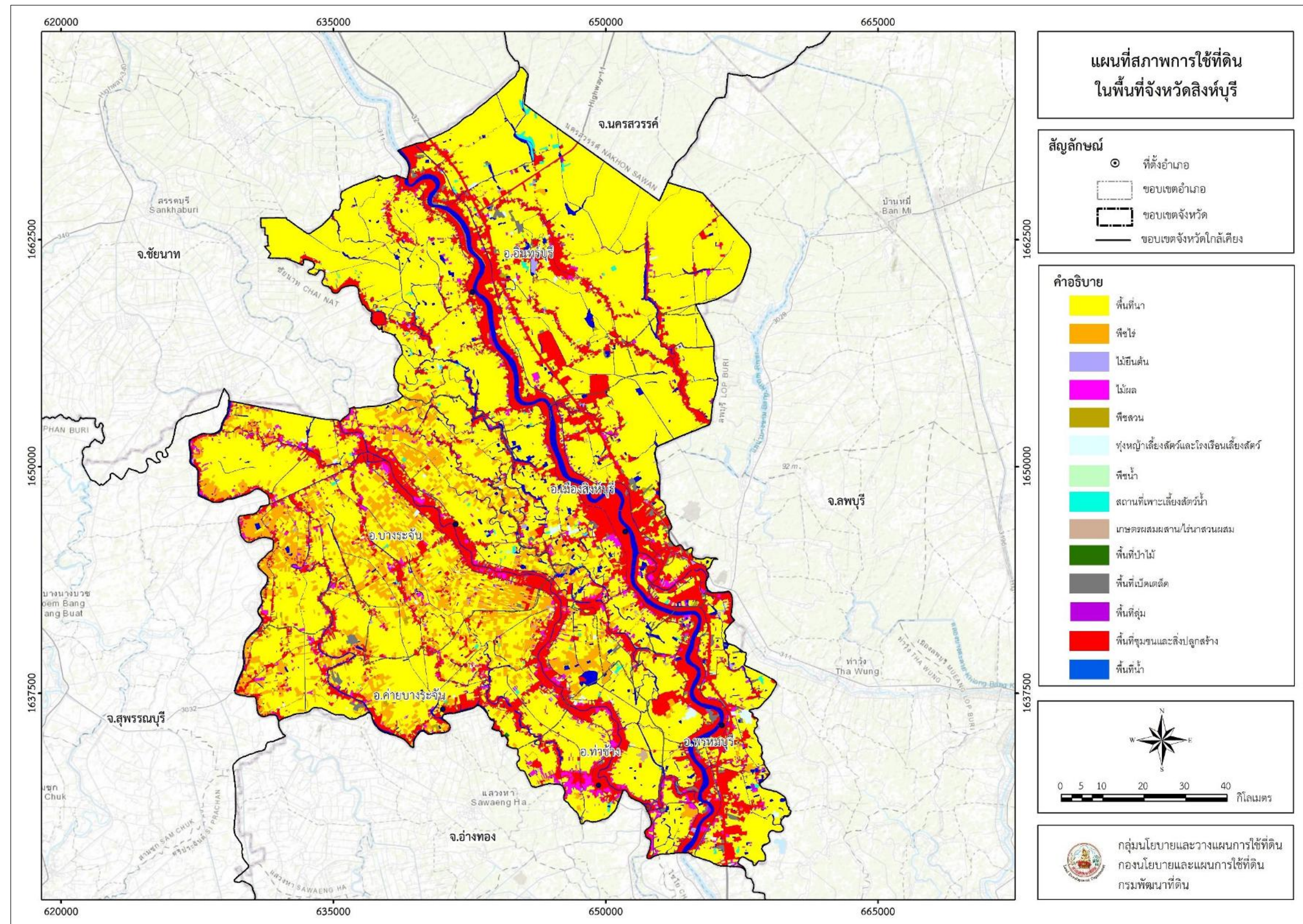
ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ป่าไม้	30	0.01
ป่าปลูกสมบูรณ์	30	0.01
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	7,024	1.35
ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	633	0.12
ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	21886	0.56
พื้นที่ลุ่ม	374	0.07
เหมืองเก่าบ่อขุดเก่า	66	0.01
บ่อทราย	943	0.18
บ่อดิน	68	0.01
พื้นที่กองวัสดุ	147	0.03
พื้นที่ถม	11859	0.36
ที่ทิ้งขยะ	48	0.01
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	88,177	17.16
ตัวเมืองและย่านการค้า	21611	0.51
หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรร้าง	151	0.03
หมู่บ้านบนพื้นราบ	571714	11.23
สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ ร้าง	20	0.01
สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	81844	1.72
สถานีขนส่ง	31	0.01
ถนน	81128	1.58
พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	144	0.03
นิคมอุตสาหกรรม	11350	0.26
โรงงานอุตสาหกรรม	71272	1.41
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	221	0.04
สถานที่ร้าง	68	0.01
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	989	0.19
รีสอร์ทโรงแรมเกสต์เฮาส์	226	0.04
สุสานป่าช้า	31	0.01
สถานีบริการน้ำมัน	377	0.07
สนามกอล์ฟ	30	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่น้ำ	32,159	6.26
แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	14,563	2.83
หนอง บึง ทะเลสาบ	1,775	0.35
อ่างเก็บน้ำ	575	0.11
บ่อน้ำในไร่นา	5,268	1.05
คลองชลประทาน	9,978	1.97
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	514,049	100.00

หมายเหตุ: 1. การใช้ที่ดินเป็นการใช้ที่ดินทั้งในและนอกพื้นที่เขตป่าตามกฎหมาย
 2. เนื้อที่ได้จากการคำนวณโดยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) และทำการถ่วงน้ำหนักกับเนื้อที่จากกรมการปกครอง 822.TV8 ตารางกิโลเมตร หรือ 51,107.9 ไร่
 3. n.s. = มีน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2566)

รูปที่ 2-4 สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566

2.4.2 พืชที่สำคัญของจังหวัด

การปลูกพืชในจังหวัดสิงห์บุรี มีระบบการเพาะปลูกพืช ดังนี้ (ตารางที่ 2-3)

1) พืชเศรษฐกิจหลัก

ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจหลัก โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับหนึ่งโดยพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก ได้แก่ กข85 กขท1 กข95 ข้าวปทุมธานี 1 มีการเพาะปลูกทุกอำเภอ โดยจำแนกดังนี้

1.1) **ข้าวนาปี** เริ่มเพาะปลูกในเดือนเมษายน-ตุลาคม และมีการเก็บเกี่ยวประมาณเดือนสิงหาคม-กุมภาพันธ์ ผลผลิตเฉลี่ย ๖11 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ย 10.55 บาทต่อกิโลกรัม

1.2) **ข้าวนาปรัง** เริ่มเพาะปลูกในเดือนพฤศจิกายน-เมษายนของทุกปี จะเก็บเกี่ยวประมาณเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ผลผลิตเฉลี่ย 700 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 10.78 บาทต่อกิโลกรัม

1.3) **อ้อยโรงงาน** ปลูกอ้อยประมาณเดือนพฤศจิกายน-มีนาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายน-มีนาคม ของปีถัดไป

2) พืชเศรษฐกิจรอง

2.1) **ถั่วลิสง** ปลูกในพื้นที่ตำบลประศุก อำเภออินทร์บุรี หลังจากการเพาะปลูกข้าวช่วงฤดูนาปี ช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม เกษตรกรจะงดการปลูกข้าวนาปรัง และทำการปลูกถั่วลิสงแทน ซึ่งจะอาศัยน้ำค้างและความชื้นในดินหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว พันธุ์ สข 38

2.2) **ไม้ยืนต้น** เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส

2.3) **ไม้ผล** เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง พุทรา กล้วย มะนาว และส้มโอ

2.4) **หญ้าอาหารสัตว์** ได้แก่ หญ้าแพงโกล่า

ตารางที่ 2-3 ระบบการปลูกพืชจังหวัดสิงห์บุรี

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
เขตชลประทาน												
1. ข้าวนาปรัง												
เขตน้าฝน												
2. ข้าวนาปี												
3. อ้อยโรงงาน												
4. ถั่วลิสง												
5. ไม้ยืนต้น	ยูคาลิปตัส											
6. ไม้ผล	มะม่วง พุทรา กล้วย มะนาว และส้มโอ											
7. หญ้าอาหารสัตว์	หญ้าแพงโกล่า											

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2568)

2.5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.5.1 ข้อมูลด้านสังคม

1) จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม หรือวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาตัวแปรด้านสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ทรัพยากรในเขตพื้นที่นั้น ๆ และตัวแปรสำคัญที่นำมาพิจารณาตัวแปรหนึ่ง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงในระยะที่ผ่านมา ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์และคาดประมาณแนวโน้มในอนาคตว่าจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นเท่าไร เพราะถ้าประชากรเพิ่มมากขึ้นย่อมหมายถึงความต้องการใช้ทรัพยากรในอนาคตที่จะต้องเพิ่มขึ้น รวมถึงความต้องการใช้ทรัพยากรที่ดินเพื่อการผลิตอาหารที่จะต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งหากการพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของประชากรในพื้นที่ ก็จะทำให้โครงการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จตามไปด้วย ซึ่งจำนวนประชากรในพื้นที่ดำเนินการศึกษาจากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2567 พบว่า

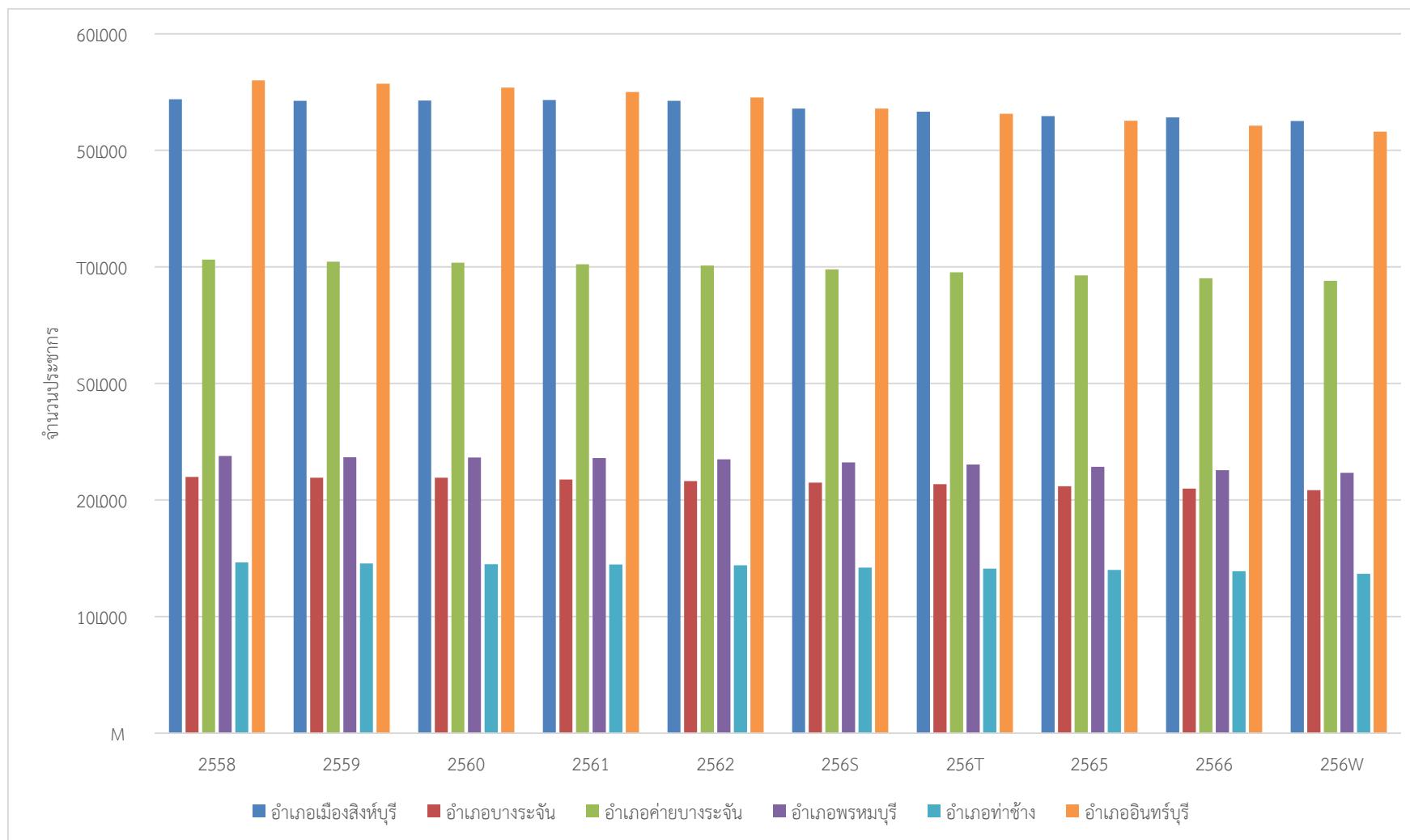
จังหวัดสิงห์บุรีมีประชากรทั้งหมด 199,803 คน จำแนกเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอเมืองสิงห์บุรี มีความหนาแน่นของประชากรสูงที่สุด 467.29 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมา ได้แก่ อำเภอบางระจัน 439.05 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอท่าช้าง 398.17 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอพรหมบุรี 270.76 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภออินทร์บุรี 164.21 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอบางระจัน 109.43 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรตั้งแต่ปี 2558 ถึง 2567 มีแนวโน้มการลดลงของประชากรทุกอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี อำเภอที่มีแนวโน้มลดลงมากที่สุด ได้แก่ อำเภออินทร์บุรี มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 0.90 รองลงมา คือ อำเภอท่าช้าง มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 0.76 อำเภอพรหมบุรี มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 0.69 เป็นต้น (ตารางที่ 2-4 และรูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-4 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากรจำแนกรายอำเภอ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567

หน่วย : คน

อำเภอ	ปี										อัตราการ เปลี่ยนแปลง	ความหนาแน่น ของประชากร
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567	(%)	(คน/ตร.กม.)
สิงห์บุรี	211,42V	210,588	210,088	209,377	208,44V	205,898	204,52V	202,797	201,439	199,803	๓.๖3	242.93
เมืองสิงห์บุรี	5T1S8W	5T126T	5T12V6	5T1S09	5T1251	5S1S90	5S1S26	5219S8	5218S9	52151T	๓.39	4๖7.29
บางระจัน	2119V8	211921	211910	211๙๕T	2116S6	211T90	211S61	2111V6	201985	201852	๓.58	109.43
ค่ายบางระจัน	T01628	T01T6S	T01S๙T	T0122T	T01115	S91๙8S	S91S5T	S91280	S91028	S81811	๓.51	439.05
พรหมบุรี	2S1๙81	2S166W	2S16T1	2S1601	2S1S01	2S12SS	2S10S9	2218TT	2215๙1	221SS9	๓.๖9	270.7V
ท่าช้าง	1T1650	1T1556	1T1T96	1T1T๙6	1T1S99	1T1209	1T111T	1T1008	1S1902	1S16๙6	๓.7V	398.17
อินทร์บุรี	561002	551๙1W	551S91	55101S	5T15TT	5S1S9S	5S11S2	521551	52111T	511611	๓.90	1๙4.21

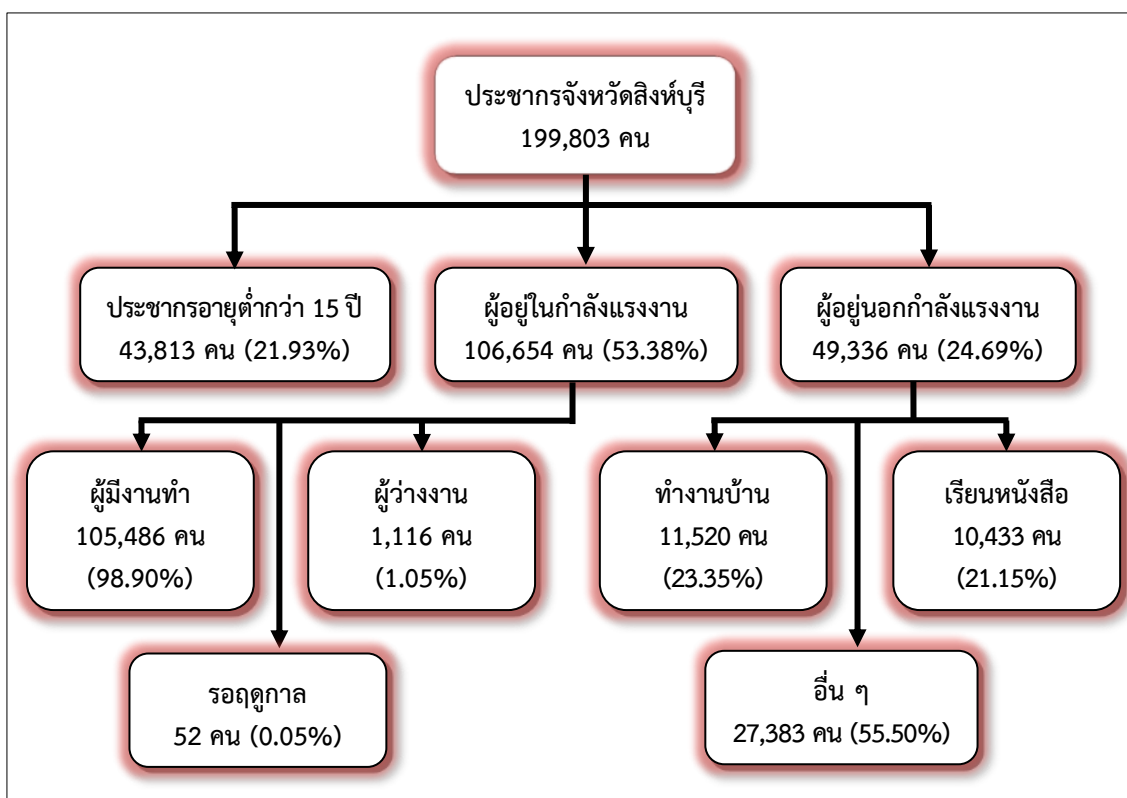
ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2567)

รูปที่ 2-5 จำนวนประชากรจำแนกรายอำเภอ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2558-2567

2) โครงสร้างประชากร

ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสิงห์บุรีทั้งหมด 199,803 คน พบว่า มีประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน 106,654 คน หรือร้อยละ 53.38 ของประชากรในจังหวัดสิงห์บุรีทั้งหมด สำหรับผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานนั้นเป็นผู้มีงานทำ 105,486 คน เป็นผู้ว่างงาน 1,116 คน และเป็นผู้รอฤดูกาล 52 คน ส่วนประชากรที่อยู่นอกกำลังแรงงาน คือ ผู้ที่มีอายุมากกว่า 15 ปี แต่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน 49,336 คน หรือร้อยละ 24.69 สำหรับผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานนั้นเป็นผู้ทำงานบ้าน 11,520 คน กำลังเรียนหนังสือ 10,433 คน และอื่น ๆ 27,383 คน นอกจากนี้มีประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ในจังหวัดสิงห์บุรี 43,813 คน หรือร้อยละ 21.93 (รูปที่ 2-6)

รูปที่ 2-6 โครงสร้างประชากรจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสิงห์บุรี (2567)

2.5.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1) โครงสร้างเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตร

จากข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในจังหวัดสิงห์บุรี ปี 256Wรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.74 ของครัวเรือนทั้งหมด เมื่อพิจารณารายอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ อำเภอบางบาล เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.16 รองลงมา อำเภอบางระจัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.72 สำหรับรายจ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ย ปี 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.84 ของครัวเรือนทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณารายอำเภอ พบว่า รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ อำเภอบางบาล เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.89 รองลงมา อำเภอบางระจัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.03 และเมื่อพิจารณาถึงรายได้ต่อบุคคลเฉลี่ย ปี 2567 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2566 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.49 ของรายได้ต่อบุคคลทั้งหมด อำเภอที่มีรายได้ต่อบุคคลเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบางบาล เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.50 รองลงมา อำเภอบางบาล เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.32 (ตารางที่ 2-5)

2) ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า จังหวัดสิงห์บุรีมีเนื้อที่ทั้งหมด 514,049 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ในปี 2566 เป็นเนื้อที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร 395,100 ไร่ หรือร้อยละ 76.86 ของเนื้อที่ทั้งหมด เนื้อที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร 118,638 ไร่ หรือร้อยละ 23.08 และเนื้อที่ป่าไม้ 311 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่จังหวัด โดยเนื้อที่การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรส่วนใหญ่เป็นนาข้าว 337,365 ไร่ หรือร้อยละ 85.39 ของเนื้อที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร รองลงมา ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรด้านอื่น 27,484 ไร่ หรือร้อยละ 6.96 ปลูกพืชไร่ 22,085 ไร่ หรือร้อยละ 5.59 ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น 6,860 ไร่ หรือร้อยละ 1.74 และสวนผักและไม้ดอกไม้ประดับ 1,306 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ตามลำดับ

เนื้อที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่เช่าผู้อื่น และรับจ้างหรือรับฝากขาย 226,642 ไร่ หรือร้อยละ 57.36 ของเนื้อที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร และเป็นเนื้อที่ของตนเอง 168,458 ไร่ หรือร้อยละ 42.64 ของเนื้อที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร (ตารางที่ 2-6 และ 2-7)

ตารางที่ 2-5 รายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเฉลี่ย รายได้ต่อบุคคลเฉลี่ย และอัตราการเปลี่ยนแปลง จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566-2567

จังหวัด/อำเภอ	รายได้ต่อครัวเรือน		อัตรา การเปลี่ยนแปลง	รายจ่ายต่อครัวเรือน		อัตรา การเปลี่ยนแปลง	รายได้บุคคล		อัตรา การเปลี่ยนแปลง
	เฉลี่ย			เฉลี่ย			เฉลี่ย		
	ปี 25V	ปี 25V7		(ร้อยละ)	ปี 25V		ปี 25V7	(ร้อยละ)	
สิงห์บุรี	255,10V.90	279,951.43	9.74	129,003.5V	152,020.70	17.84	100,9V7.7V	112,573.49	11.49
เมืองสิงห์บุรี	2V8I26S.TT	2S2I161.6S	M5.04	1S0I1VW08	121I0T9.2V	M.01	110I182.TT	9TI911.0T	M3.8V
บางระจัน	2TTI156.18	2V2I1VW1.S2	11.72	1TTI102.0S	1VTI1VW6.T6	21.03	99I810.65	95I211.1S	M.V1
ค่ายบางระจัน	2S9I1V66.S1	2S6I1V00.W6	M.24	1S1I188.01	120I206.11	M3.37	81I521.0T	108I8SS.W6	33.50
พรหมบุรี	210I91T.V6	20TI00S.50	M.28	10W8S1.20	95I565.81	M1.37	96I299.62	90I650.0T	M.87
ท่าช้าง	210I28T.V0	269I502.86	28.1V	91I29WTV	1S5I02S.10	47.89	92I101.11	10TIS65.50	13.32
อินทร์บุรี	28TI602.06	25W650.T0	M.47	1SW82S.T9	1SW292.T9	M.39	10W891.1T	10S10V8.02	M.47

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี (2567)

ตารางที่ 2-6 การใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2562-2566

ปี	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร (ไร่)						เนื้อที่ใช้ประโยชน์ นอกการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่ป่าไม้ (ไร่)	เฉลี่ย ที่ดินทั้งจังหวัด (ไร่/คน)	เฉลี่ย ที่ดินทางการเกษตร (ไร่/คน)
		รวม	นาข้าว	พืชไร่	ไม้ผลและ ไม้ยืนต้น	สวนผักและ ไม้ดอกไม้ประดับ	อื่น ๆ				
25V2	51T10T9	T91I81S	ST5I199	112I2T1	-	2IS2T	S2I0S1	21I9V1	265	2.TW	2.S6
25V3	51T10T9	T88I69W	ST5IS0W	112I159	101	2IS5T	28I1VW6	25I08W	265	2.50	2.SW
25V4	51T10T9	S98I566	ST0I862	S1IT02	50S	1I616	2TI18S	115I19T	289	2.51	1.95
25V5	51T10T9	S95I100	SSWT5S	21I9V1	6I881	1IS10	2WT85	118I502	TTW	2.55	1.96
25VV	51T10T9	S95I100	SSWS65	22I085	6I860	1IS06	2WT8T	118I6S8	S11	2.5W	1.98

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563, 2564, 2565, 2566, 2567)

ตารางที่ 2-7 ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2562-2566

ปี	เนื้อที่ที่ถือครอง เพื่อการเกษตร	เนื้อที่ของตนเอง (ไร่)			เช่าผู้อื่น	รับจ้าง/รับขายฝาก	ได้ทำฟรี	รวม
		ของตนเอง	จ้างผู้อื่น/ ขายฝาก	รวม				
2562	T91I81S	209IW5T	-	209IW5T	280ISWV	1I682	0	282I059
2563	T88I69W	208ISV6	-	208ISV6	2V8I6T6	1I6V5	0	280IS21
2564	S98I566	169I9S6	-	169I9S6	22W26S	1IS66	0	228I629
2565	S95I100	168IT58	-	168IT58	225I28W	1IS55	0	226I6T2
2566	S95I100	168IT58	-	168IT58	225I28W	1IS55	0	226I6T2

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563, 2564, 2565, 2566, 2567)

3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสิงห์บุรี (Gross Provincial Product: GPP)

“ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด” (gross Provincial Products: gPP) หมายถึง จำนวนรายได้จากกิจกรรมการผลิตของจังหวัด โดยแสดงในหน่วย บาท

จังหวัดสิงห์บุรีได้พัฒนาในเชิงเศรษฐกิจและเป็นส่วนสำคัญของเขตพัฒนาการอุตสาหกรรมโดยมีโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ดี มีนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งในหลายอำเภอ โดยในระยะหลังได้มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมีลักษณะผสมผสานระหว่างภาคเกษตร การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากภาคอุตสาหกรรม

จากข้อมูลสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2566 พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสิงห์บุรี (gPP) มีมูลค่า 27,785 ล้านบาท ประกอบด้วยภาคการเกษตรมูลค่า 3,767 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.56 ของสาขาการผลิต โดยภาคเกษตร สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง เป็นสาขาหลักของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด และนอกภาคการเกษตรมูลค่า 24,018 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.44 โดยสาขาการผลิตอุตสาหกรรม มีมูลค่า 8,201 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.85 ของมูลค่านอกภาคการเกษตร รองลงมา ได้แก่ สาขาการบริการ มีมูลค่า 4,282 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.83 สาขาการศึกษา มีมูลค่า 4,074 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.96 สาขากิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่า 2,783 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.59 เป็นต้น เมื่อพิจารณาผลรวมจังหวัดมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 0.08 และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 0.18 (ตารางที่ 2-8) เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนของกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 ปี 2566 พบว่า จังหวัดสิงห์บุรี มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 (ตารางที่ 2-9 และรูปที่ 2-7)

ตารางที่ 2-8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสิงห์บุรี ณ ราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2562-2566

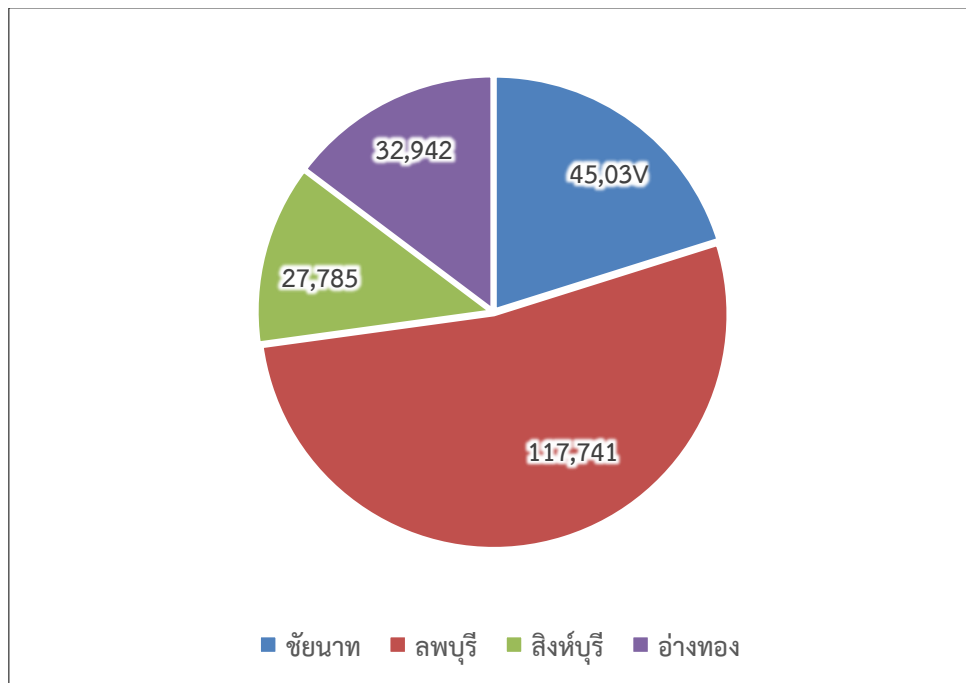
สาขาการผลิต	ปี					การเปลี่ยนแปลง (%)
	2562	25V3	25V4	25V5	25V6	
ภาคเกษตร (ล้านบาท)	3,980	2,499	2,470	3,224	3,767	1.24
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	SI980	2I6T9	2I6V0	SI226	SIW6W	1.24
นอกภาคเกษตร (ล้านบาท)	23,821	23,391	23,742	24,712	24,018	0.24
1. ด้านการบริการ	TIU92	TIU11	SI89W	TI029	TI282	6.28
2. การผลิตอุตสาหกรรม	8I295	8I22T	8I402	9IS10	8I201	12.19
3. การศึกษา	SIW0T	SI81S	SI890	TI000	TI0VW	1.85
4. กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	2IT5W	2I516	2IT98	2I59W	2I48S	W16
5. ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	2ISV0	2I2T6	2IS6W	2IT1W	2ISVW	6.50
6. กิจกรรมด้านสุขภาพ	1IS8T	1I281	1IS2W	1IS00	1IS51	5.92
W กิจกรรมบริการอื่นๆ	1I119	9V0	1I081	1I029	V6S	126.82
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ล้านบาท)	27,801	24,040	24,432	27,938	27,785	0.08
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	147,231	139,027	142,224	151,471	151,750	0.18

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566)

ตารางที่ 2-9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในกลุ่มภาค พ.ศ. 2566

ภาค/จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และจังหวัด (ล้านบาท)	ประชากร (1,000 คน)	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อคน (บาท)
ภาคกลางตอนล่าง 2	225150T	1178T	1501609
ชัยนาท	T510S6	28W	15W159
ลพบุรี	11VW71	VW0	15218S1
สิงห์บุรี	2VW85	18S	151V80
อ่างทอง	S219T2	2TT	1S512T8

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566)

รูปที่ 2-7 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 พ.ศ. 2566

4) สภาพการผลิตด้านการเกษตรพืชที่สำคัญ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสิงห์บุรีขึ้นอยู่กับการผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ปี 2567 พบว่า ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีมีพื้นที่ 511,079 ไร่ เป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรทั้งหมด 386,659 ไร่ หรือร้อยละ 75.22 ของพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีทั้งหมด โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว รองลงมา เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ไม้ผลผสม ถั่ว และมะม่วง เป็นต้น (ตารางที่ 2-2) สำหรับสภาพการผลิตและการตลาดของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1) ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ มีการเพาะปลูกทุกอำเภอในจังหวัดสิงห์บุรี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี และข้าวนาปรัง โดยพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์ กข85 กข41 กข95 ปทุมธานี 1

ข้าวนาปี เกษตรกรเริ่มเพาะปลูกข้าวนาปี ในช่วงเดือนเมษายน-เดือนตุลาคม ของทุกปี และมีการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนสิงหาคม-เดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป จากข้อมูลสำนักงานเกษตร จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2568 พบว่า ในปีการผลิต 2565/66-2567/68 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และ ผลผลิตรวมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยมีเนื้อที่เพาะปลูก 307,545 ไร่ ในปี 2565/66 เพิ่มขึ้น เป็น 394,479 และลดลง 341,640 ไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 ตามลำดับ มีอัตราการ เปลี่ยนแปลงร้อยละ 7.44 พื้นที่เก็บเกี่ยว 294,428 ไร่ เป็น 393,328 และ 341,640 ไร่ มีอัตราการ เปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 10.22 และผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 206,282 ตัน เป็น 279,787 และลดลง เป็น 243,931 ตัน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 11.41 ส่วนผลผลิตเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 701 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2565/66 เป็น 711 และ 714 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.92 ข้าวนาปีปลูกกระจายอยู่ทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี อำเภอ ที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภออินทร์บุรี รองลงมา อำเภอบางระจัน อำเภอด่านช้าง อำเภอมือง สิงห์บุรี อำเภอพรหมบุรี และอำเภอท่าช้าง (ตารางที่ 2-10)

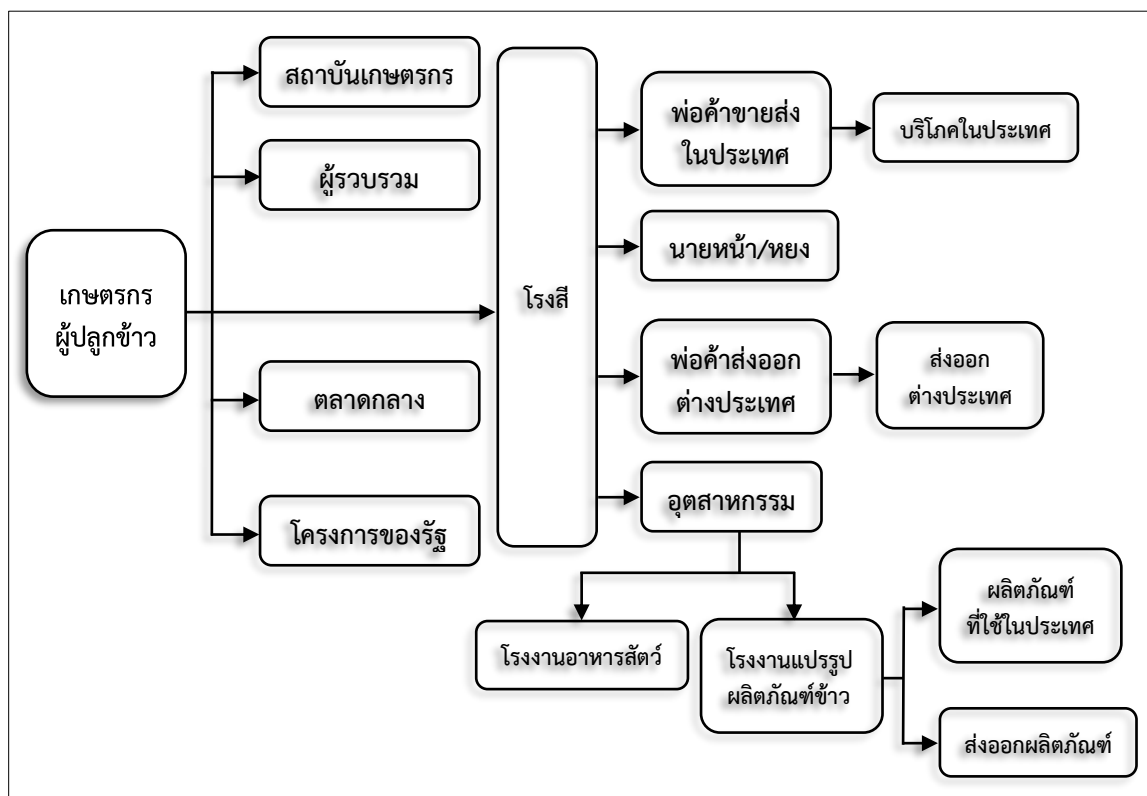
ข้าวนาปรัง เกษตรกรเริ่มเพาะปลูกข้าวนาปรัง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เดือน เมษายนของปีถัดไป และมีการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เดือนพฤษภาคม จากข้อมูลสำนักงาน เกษตรจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2568 พบว่า ในปีการผลิต 2565/66-2567/68 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีเนื้อที่เพาะปลูก 158,701 ไร่ ในปี 2565/66 เพิ่มขึ้นเป็น 194,865 และ 244,970 ไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 ตามลำดับ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ร้อยละ 24.25 พื้นที่เก็บเกี่ยว 158,510 ไร่ เป็น 194,625 และ 234,280 ไร่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.58 และผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นจาก 106,462 ตัน เป็น 131,276 และ 156,967 ตัน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 21.44 ส่วนผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย 672 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2565/66 เป็น 675 และลดลงเล็กน้อยเป็น 670 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 มีอัตรา การเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.15 ข้าวนาปรังปลูกกระจายอยู่ทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี อำเภอ ที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภออินทร์บุรี รองลงมา อำเภอบางระจัน อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอ ด่านช้าง อำเภอพรหมบุรี และอำเภอท่าช้าง (ตารางที่ 2-11)

ภาวะการตลาด จากรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7 พบว่า ปี 2567 ราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15E ที่เกษตรกรขายได้ ราคาเฉลี่ย 10,402.46 บาทต่อตัน ลดลงจากปี 2566 ซึ่งมีราคาเฉลี่ย 10,928.25 บาทต่อตัน หรือลดลง ร้อยละ 4.80 เนื่องจากความต้องการของตลาดลดลง และจากการลงพื้นที่สำรวจราคาซื้อขายข้าวเปลือก ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2568 พบว่า

- ข้าวเปลือกเจ้า (ความชื้น 15E) ราคาเฉลี่ย 7,800 บาทต่อตัน
- ข้าวเปลือกเจ้า (ความชื้น 25E) ราคาเฉลี่ย 6,750 บาทต่อตัน
- ข้าวเปลือกปทุมธานี (ความชื้น 15E) ราคาเฉลี่ย 12,600 บาทต่อตัน
- ข้าวเปลือกปทุมธานี (ความชื้น 25E) ราคาเฉลี่ย 9,800 บาทต่อตัน

วิธีการตลาด เกษตรกรหรือชาวนาจะเก็บรวบรวมข้าวเปลือกเพื่อนำไปจำหน่าย ผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวม ตลาดกลาง โครงการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล จากนั้นข้าวเปลือกที่รวบรวมได้จะถูกนำไปสีแปรูปเป็นข้าวสาร ก่อนจะนำไปบรรจุเพื่อจำหน่ายจะมีการ

ตรวจวัดสิ่งเจือปนและตรวจจับโลหะปลอมปนกับข้าวสาร ตรวจสอบคุณภาพข้าวสารบรรจุถุง ก่อนจัดเก็บเพื่อรอการขนส่ง โดยจัดเก็บแยกตามใบสั่งของลูกค้า เช่น พ่อค้าขายส่งในประเทศ นายหน้า หรือหยัง ซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลางจัดหารวบรวมเพื่อส่งออกให้กับพ่อค้าส่งออกต่างประเทศ จากการสีข้าว จะได้รำข้าว แกลบ และสิ่งเจือปนอื่น ๆ จะถูกส่งต่อไปยังโรงงานอาหารสัตว์หรือโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว แป้งข้าวเจ้า น้ำมันรำข้าว เป็นต้น ส่วนแกลบนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล หรือนำไปผสมทำวัสดุก่อสร้าง และวัสดุในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้ ดังนั้น โรงสีข้าวจึงมีบทบาทสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบจากผู้ผลิตไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค โดยอาศัยกลไกทางตลาด (แนวทางการสร้างเสถียรภาพการค้าสินค้าข้าว สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์)

รูปที่ 2-8 วิธีการตลาดข้าว

ที่มา: สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2564)

ตารางที่ 2-10 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวนาปี รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68

จังหวัด/อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)				เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)				ผลผลิตรวม (ตัน)				ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)			
	25V5/VV	25VV/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/VV	25VV/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/VV	25VV/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/VV	25VV/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
สิงห์บุรี	307,545	394,479	341,140	WTT	294,428	393,328	341,140	10.22	201,282	279,787	243,931	11.11	701	711	714	0.92
เมืองสิงห์บุรี	T21V85	5T1896	TV281	V22	T01S68	5TV09	TV281	11.01	2V12W	SV0TT	SS1V59	1S.8T	6V2	6V6	714	S.11
บางระจัน	6816V6	10611V8	861502	18.0T	621SV1	1061125	861502	25.85	TT1595	VVV88	611V62	26.92	V15	V8S	714	10.0T
ค่ายบางระจัน	S21211	T81666	501005	26.92	S2115W	T81618	501005	2W02	221928	ST1V62	S51V02	2W16	V15	V15	714	0.0W
พรหมบุรี	2119S6	251T62	251015	S.2S	201T21	251SV6	251015	WT8	1S1886	1VS06	161TS1	9.V0	680	682	714	2.T9
ท่าช้าง	1S1626	1S18TS	1T1S91	2.V8	1S1T22	1S1V29	1T1S91	S.55	91261	91S8S	1012V8	5.S5	690	698	714	1.V8
อินทร์บุรี	1281S11	1T51TST	1201T50	M.92	1251689	1TT168S	1201T50	10.82	881T85	10S1S0T	861001	0.00	V0T	V1T	714	0.V1

หมายเหตุ: 1) ข้อมูลปี 2567/68 เป็นตัวเลขประมาณการจะมีความชัดเจนเมื่อได้สรุปผลเป็นข้อมูลเอกภาพแล้วเท่านั้น
 2) ข้าวนาปี หมายถึง ข้าวที่เพาะปลูกระหว่างวันที่ 1 เมษายน ถึง 31 ตุลาคม
 3) ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่) ที่ความชื้น 15%

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2568)

ตารางที่ 2-11 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวนาปรัง รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565๐6-2567๐8

จังหวัด/อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)				เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)				ผลผลิตรวม (ตัน)				ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)			
	25V5/V	25W/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/V	25W/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/V	25W/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/V	25W/V7	25V7/V8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
สิงห์บุรี	158,701	194,8V5	244,970	2T.25	158,510	194,V25	234,280	21.58	10V,4V2	131,27V	15V,9V7	21.TT	V72	V75	V70	๓.15
เมืองสิงห์บุรี	20L56W	S5L12W	S6L769	SW51	20L5S0	S5L0V๓	S6L769	SWT1	1SL768	2SL1T9	2TL7ST	S8.V๒	656	660	6V๐	1.06
บางระจัน	S9L701	TTL026	58L๓1	22.55	S9LS6S	TSL981	58L661	22.55	2V๓121	S0L52S	S9LS0S	20.65	689	69T	6V๐	๓.SW
ค่ายบางระจัน	19L950	19L28T	22L088	5.60	19L9S0	19L2V๖	22L088	5.65	1SL811	1SL2V๐	1TL๐9	S.80	69S	689	6V๐	๓.6W
พรหมบุรี	9L5V๐	11L0T9	11L๐9	11.0W	9L568	11L0S5	9L๓9	1.88	6L296	V๒28	6L5S9	2.6S	658	655	6V๐	0.92
ท่าช้าง	9L950	11L๐5	1SL2TS	15.S9	9L915	11L66S	1SL1TS	15.16	6LSS6	V๓T18	8L806	1W89	6S9	6S6	6V๐	2.TT
อินทร์บุรี	59L25T	V๖L6V๓	102L660	S1.8T	59L20T	V๖L599	9TL160	26.1S	S9L7S0	T9L6V๐	6SL08W	26.T9	666	6V๖	6V๐	0.S1

หมายเหตุ: 1) ข้อมูลปี 2567/68 เป็นตัวเลขประมาณการจะมีความชัดเจนเมื่อได้สรุปผลเป็นข้อมูลเอกภาพแล้วเท่านั้น
2) ข้าวนาปรัง หมายถึง ข้าวที่เพาะปลูกระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน ถึง 31 มีนาคม
3) ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่) ที่ความชื้น 15%

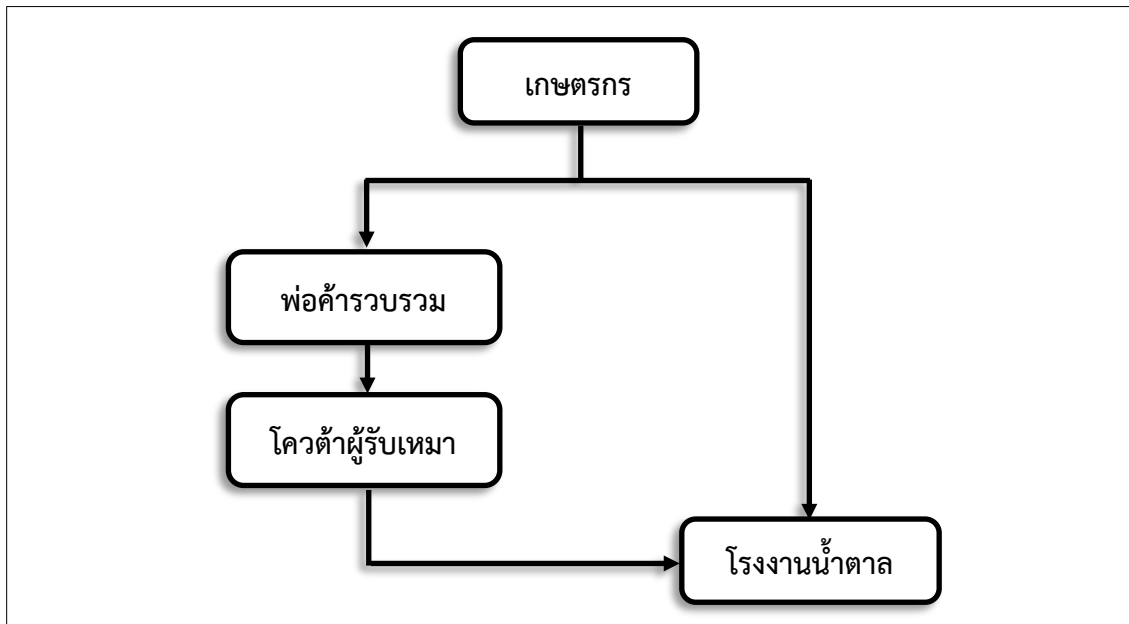
ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2568)

4.2) อ้อยโรงงาน เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล และเป็นพืชเศรษฐกิจรองลงมาจากข้าวของจังหวัดสิงห์บุรี รัฐบาลจึงผลักดันนโยบายบริหารพื้นที่เกษตรกรรมของพืช โดยเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมไปสู่การปลูกอ้อยโรงงาน เนื่องจากอ้อยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน นอกจากจะผลิตเป็นน้ำตาลทรายแล้วยังนำผลพลอยได้จากการผลิตไปเป็นวัตถุดิบผลิตเอทานอลเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนและยังนำกากอ้อยไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้าหรือนำไปผลิตเป็นเยื่อกระดาษ

จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2568 พบว่า ในปีการผลิต 2565/66-2567/68 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตรวมมีแนวโน้มลดลง โดยมีเนื้อที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยว 29,430 ไร่ ในปี 2565/66 ลดลงเป็น 29,064 และ 28,568 ไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 ตามลำดับ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1.48 และผลผลิตรวมลดลงจาก 441,987 ตัน เป็น 430,561 และ 396,037 ตัน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 5.30 ผลผลิตเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงจาก 15,407 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2565/66 เป็น 14,838 และ 13,988 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 4.71 อ้อยโรงงานส่วนใหญ่ปลูกที่อำเภอบางระจัน และอำเภอด่านช้างบางระจัน (ตารางที่ 2-12)

ภาวะการตลาด จากรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7 พบว่า ปี 2567 ผลผลิตอ้อยโรงงานลดลงร้อยละ 34.00 เนื่องจากอากาศร้อนจัด ส่งผลให้ต้นอ้อยไม่สมบูรณ์ แตกกอไม่ดี และปัจจัยการผลิตสูง เกษตรกรดูแลรักษาที่น้อยลง สำหรับราคาอ้อยโรงงานที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 1,312.75 บาทต่อตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ซึ่งราคาเฉลี่ย 1,044.25 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.70 เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดลดลง แต่ความต้องการของโรงงานน้ำตาลมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ของจังหวัดสิงห์บุรี เกษตรกรชาวไร่อ้อยจะมีการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อนำผลผลิตส่งให้กับโรงงานน้ำตาลมิตรผลสิงห์บุรี ซึ่งผลผลิตที่เกษตรกรสามารถนำมาขายให้กับโรงงานฯ นั้น มีข้อกำหนดว่าเกษตรกรจะต้องเป็นสมาชิกและขึ้นทะเบียนกับโรงงาน และต้องขายผลผลิตให้กับโรงงาน โดยที่จะไม่ผ่านหัวหน้าโควต้าหรือผู้รวบรวมในพื้นที่แต่อย่างใด ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายใหญ่ที่เป็นสมาชิกโควต้าและมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยของตนเองหรือเช่าพื้นที่เพาะปลูก สำหรับเกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มจะนำผลผลิตขายผ่านตัวแทนหรือกลุ่มพ่อค้าทั่วไป หรือเรียกว่าส่งให้กับผู้รับเหมาหรือลานรับซื้ออ้อย ซึ่งช่องทางนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่เพาะปลูกไม่มาก รูปแบบการส่งอ้อยให้ผู้รับเหมา ประกอบด้วย การขายอ้อยในโควต้าให้ผู้รับเหมาโควต้าหรือพ่อค้าทั่วไป การขายเหมาสวนมีทั้งขายเหมาเป็นตันและขายเหมาเป็นไร่ (รูปที่ 2-9)

รูปที่ 2-9 วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน

ที่มา: จากการสำรวจของกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2568)

ตารางที่ 2-12 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของอ้อยโรงงาน รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565๐6-2567๐8

จังหวัด/อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)				เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)				ผลผลิตรวม (ตัน)				ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)			
	25๖5/๖๖	25๖๖/๖7	25๖7/๖8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25๖5/๖๖	25๖๖/๖7	25๖7/๖8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25๖5/๖๖	25๖๖/๖7	25๖7/๖8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25๖5/๖๖	25๖๖/๖7	25๖7/๖8	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
สิงห์บุรี	29,430	29,0๖4	28,5๖8	๓.๓8	29,430	29,0๖4	28,5๖8	๓.๓8	441,987	430,5๖1	39๖,037	๓.50	15,407	14,838	13,988	๓.๖๓
เมืองสิงห์บุรี	1๓10	11522	990	๓5.68	1๓10	11522	990	๓5.68	121690	121๓55	1๓1850	8.๖๓	91000	91๓06	151000	51.99
บางระจัน	161๖6	161555	161059	๓.0๖	161๖6	161555	161059	๓.0๖	2๖๓088	25516๖2	2๓1๖๓1	๓.91	161686	1515๓5	1510๖0	๓.91
ค่ายบางระจัน	91928	101515	101550	5.09	91928	101515	101550	5.09	15๓18๓5	1551010	1261255	๓.01	151582	1๓185๓	111968	๓.05
พรหมบุรี	5๓๖	552	๓6๖	๓.๓9	5๓๖	552	๓6๖	๓.๓9	๖95๖	515๖๓	61969	๓.๓6	1๓15๓0	151825	1๓1915	1.5๓
ท่าช้าง	59๓	212	212	๓5.10	59๓	212	212	๓5.10	๓1585	21120	21120	๓5.85	111150	101000	101000	๓.08
อินทร์บุรี	๓25	550	510	๓๓.16	๓25	550	510	๓๓.16	5102๓	51๖๓0	๓1155	1๖12	๖125	11156๓	151555	58.๓๓

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2568)

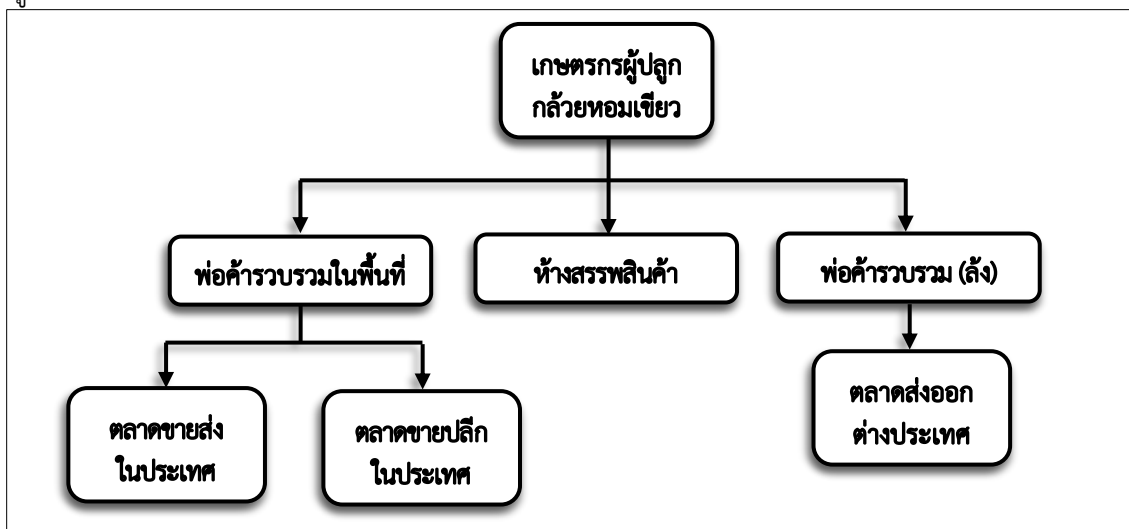
4.3) กล้วยหอมเขียว เป็นพืชเศรษฐกิจที่ใช้น้ำน้อย ลงทุนครั้งเดียวได้ผลผลิตระยะยาว และปลูกขึ้นแปลงใหม่จากหน่อของต้นเดิมได้ จึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกกันมากขึ้น กล้วยหอมเขียวมีลักษณะผลใหญ่ รสชาติไม่หวานมาก มีเปลือกหนา อุดมไปด้วยคุณค่าทางสารอาหาร มีใยอาหารช่วยในการขับถ่าย และปริมาณน้ำตาลน้อย เหมาะกับผู้ใส่ใจสุขภาพ

จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2568 พบว่า ในปีการผลิต 2565/66-2567/68 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตรวมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยมีเนื้อที่เพาะปลูก 1,709 ไร่ ในปี 2565/66 เพิ่มขึ้นเป็น 1,379 และ 2,035 ไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 ตามลำดับ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 14.15 พื้นที่เก็บเกี่ยว 684 ไร่ เป็น 623 และ 881 ไร่ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 16.29 และผลผลิตรวมเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยจาก 807 ตัน เป็น 724 และลดลงเป็น 1,177 ตัน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.18 ส่วนผลผลิตเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,180 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2565/66 เป็น 1,165 และ 1,335 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2566/67 และ 2567/68 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 6.70 กล้วยหอมเขียวปลูกกระจายอยู่ทั้ง 6 อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี อำเภอที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี รองลงมา อำเภอพรหมบุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน อำเภอท่าช้าง และอำเภอกำแพงแสน (ตารางที่ 2-13)

วิธีการตลาดกล้วยหอมเขียว จะแบ่งการจำหน่ายผลผลิตออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

- เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตให้ผู้รวบรวมในพื้นที่ โดยผู้รวบรวมจะจำหน่ายไปยังตลาดขายส่งในประเทศ และตลาดขายปลีกในประเทศ
- เกษตรกรเก็บเกี่ยวรวบรวมผลผลิตและคัดเกรดเบื้องต้น เพื่อส่งจำหน่ายให้กับห้างสรรพสินค้า
- เกษตรกรจะจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวม (ล้ง) เพื่อส่งออกตลาดต่างประเทศ

(รูปที่ 2-10)

รูปที่ 2-10 วิธีการตลาดกล้วยหอมเขียว

ที่มา: จากการสำรวจของกลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2568)

ตารางที่ 2-13 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตรวม และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของกล้วยหอมเขียว รายอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการผลิต 2565/66-2567/68

จังหวัด/อำเภอ	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)				เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)				ผลผลิตรวม (ตัน)				ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)			
	25V5/66	25V6/67	25V7/68	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/66	25V6/67	25V7/68	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/66	25V6/67	25V7/68	อัตราการ เปลี่ยนแปลง	25V5/66	25V6/67	25V7/68	อัตราการ เปลี่ยนแปลง
สิงห์บุรี	1,709	1,379	2,035	1T.15	V84	V23	881	16.29	807	724	1,177	26.18	1,180	1,1V5	1,335	6.V0
เมืองสิงห์บุรี	51W	S59	V59	T0.S9	289	225	206	M5.S6	119	T91	800	S1S.08	T11	211VVV	S188T	25T.S6
บางระจัน	V5	162	266	89.86	58	S8	155	1S6.05	STS	10W	1SW	M20.SW	51908	21821	886	M0.T2
ค่ายบางระจัน	18S	161	1SW	MS.ST	V2	8W	89	11.T0	11	11	166	V05.95	1T9	1S5	11868	6SW96
พรหมบุรี	2V8	2V8	S28	8.90	1S2	1S2	161	11.22	21	21	20	M2.S8	160	16T	12T	M0.99
ท่าช้าง	S69	219	26T	M0.05	120	12S	1V8	21.58	S09	V0	T8	M6.8T	215V6	6T5	2V8	M5.91
อินทร์บุรี	28W	200	282	5.ST	1S	18	98	2T1.T5	T	15	6	86.56	ST2	822	62	2S.85

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี (2568)

5) สภาพการผลิตด้านการปศุสัตว์

การผลิตทางด้านปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีมีสัตว์เศรษฐกิจที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง ได้แก่ โค กระบือ สุกร ไก่ เป็ด แพะ แกะ และนกกระทา ซึ่งการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจดังกล่าวจะกระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเกษตรกรจะเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม (ตารางที่ 2-14)

6) สภาพการผลิตด้านการประมง

การผลิตทางด้านประมงในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง ได้แก่

ปลาช่อน เป็นสินค้าเด่นของจังหวัดสิงห์บุรี ได้ขึ้นทะเบียนให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (geographical indications: gi) จากข้อมูลสำนักงานประมงจังหวัดสิงห์บุรี พบว่ามีเกษตรกรจำนวน 54 ราย มีจำนวน 93 บ่อ รวมพื้นที่ 42.75 ไร่ ผลผลิตรวม 16,000 กิโลกรัมต่อปี ราคาเฉลี่ย 80 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 1,280,000 บาท พื้นที่เพาะเลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบางระจัน รองลงมา เป็นอำเภออินทร์บุรี และอำเภอเมืองสิงห์บุรี (ตารางที่ 2-15)

ปลาดุก พาณิชย์จังหวัดสิงห์บุรี ผลักดันขึ้นทะเบียนให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (geographical indications: gi) กับเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุกอูย จากข้อมูลสำนักงานประมงจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า มีเกษตรกรจำนวน 272 ราย มีจำนวน 541 บ่อ รวมพื้นที่ 230.94 ไร่ ผลผลิตรวม 392,390 กิโลกรัมต่อปี ราคาเฉลี่ย 51.73 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 22,764,490 บาท พื้นที่เพาะเลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ อำเภออินทร์บุรี รองลงมา เป็นอำเภoprหมบุรี อำเภอบางระจัน อำเภอค่ายบางระจัน อำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภอท่าช้าง (ตารางที่ 2-15)

ตารางที่ 2M4 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2567

จังหวัด/อำเภอ	โคเนื้อ		โคนม		กระบือ		สุกร		แพะ		แกะ	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
สิงห์บุรี	3,00V	408	8V	4	457	88	22,045	19V	12,538	404	451	1V
เมืองสิงห์บุรี	525	8W	59	2	88	S5	STT	21	1ISTT	T5	95	2
บางระจัน	2V8	S9	M	M	TW	W	1IT91	S0	2IT00	V8	1TW	2
ค่ายบางระจัน	T80	66	1S	1	V8	9	1ISSW	V6	1IV8S	68	M	M
พรหมบุรี	195	TS	M	M	16	S	8I211	10	152	9	8	1
ท่าช้าง	2TS	T1	M	M	T2	W	11586	11	5SS	SS	S2	2
อินทร์บุรี	1I288	1S2	1T	1	186	2W	9I0V6	T8	6IS56	1V1	169	9

หมายเหตุ: เกษตรกรบางรายเลี้ยงสัตว์หลายชนิด

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี (2568)

ตารางที่ 2-14 (ต่อ)

จังหวัด/อำเภอ	ไก่พื้นเมือง		ไก่เนื้อ		ไก่ไข่		นกกระทา		เป็ดเทศ		เป็ดเนื้อ		เป็ดไข่	
	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
สิงห์บุรี	187,25V	3,911	2,081,057	39	52,13V	302	45,250	3	4,01V	22V	1,208	43	117,47V	345
เมืองสิงห์บุรี	T6I522	V65	11VW000	2	1I190	T8	M	M	S19	25	125	8	SIW85	T5
บางระจัน	26I601	60S	1I111I000	15	2I1S8	TW	100	1	829	TS	62	2	S8IT96	V8
ค่ายบางระจัน	2SIVW0	62W	158IT00	T	1IT00	61	M	M	901	T2	206	8	SI885	6T
พรหมบุรี	2VSS8	T88	25TI000	2	V19	ST	T5I000	1	602	TT	12W	S	SI655	28
ท่าช้าง	20ITVWV	T51	11SIV0T	6	V85	TS	150	1	196	12	216	16	8I609	T1
อินทร์บุรี	T2I5S9	9VWV	S26I95S	10	T5I95T	69	M	M	1I169	60	TV2	6	59I096	92

หมายเหตุ: เกษตรกรบางรายเลี้ยงสัตว์หลายชนิด

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี (2568)

ตารางที่ 2-15 ข้อมูลด้านการประมงของจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567

จังหวัด/อำเภอ	ปลาช่อน						ปลาดุก					
	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (บ่อ)	ผลผลิต/ปี (กิโลกรัม)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	มูลค่าผลผลิต (บาท)	จำนวน เกษตรกร (ราย)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (บ่อ)	ผลผลิต/ปี (กิโลกรัม)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
สิงห์บุรี	54	42.75	93	1V,000	80	1,280,000	272	230.94	541	392,390	51.73	22,7V4,490
เมืองสิงห์บุรี	15	9.25	26	2I000	80	160I000	26	15.V๕	51	22I960	T2.V๕	1I0TSIS20
บางระจัน	2T	15.V๕	T1	9I000	80	V20I000	TS	2S.S	61	T0L2T0	52.V๕	2IS89ITS0
ค่ายบางระจัน	T	1.V๕	T	1I000	80	80I000	2S	16.08	T8	8TIST0	T8.19	SIIT1WS90
พรหมบุรี	2	0.V๕	2	1I000	80	80I000	55	S0.SS	8S	S9I850	T5.05	2I115ITS0
ท่าช้าง	1	T	1	1I000	80	80I000	10	12.9W	18	10IT00	5T.11	6V๕IW20
อินทร์บุรี	8	11	19	2I000	80	160I000	115	1SS	280	19TI600	6W5S	1SI12SI200

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดสิงห์บุรี (2568)

7) สภาพการผลิตด้านการอุตสาหกรรม

การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ปี 2565-2567 มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่อัตราการขยายตัวไม่มากนัก โดยในปี 2565 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 153 โรงงาน เมื่อถึงปี 2567 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 171 โรงงาน เพิ่มขึ้น 21 โรงงาน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.21 ของปี 2565 ประเภทของโรงงานที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 15.91 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 11.11 อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 5.56 และอุตสาหกรรมบริการ คิดเป็นร้อยละ 4.35 (ตารางที่ 2-16)

ตารางที่ 2-16 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม และอัตราการเปลี่ยนแปลง ในจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2565-2567

ประเภทอุตสาหกรรม	ปี			อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
	25V5	25V6	25V7	
อุตสาหกรรมเกษตร	25	2W	2W	-
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	T0	TT	51	15.91
อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม	18	18	19	5.5V
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	12	12	12	-
อุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก	9	9	10	11.11
อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ	9	9	9	-
อุตสาหกรรมบริการ	21	2S	2T	4.35
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	19	19	19	-
รวม (โรงงาน)	153	1V1	171	V.21

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2568)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2555 และ 17 มีนาคม 2555 แบ่งออกเป็น S เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (zone c) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

ทั้งนี้จากข้อมูลกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2566) พบว่ามีป่าปลูกสมบูรณ์ เนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่จังหวัด ซึ่งป่าปลูกสมบูรณ์จัดอยู่ในประเภท "ป่าใช้สอย" (Plantation Forest) หรือ "ป่าเศรษฐกิจ" (Economic Forest) ป่าเหล่านี้ถูกปลูกขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากไม้และทรัพยากรอื่น ๆ ในเชิงเศรษฐกิจ โดยอาจเป็นป่าปลูกเชิงพาณิชย์เพื่อการค้าไม้ (ปลูกเพื่อผลิตไม้สำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ หรือเยื่อกระดาษ) การปลูกป่าเพื่อผลิตพลังงาน (ปลูกเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ เช่น ไม้สำหรับทำฟืน หรือเพื่อผลิตพลังงานทดแทน) หรือการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ (ปลูกเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม หรือเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน) โดยความหลากหลายทางชีวภาพอาจมีน้อยกว่าป่าธรรมชาติ แต่ก็ยังสามารถสร้างความหลากหลายทางชีวภาพได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการปลูกป่าแบบผสมผสาน มีการจัดการและดูแลรักษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ป่าเติบโตและให้ผลผลิตตามเป้าหมาย ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการปลูกป่าเชิงเดี่ยว (monoculture) อาจส่งผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศโดยรวม จึงควรมีการจัดการป่าปลูกอย่างยั่งยืน เพื่อให้ป่าสามารถให้ประโยชน์ได้ในระยะยาว

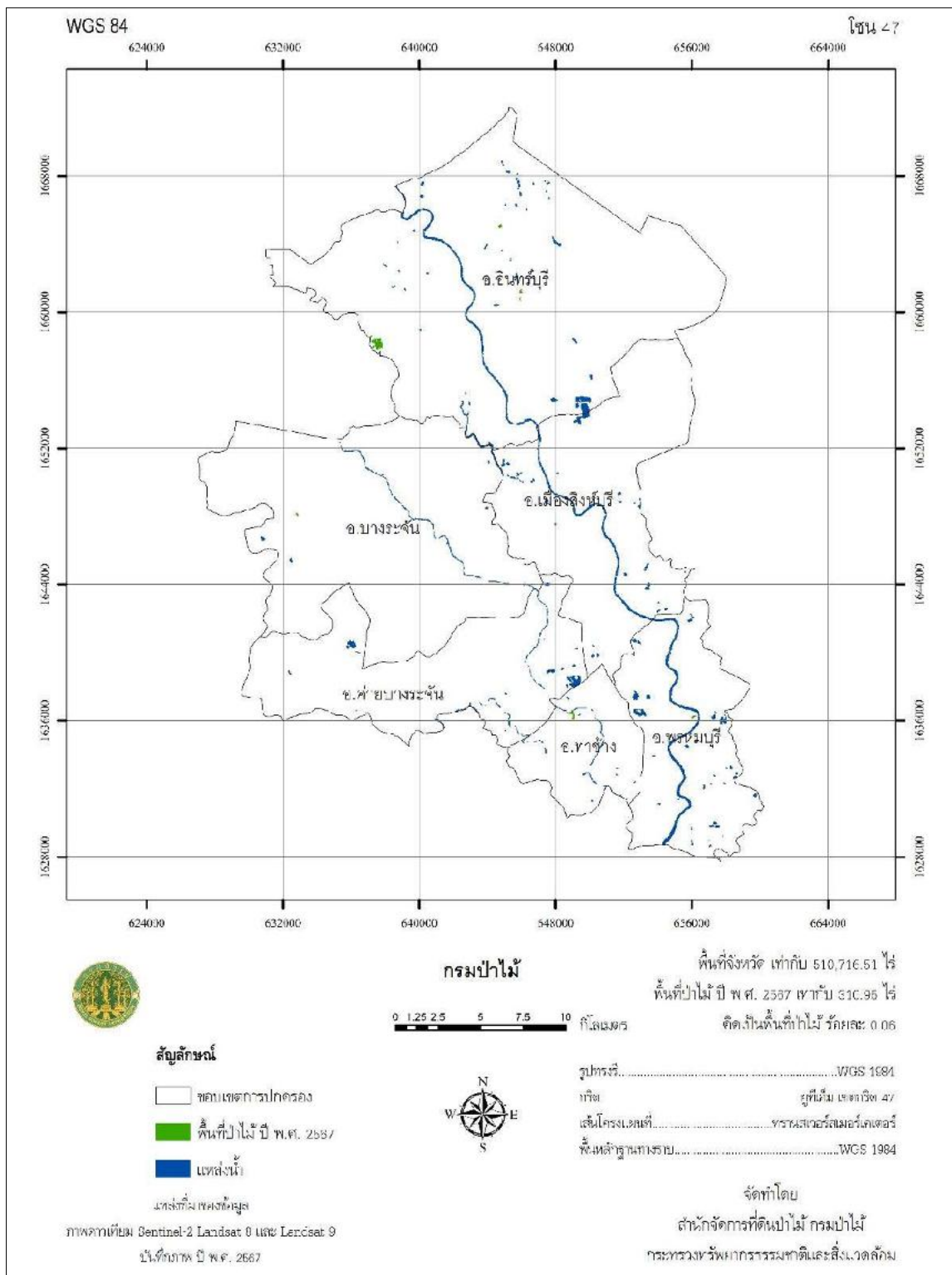
3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ทั้งจังหวัดสิงห์บุรีเป็นพื้นที่ราบ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 514,049 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่จังหวัด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555)

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.1.3 สภาพพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดสิงห์บุรีในปัจจุบัน

ตามที่จังหวัดสิงห์บุรีไม่มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรืออยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีเพียงพื้นที่สีเขียวที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม 310.95 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่จังหวัด โดยพบพื้นที่ป่าไม้ บริเวณอำเภอท่าช้าง อำเภอบางระจัน อำเภอพรหมบุรี และ

อำเภออินทร์บุรี โดยมีพื้นที่ป่าไม้ที่พบบางส่วนอยู่ในสวนรุกขชาติคูเมือง พื้นที่ป่าที่พบมีพื้นที่เท่ากับ ในปี 2566 (310.95 ไร่) แต่ลดลงจากปี 2565 (447.43 ไร่) จำนวน 136.48 ไร่ โดยเดิมพื้นที่ป่ามีอยู่ใน บริเวณสวนรุกขชาติคูเมือง อำเภออินทร์บุรี นอกจากนั้นจะมีพื้นที่ป่าชุมชน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะ ประโยชน์ อ่างเก็บน้ำ และพื้นที่ริมแหล่งน้ำ ซึ่งป่าชุมชนปลูกโดยชุมชน และให้ชุมชนดูแลรักษา (ที่มา: รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2567; กรมป่าไม้) โดยนิยามพื้นที่ ป่าไม้ หมายถึง พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่อง ขนาดไม่น้อยกว่า S.125 ไร่ และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่ปรากฏ ล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัส หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการ ไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน

รูปที่ 3M ข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567
ที่มา: กรมป่าไม้ (2567)

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำผิวดิน

จากโครงการชลประทานสิงห์บุรี (2567ก) จังหวัดสิงห์บุรี มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ T สาย ได้แก่

แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีตั้งแต่เขตตำบลประศุก อำเภออินทร์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี และตำบลพระงาม อำเภอพรหมบุรี ความยาวประมาณ 49 กิโลเมตร

แม่น้ำน้อย เป็นลำน้ำธรรมชาติรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเหนือเขื่อนเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่อำเภอบางระจัน อำเภอกำแพงบางระจัน และอำเภอท่าช้าง ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร

แม่น้ำลพบุรี เป็นลำน้ำธรรมชาติแยกจากฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลม่วงหมุ อำเภอเมืองสิงห์บุรี ความยาวประมาณ 11 กิโลเมตร

ลำแม่ลา ลำการ้อง เป็นลำน้ำธรรมชาติมีลักษณะเป็นคลองยาวมีน้ำตลอดปี อยู่ในเขต อำเภอเมืองสิงห์บุรี ถึงอำเภออินทร์บุรี มีความยาวประมาณ 18 กิโลเมตร ความกว้างประมาณ 40-80 เมตร ลำน้ำดังกล่าวเป็นลำน้ำที่ทำชื่อเสียงและรายได้สู่จังหวัดสิงห์บุรีในเรื่องของ “ปลาช่อนแม่ลา” อันเป็นปลาช่อนรสชาติเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคปลาจัดเป็นอย่างมาก

2) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน

จังหวัดสิงห์บุรี ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุนขนาดใหญ่ในพื้นที่สำหรับเก็บกักน้ำ เพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร แต่มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่จำนวน T11LV81 ไร่ โดยมีแหล่งน้ำต้นทุน จากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ยกระดับน้ำที่เขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท ไหลเข้าคลองส่งน้ำ สายใหญ่ต่าง ๆ กระจายน้ำสู่คลองส่งน้ำสายย่อย ส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรทั้งหมดในจังหวัดสิงห์บุรี และเป็นจังหวัดแรกที่มีการดำเนินงานจัดรูปที่ดินเพื่อประโยชน์ในการทำการเกษตร โดยมีพื้นที่จัดรูปที่ดิน อยู่ใน 5 อำเภอ จำนวน 108L2VWV ไร่ จึงทำให้ สามารถทำนาได้ปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ ของกรมชลประทาน จำนวน 6 โครงการ (ตารางที่ 3M ถึงตารางที่ 3M2) คือ

1. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบรมธาตุ พื้นที่ชลประทาน 90L2TT ไร่ ส่งน้ำให้แก่ พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ฝั่งขวา (ตะวันตก) ของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่ อำเภออินทร์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภอพรหมบุรี

2. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชันสูตร พื้นที่ชลประทาน 159L800 ไร่ ส่งน้ำให้แก่ พื้นที่ตั้งแต่อำเภออินทร์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภอบางระจัน อำเภอกำแพงบางระจัน และอำเภอ ท่าช้าง

3. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษายางมณี พื้นที่ชลประทาน 26L26S ไร่ ส่งน้ำให้แก่ พื้นที่ตั้งแต่อำเภอกำแพงบางระจัน อำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภอท่าช้าง

4. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามหาราช พื้นที่ชลประทาน 108L595 ไร่ ส่งน้ำให้แก่ พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ฝั่งซ้าย (ตะวันออก) ของแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่เขตอำเภออินทร์บุรี อำเภอเมือง สิงห์บุรี และอำเภอพรหมบุรี

5. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาช่องแคบ พื้นที่ชลประทาน 25L25S ไร่ ส่งน้ำให้แก่พื้นที่ จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่เขตอำเภออินทร์บุรี และอำเภอเมืองสิงห์บุรี

6. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามโนรมย์ พื้นที่ชลประทาน SL6TT ไร่ ส่งน้ำให้แก่พื้นที่เขตอำเภอสว่างวีรกรรม

ตารางที่ 3M โครงการชลประทาน ในเขตจังหวัดสิงห์บุรี

ลำดับที่	โครงการ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
<u>ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา</u>			
1	บรมธาตุ	101L986	90L2TT
2	ชั้นสูตร	1VW290	159L800
5	ยางมณี	2WTS9	26L265
<u>ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา</u>			
T	มหาราช	1TSL110	108L595
5	ช่องแค	2SL500	2SL2S5
6	มโนรมย์	SL6TT	SL6TT
รวม		47V,9V9	411,781

ที่มา: โครงการชลประทานสิงห์บุรี (2567ข)

ตารางที่ 3M2 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาในรายอำเภอ เขตจังหวัดสิงห์บุรี

อำเภอ/โครงการ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)						
	บรมธาตุ	ชั้นสูตร	ยางมณี	มหาราช	ช่องแค	มโนรมย์	รวม
เมืองสิงห์บุรี	18L558	SL2T5	SL599	SL2L98T	1L250	Λ	59L6S6
อินทร์บุรี	SL9L121	8L8V0	Λ	5VW1VΛ	21L985	SL6TT	1S0W01
บางระจัน	18L515	82LW20	Λ	Λ	Λ	Λ	101L2S5
ค่ายบางระจัน	Λ	51L290	W18T	Λ	Λ	Λ	58LWΛ
พรหมบุรี	1SL650	Λ	WΛ80	18LTT0	Λ	Λ	SL9L5W0
ท่าช้าง	T00	1SL6V5	8L000	Λ	Λ	Λ	22L0W5
รวม	90,244	159,800	2V,2V3	108,595	23,235	3,V44	411,781

ที่มา: โครงการชลประทานสิงห์บุรี (2567ข)

3.2.2 น้ำใต้ดิน

1) คุณภาพน้ำใต้ดิน

ในการศึกษาคุณภาพน้ำใต้ดินของจังหวัดสิงห์บุรี พิจารณาจากปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำ ซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่าเนื่องจากเล็กมาก (Tds) มีหน่วยเป็นมิลลิกรัมต่อลิตร นอกจากนี้พิจารณาควบคู่กับอัตราการให้น้ำ (yield) มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ซึ่งรายละเอียดดังตารางที่ 3M3

จากการศึกษา พบว่า อัตราการให้น้ำมากกว่า 20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีค่าปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำน้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร มีเนื้อที่มากที่สุด โดยมีเนื้อที่ T1W019 ไร่ หรือร้อยละ 81.15 ของเนื้อที่จังหวัด

ตารางที่ 3M คุณภาพและอัตราการให้น้ำของน้ำใต้ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

อัตราการให้น้ำ (ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง)	ค่าปริมาณของแข็งที่เจือปน (มิลลิกรัมต่อลิตร)	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
น้อยกว่า 2	น้อยกว่า 500	86T	0.1W
2M0	น้อยกว่า 500	1W89W	S.T8
10M20	น้อยกว่า 500	10T0W	2.02
มากกว่า 20	น้อยกว่า 500	T1W019	81.15
	500M1500	67I862	13.20
ผลรวมทั้งหมด		514,049	100.00

หมายเหตุ: Tds คือ ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (มิลลิกรัมต่อลิตร)
yield คือ อัตราการให้น้ำ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

2) ศักยภาพการพัฒนาน้ำใต้ดิน

จากข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)) พบว่าปัจจุบันมีบ่อน้ำบาดาลทั้งหมด 11,144 บ่อ แบ่งเป็นเพื่อการเกษตร 312 บ่อ และเพื่ออุปโภคบริโภค 802 บ่อ รายละเอียดดังตารางที่ 3M และรูปที่ 5M

ตารางที่ 3M บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

อำเภอ	ประเภทบ่อ		รวม
	บ่อเกษตร	บ่ออุปโภคบริโภค	
ค่ายบางระจัน	26	132	158
ท่าช้าง	7	27	34
บางระจัน	102	239	341
พรหมบุรี	21	70	91
เมืองสิงห์บุรี	50	118	168
อินทร์บุรี	106	216	322
รวม	312	802	1,144

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567)

จากข้อมูลกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2557) จังหวัดสิงห์บุรี เป็นชนิดหินให้น้ำ มีรายละเอียดดังนี้ ดังตารางที่ 3M และรูปที่ 3M

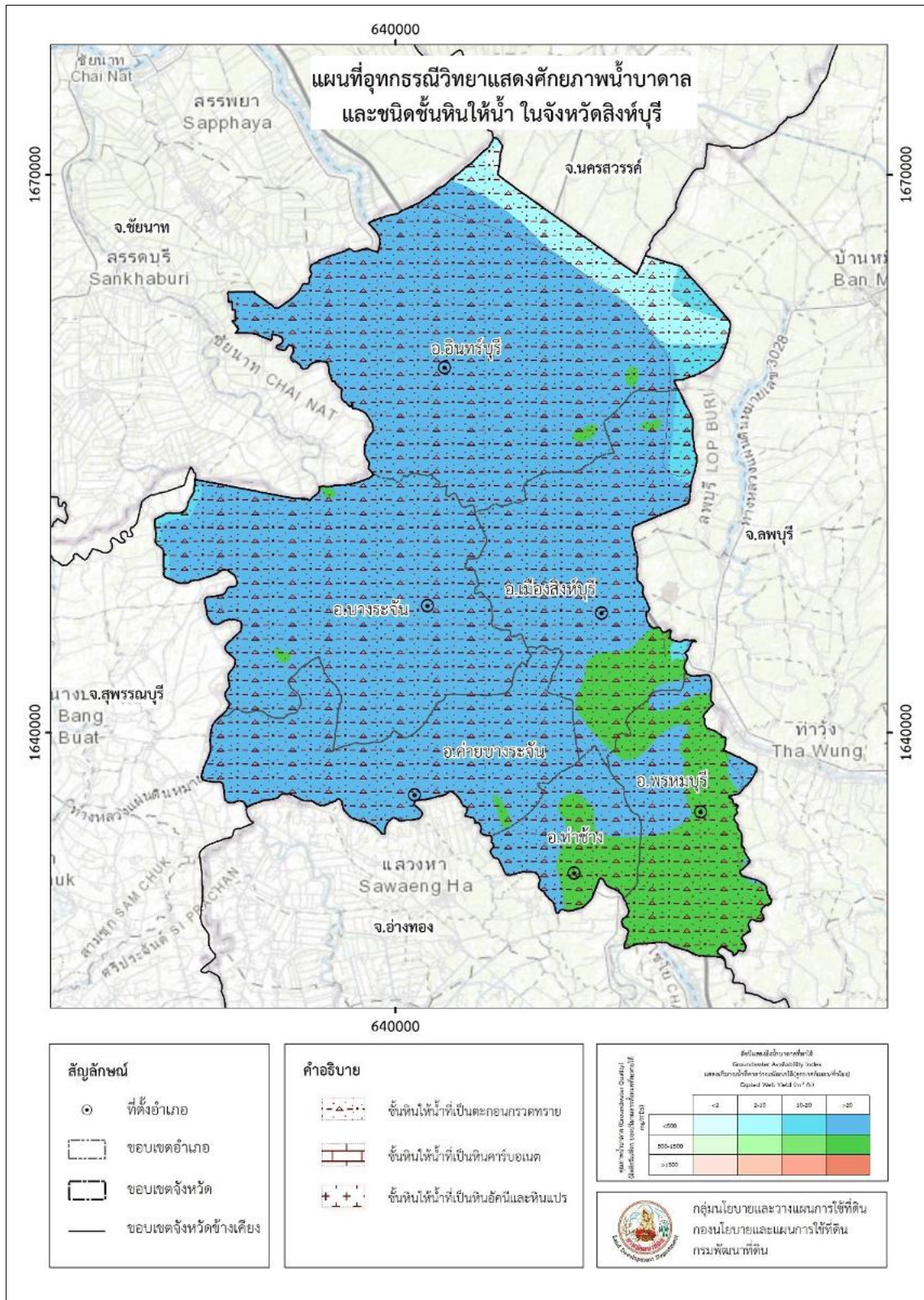
Mชั้นหินให้น้ำที่เป็นตะกอนกรวดทราย มีเนื้อที่ 51T049 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย กรวด ทราย ทรายแป้ง เสาหิน และดินเหนียว ซึ่งยังไม่จับตัวกัน น้ำใต้ดินจะถูกกักเก็บอยู่ในช่องว่างระหว่างเม็ดตะกอนต่างๆ ได้แก่ ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะกั่วยุคใหม่ (Qyt) ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนน้ำพา (Qfd) และชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนเศษหินเชิงเขา (Qcl)

ตารางที่ 3M ชั้นหินอุ้มน้ำในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

ชั้นหินให้น้ำ	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
ชั้นหินให้น้ำที่เป็นตะกอนกรวดทราย	514,049	100.00
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะกั่วยุคใหม่ (Qyt)	S5L1W6	6.8T
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนน้ำพา (Qfd)	TV8I8W0	9S.16
ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนเศษหินเชิงเขา (Qcl)	S	n.s.
รวมเนื้อที่	514,049	100.00

หมายเหตุ: n.s. = มีน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ที่มา: ดัดแปลงจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (255W)

รูปที่ 312 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาล และชนิดชั้นหินให้น้ำ ในจังหวัดสิงห์บุรี

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

1) ทรัพยากรดิน ทรัพยากรดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี (รูปที่ 313) ประกอบด้วย ดินในพื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำท่วมขัง และดินในพื้นที่ดอนที่อยู่ในเขตดินแห้ง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

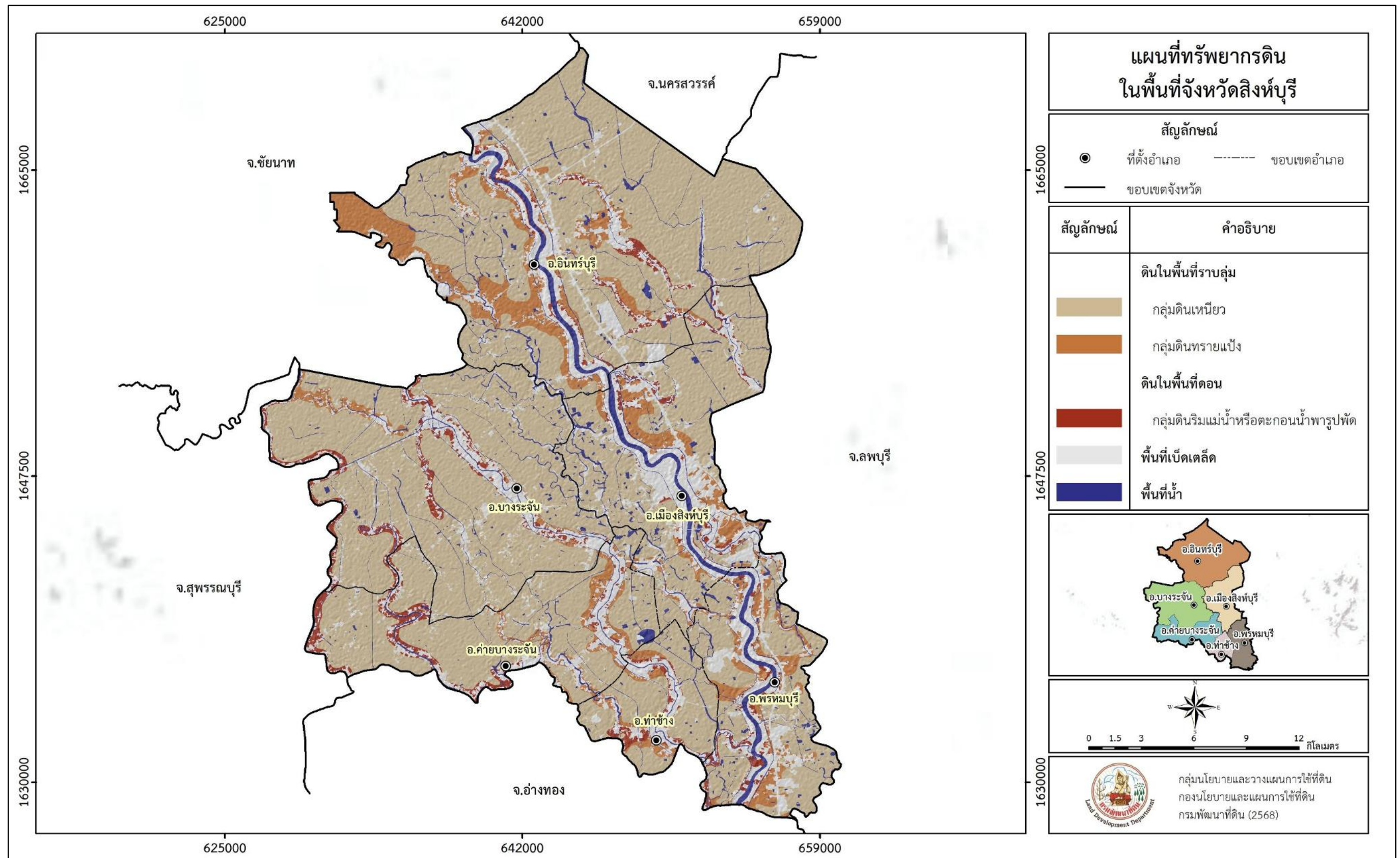
(1) ดินในพื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำท่วมขัง พบบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง และตะกอนน้ำระดับต่ำ เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก มีน้ำแช่ขังของน้ำหรือระดับน้ำใต้ดินอยู่ใกล้ผิวดินในช่วงฤดูฝน ดินมีการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ดินบนมีปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (5.5-6.0) ดินล่างมีปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงด่างปานกลาง (5.5-8.0) ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ค่าความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนปานกลางถึงสูง ความอิ่มตัวด้วยเบสค่อนข้างต่ำถึงสูง จำแนกตามลักษณะของเนื้อดินและสมบัติบางประการที่เด่นชัด ได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มดินเหนียว มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ดินเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินล่างเป็นดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง ได้แก่ ชุดดินชัยนาท (cn) ชุดดินโคกกระเทียม (Kk) ชุดดินนครปฐม (np) และชุดดินสิงห์บุรี (Sin)

กลุ่มดินทรายแป้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง คือ ดินสรรพยาที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (SaMsi)

(2) ดินในพื้นที่ดอน พบบริเวณสันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก ดินมีการระบายน้ำดี ดินบนและดินล่างมีปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง (5.0-7.0) ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ค่าความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนต่ำ ความอิ่มตัวด้วยเบสค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง เมื่อจำแนกตามลักษณะของเนื้อดินและสมบัติบางประการที่เด่นชัด พบกลุ่มดินริมแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด ซึ่งมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง เนื้อดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง คือ ดินเชิงใหม่ที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (cmMsi)

(3) พื้นที่เบ็ดเตล็ด คือ พื้นที่น้ำ

รูปที่ 3-3 ทรัพยากรดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

2) ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตร

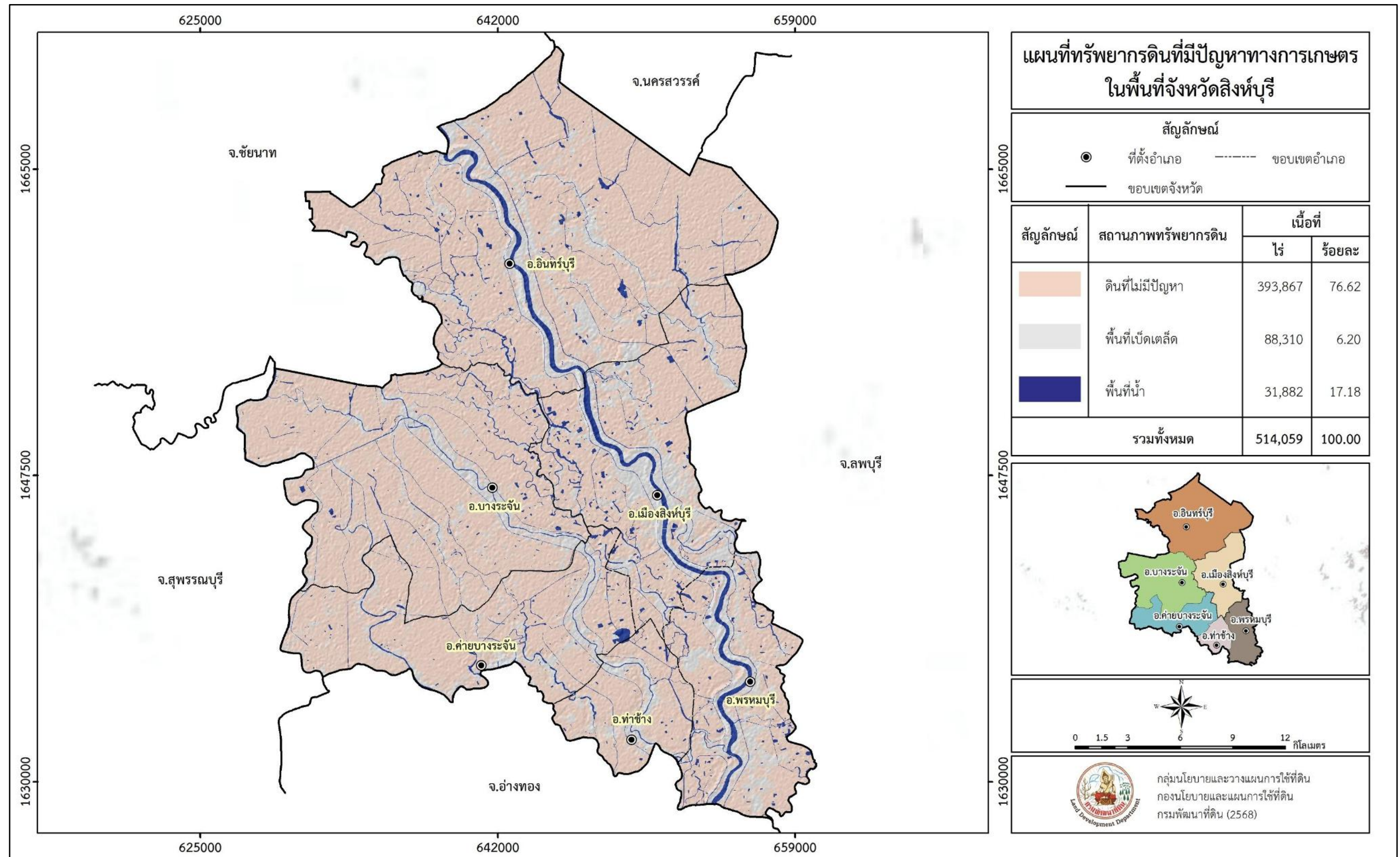
ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตร สามารถจำแนกตามสาเหตุของการเกิด ได้เป็น 2 ประเภท คือ ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวจัด ดินทรายจัด และดินตื้น และดินปัญหาที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น ดินดาน ดินปนปูน ดินเหมืองแร่ร้าง และดินในพื้นที่นาเกลือร้าง (กรมพัฒนาที่ดิน L2561) โดยจากการวิเคราะห์ทรัพยากรดินปัญหาของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งพิจารณาเฉพาะดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ พบว่า ไม่พบดินปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี (ตารางที่ 3M และรูปที่ 3M) อย่างไรก็ตามหากต้องการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ควรพิจารณาพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน เช่น ดินในพื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำท่วมขัง ควรทำนา หรือควรมีการจัดการพื้นที่โดยการยกร่องปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น เพื่อป้องกันการขังของน้ำ และดินในพื้นที่ดอน ควรปลูกพืชไร่ ไม้ผล หรือไม้ยืนต้น นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน โดยการเติมอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ปลูกพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว เป็นต้น

ตารางที่ 3M ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

สถานภาพทรัพยากรดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
ดินที่ไม่มีปัญหา	595,86W	W6.62
พื้นที่น้ำ	51,882	1W18
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	88,510	6.20
รวมทั้งหมด	514,059	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2564ก)

รูปที่ 3M4 ทรัพยากรดินที่มีปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

การประเมินอัตราการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ได้ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับสมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation: USLE) มาวิเคราะห์ โดยมีรูปสมการ ดังนี้

$$A = r K L S c P$$

A คือ ค่าการสูญเสียดินต่อหน่วยของพื้นที่

r คือ ค่าปัจจัยของน้ำฝนและการไหลบ่า (rainfall and runoff erosivity factor) ซึ่งสามารถอธิบายได้จากค่าความสัมพันธ์ของพลังงานจลน์ของเม็ดฝนที่ตกกระทบผิวดินกับปริมาณความหนาแน่นของฝนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในที่นี้ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (Average annual rainfall) พ.ศ. 2538-2567 (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2568) มาใช้ในการวิเคราะห์

K คือ ค่าปัจจัยความคงทนต่อการถูกชะล้างพังทลายของดิน (soil erodibility factor) ซึ่งภายใต้สภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันดินแต่ละชนิดจะทนต่อการชะล้างพังทลายได้แตกต่างกัน โดยจะเป็นผลมาจากสมบัติเฉพาะของดินนั้น ๆ สามารถวิเคราะห์ค่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะดินนี้ จากภาพ nomograph โดยประเมินได้จากสมบัติของดิน 5 ประการ คือ 1) ผลรวมปริมาณร้อยละดินของทรายแป้งและปริมาณร้อยละของทรายละเอียดมาก 2) ปริมาณร้อยละของทราย 3) ปริมาณร้อยละอินทรีย์วัตถุในดิน 4) โครงสร้างของดิน และ 5) การซาบซึมน้ำของดิน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน (2545) ได้ศึกษาปัจจัยดังกล่าวและให้ค่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของดินสอดคล้องตามเนื้อดินบนของแต่ละพื้นที่ คือ บริเวณที่สูงและบริเวณที่ลุ่มต่ำ ซึ่งในการประเมินอัตราการชะล้างพังทลายของดินครั้งนี้ใช้ค่า K ตามเนื้อดินบนในภาคกลาง

L S คือ ค่าปัจจัยความลาดชันของพื้นที่ (slope length and slope steepness factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความลาดชันและความยาวของความลาดชัน ตามปกติแล้วค่าการชะล้างพังทลายของดินจะเพิ่มขึ้นเมื่อความลาดชันสูงขึ้น และเมื่อความยาวของความลาดชันลดลง ซึ่งในการประเมินอัตราการชะล้างพังทลายของดินครั้งนี้ใช้ค่าปัจจัยรวมของความลาดชันและความยาวของความลาดชันตามการศึกษาของกรมพัฒนาที่ดิน (2545)

c คือ ค่าปัจจัยการจัดการพืช (cropping management factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชคลุมดิน ซึ่งพืชแต่ละชนิดย่อมมีความต้านทานในการชะล้างพังทลายของดินที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความสูงของต้น ลักษณะพุ่ม หรือการยึดอนุภาคดินของรากพืชนั้น ๆ เป็นต้น ในกรณีที่ไม่มีพืชปกคลุมดินปัจจัยนี้จะมีค่าเท่ากับหนึ่ง ส่วนกรณีที่พืชปกคลุมดินสามารถต้านทานการชะล้างพังทลายของดินได้ดีขึ้นส่งผลให้วิธีการปลูกพืชทุกชนิดจะให้ค่าปัจจัยนี้น้อยกว่าหนึ่ง นอกจากนี้แล้วปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพืชนี้ยังมีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย เนื่องจากสภาพภูมิอากาศนั้นมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งในการประเมินอัตราการชะล้างพังทลายของดินครั้งนี้ ค่าปัจจัยการจัดการพืชพิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2566 (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2566) และใส่ค่าตามการศึกษาของกรมพัฒนาที่ดิน (2545)

P คือ ค่าปัจจัยการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน (conservation practices factor) เป็นปัจจัยที่แสดงถึงมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่นั้น ๆ เช่น การปลูกพืชตามแนวระดับ (contouring) การปลูกพืชสลับขวางความลาดเอียง (strip cropping) เป็นต้น ในการ

ประเมินการชะล้างพังทลายของดินครั้งนี้ใช้ค่าปัจจัยการปฏิบัติป้องกันการชะล้างพังทลายของดินพิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดินปี พ.ศ. 2566 (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2566) และใส่ค่าตามการศึกษาของกรมพัฒนาที่ดิน (2545)

จากค่าปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยนั้น สามารถนำมาคำนวณการสูญเสียดินสอดคล้องตามสมการการสูญเสียดินสากล โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งแบ่งชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดินออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดิน	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)
น้อย	0M2
ปานกลาง	2M3
รุนแรง	5M5
รุนแรงมาก	15M20
รุนแรงมากที่สุด	มากกว่า 20

จากการประเมินอัตราการสูญเสียดินและจัดชั้นความรุนแรงของการสูญเสียดินของจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ความรุนแรงของการสูญเสียดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และรุนแรง ตามลำดับ ดังนี้ (ตารางที่ 3M และรูปที่ 3M3)

1) การสูญเสียดินน้อย (อัตราการสูญเสียดิน 0M2 ตัน/ไร่/ปี) มีเนื้อที่ 4821456 ไร่ หรือร้อยละ 95.85 ของเนื้อที่จังหวัด มีอัตราการสูญเสียดิน 0M2 ตันต่อไร่ต่อปี พื้นที่นี้ไม่จำเป็นต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นพิเศษ เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบใช้ปลูกข้าว อย่างไรก็ตามก็ควรมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของดินที่เกิดจากการใช้ที่ดินด้านเกษตรกรรม

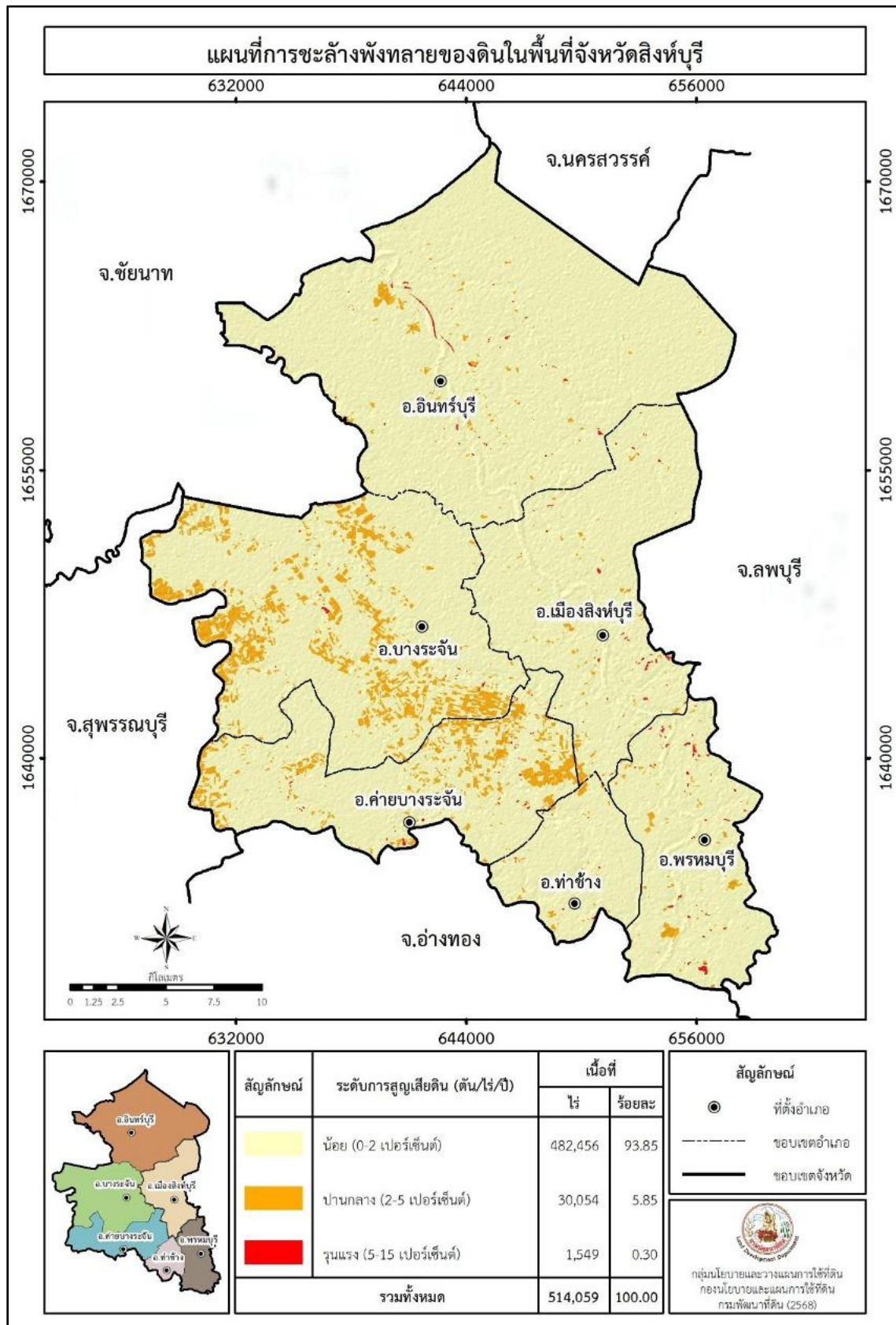
2) การสูญเสียดินปานกลาง (อัตราการสูญเสียดิน 2M3 ตัน/ไร่/ปี) มีเนื้อที่ 301054 ไร่ หรือร้อยละ 5.85 ของเนื้อที่จังหวัด มีอัตราการสูญเสียดิน 2M3 ตันต่อไร่ต่อปี พื้นที่นี้ควรมีการใช้ที่ดินอย่างระมัดระวัง โดยการปลูกพืชตามแนวระดับขวางความลาดเท และมีการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อการใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตรได้อย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการปลูกพืชไร่ คือ อ้อยโรงงาน

3) การสูญเสียดินรุนแรง (อัตราการสูญเสียดิน 5M5 ตัน/ไร่/ปี) มีเนื้อที่ 11549 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่จังหวัด มีอัตราการสูญเสียดิน 5M5 ตันต่อไร่ต่อปี พื้นที่นี้ควรมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินทั้งวิธีพืชและวิธีกล เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและผลผลิตให้คงอยู่ตลอดไป ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีการปลูกพืชผักหรือเป็นพื้นที่ถ่ม

ตารางที่ 3M ระดับการสูญเสียดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

ระดับการสูญเสียดิน	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
น้อย	0M2	4821456	95.85
ปานกลาง	2M3	301054	5.85
รุนแรง	5M5	11549	0.30
รวมเนื้อที่		514,059	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 3M การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

บทที่ 4

การประเมินคุณภาพที่ดิน

4.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการพิจารณาศักยภาพของหน่วยทรัพยากรที่ดิน ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน ที่สามารถบ่งชี้หรือเปรียบเทียบการกำหนดการใช้ที่ดิน ในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ รวมทั้งจะได้ทราบถึงว่ามีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

1) การกำหนดคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินตามหลักการของ FAO framework ได้กำหนดคุณภาพที่ดินที่จะนำมาประเมิน 25 ปัจจัย โดยการประเมินคุณภาพที่ดินเพื่อวางแผนการใช้ที่ดิน จังหวัดสิงห์บุรี ได้พิจารณาปัจจัยคุณภาพที่ดินเพียงบางปัจจัย โดยขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล ความแตกต่างของภูมิภาค และระดับความรุนแรงของคุณลักษณะดินที่มีผลต่อผลผลิต ตลอดจนชนิดของพืช และความเป็นประโยชน์ที่ดิน (Land Use requirement) ซึ่งคุณภาพที่ดิน (Land Qualities) ที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้มีดังนี้

1.1) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (Moisture availability: m) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี และลักษณะเนื้อดิน

1.2) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (Oxygen availability: o) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ สภาพการระบายน้ำของดิน (drainage) ทั้งนี้โดยทั่วไปรากพืชต้องการออกซิเจนในขบวนการหายใจ ซึ่งการระบายน้ำจะมีผลต่อการถ่ายเทอากาศในดิน

1.3) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (nutrient retention capacity: n) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความอิ่มตัวด้วยด่าง (base Saturation; bS) และความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (cation Exchange capacity; cEc)

1.4) สภาพการหยั่งลึกของราก (rooting conditions: r) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลึกของดิน (soil depth)

1.5) การมีเกลือมากเกินไป (Excess of salts: x) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ค่าการนำไฟฟ้าของดิน

1.6) สารพิษ (Soil toxicities: z) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน คือ ระดับความลึกของชั้น jarosite

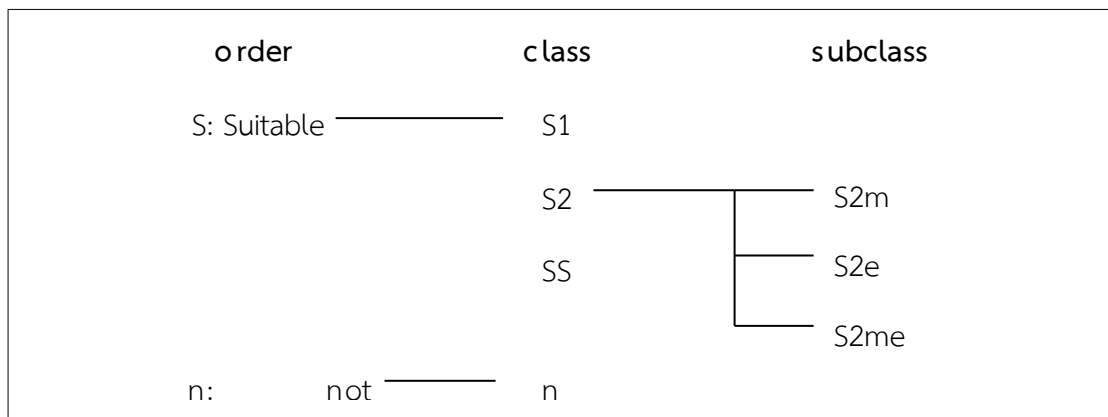
1.7) ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (Potential for mechanization: w) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน คือ ความลาดชันของพื้นที่ (slope)

1.8) ความเสียหายจากการกัดกร่อน (Erosion hazard: e) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน คือ ความลาดชันของพื้นที่ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงโอกาสที่ดินจะถูกกัดกร่อนก็เป็นไปได้ง่าย

1.9) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (nutrient availability: s) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน ในที่นี้พืชเฉพาะธาตุอาหารหลัก คือ ธาตุไนโตรเจน ธาตุฟอสฟอรัส และธาตุโปแตสเซียม ซึ่งเป็นธาตุที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืชทุกชนิด

2) การจำแนกความเหมาะสมของที่ดิน

จากหลักการของ FAO framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องกับระดับความต้องการปัจจัยคุณภาพที่ดินของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน และจัดอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (Order) คือ อันดับที่เหมาะสม (Suitable order: S) และอันดับที่ไม่เหมาะสม (not suitable order: n) เมื่อจำแนกอันดับความเหมาะสมแล้ว ยังสามารถแบ่งชั้นระดับความเหมาะสมในการทำการเกษตรได้ เป็น 3 ชั้น (class) ได้แก่ ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly suitable: S1) ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately suitable: S2) และชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally suitable: S3) ซึ่งในแต่ละชั้นความเหมาะสมยังสามารถแบ่งออกเป็นชั้นย่อย (Subclass) โดยชั้นย่อยนี้สะท้อนข้อจำกัดสูงสุดของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืชที่ทำการประเมินความเหมาะสมของหน่วยที่ดิน ซึ่งโครงสร้างการจำแนกความเหมาะสมของที่ดินดังรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 โครงสร้างการจำแนกความเหมาะสมของที่ดิน

S) ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน หมายถึง การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ชนิดของพืช พันธุ์พืช ระดับการจัดการ วิธีการปลูก ระบบและช่วงเวลาปลูก และอัตราการให้ปุ๋ย จากการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ดำเนินการและความต้องการของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี สามารถกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินได้

T) ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จังหวัดสิงห์บุรี พบว่ามีประเภทการใช้ที่ดินที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมปลูกพืชหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ถั่วลิสง อ้อย กล้วย แอปเปิ้ล กล้วย มะม่วง มะนาว และยูคาลิปตัส จากการประเมินความเหมาะสมของที่ดินตามคู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคำธณ L25T2) สำหรับประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าว สามารถสรุปชั้นความเหมาะสมของที่ดินพร้อมทั้งเนื้อที่สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

4.2 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

โดยการจัดชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ดังนี้

1) ข้าว

ชั้นความเหมาะสมมาก (S1) ไม่มีข้อจำกัด

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) และความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

2) อ้อย

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) และความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n)

3) ถั่วลิสง

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n) และความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (s)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

4) ยูคาลิปตัส

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) และความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

5) มะม่วง

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n) และความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (s)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

6) พุทรา

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (s)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

7) กล้าย

ชั้นความเหมาะสมมาก (S1) ไม่มีข้อจำกัด

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านมีเกลือมากเกินไป (x) ความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n) และความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (s)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

8) มะนาว

ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ (s)

ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

9) ส้มโอ

 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) และความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n)

 ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o)

10) หญ้าแพงโกล่า

 ชั้นความเหมาะสมมาก (S1) ไม่มีข้อจำกัด

 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) พบว่ามีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำเลว (o) และความจุในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ (n)

บทที่ 5

กระบวนการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดิน

5.1 นโยบายแห่งรัฐ

นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินมีทั้งกฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ (ตารางที่ 5M) ดังนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) ยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2.1.2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานของการผลิตภาคเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศทั้งระบบทั้งที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ สัตว์ เพื่อให้มีการเข้าถึงการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม คุ่มค่า มีประสิทธิภาพและสมดุล สามารถเป็นฐานของภาคการผลิตทั้งเกษตรและอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง ในขณะเดียวกันต้องไม่เกิดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และที่สำคัญ คือ ช่วยสร้างความมั่นคงของประเทศในด้านพลังงานและอาหาร โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นในการดูแลรักษา ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่ 5.2 วางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน 25 ลุ่มน้ำทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการให้มีแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนและแหล่งชะลอน้ำที่เพียงพอ เพิ่มขีดความสามารถในการเก็บกักน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ และการผันน้ำ โดยชุดลอกร่องน้ำและแหล่งน้ำเพื่อแก้ปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง ควบคู่กับแผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และการพัฒนาลำน้ำขุด ระบบพยากรณ์การเตือนภัย และแผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ ตลอดจนการปรับปรุงองค์กรและกฎหมาย รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ

3) แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ทรัพยากรดิน

มีประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้อง 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีเป้าหมาย คือ 1) ประเทศมีแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบที่มีความถูกต้อง แม่นยำ เป็นปัจจุบัน สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2) เกษตรกรสามารถนำข้อมูลแผนการใช้ที่ดินผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและช่องทางอื่น ๆ ไปใช้ในการพัฒนา

ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมาย คือ 1) พื้นที่ทางการเกษตรมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการขยายพื้นที่เขตเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม 2) พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดินมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2561-2570) โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2561-2570) อยู่บนความตั้งใจที่จะให้แผนมีจุดเน้นและเป้าหมาย ของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สามารถบอกทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะ 5 ปี ถัดไป การจัดทำแผนยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญ กับข้อจำกัดหลากหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งไม่เพียงแต่ ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่มีความท้าทายของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมี เหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกัน บนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขระดับประเทศและระดับโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ และศักยภาพของทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างความสมดุล

2. การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) การพร้อมรับ หรือ ระดับ “อยู่รอด” ในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ประชาชน ประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง จากภายนอกและภายใน รวมถึงการสร้างความพร้อมในทุกระดับในการรับมือกับสภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้น ให้สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว 2) การปรับตัว หรือ ระดับ “พอเพียง” ในการปรับเปลี่ยน ปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้

สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ของโลกยุคใหม่ และ 3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ “ยั่งยืน” ในการผลักดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคม ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

3. เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่ บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่มทั้งในมิติ ของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัย สนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตน ในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

4. การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการ และการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

มีแผนกลยุทธ์รายหมวดหมาย ที่เกี่ยวข้องใน **หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง** ความเชื่อมโยงของหมวดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 15 และยุทธศาสตร์ชาติ หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 15 ทั้ง 5 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับให้มีความสามารถในการแข่งขัน และเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย เป้าหมายที่ 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยสนับสนุนให้กำลังคนมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย เป้าหมายที่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้และความมั่นคง รวมถึงโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ และให้กลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสในการเลื่อนขั้นทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น เป้าหมายที่ 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และ เป้าหมายที่ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยประเทศไทยมีความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามที่สำคัญในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โรคระบาดร้ายแรงและโรคอุบัติใหม่และภัยคุกคามทางไซเบอร์เป้าหมายของหมวดหมายที่ 1 เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ในเป้าหมาย (1) ประเทศไทยเป็นประเทศ

พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเกษตร ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดการฟาร์ม 2) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในเป้าหมายการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ที่ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มในรูปแบบที่มีโครงสร้างกระจายรายได้ให้กับเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และ 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ โดยมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตที่เน้นหลักการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ การรักษาฟื้นฟูและสร้างใหม่ เพื่อให้มีฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินความพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ รวมถึงการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้า เพื่อให้เกิดการยกระดับกระบวนการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีมูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานรวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ

กลยุทธ์ที่ 5 การส่งเสริมให้เอกชนลงทุนพัฒนาตลาดกลางและตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรรวมถึงสินค้ากลุ่มปศุสัตว์และประมง

กลยุทธ์ที่ 6 การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่เกษตรกรเข้าถึงได้

กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์มและกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าผลผลิตของเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ 8 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร

กลยุทธ์ที่ 9 การพัฒนาฐานข้อมูลและคลังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 10 การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร

กลยุทธ์ที่ 11 การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ 12 การพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ส่วนราชการ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการในพื้นที่ ในการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน

5) นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560M 2579) มียุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีกลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งเน้นการวางแผนกำหนดเป้าหมาย และสัดส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศ ให้มีความเหมาะสมอย่างเป็นระบบ ตามศักยภาพของที่ดินและสมรรถนะของดิน โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ การจัดให้มีการวางแผนเมืองในทุกระดับ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามหลักการทางวิชาการ การกำหนดเขตและมาตรการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในระดับประเทศ ระดับลุ่มน้ำและระดับจังหวัด ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน การกำกับควบคุมการถือครองที่ดินของประเทศ ให้มีการกระจายถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ขอคืนพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งป้องกันการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ และนิคมบุคคลต่างด้าว โดยมีขอบด้วยกฎหมาย และการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือไม่ได้ใช้ประโยชน์กลับมาใช้ประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจโดยใช้กลไกประชารัฐ 2) การเสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรกรรมให้เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยมุ่งเน้นการกำหนดพื้นที่เกษตรกรรม (zoning) โดยการวางแผนจัดรูปที่ดิน จัดระบบชลประทาน จัดสร้างถนนหรือทางลำเลียงในไร่นา ปรับระดับพื้นที่ บำรุงดิน วางแผนการผลิต และจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่ การพัฒนาศักยภาพพื้นที่เกษตรกรรมในการเพิ่มปริมาณผลผลิตและลดต้นทุนโดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตร เทคโนโลยีและนวัตกรรม เทคโนโลยีและนวัตกรรม การส่งเสริม สนับสนุน การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตจากพืชเชิงเดี่ยว ไปสู่รูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลกับระบบนิเวศและสอดคล้องกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟู ปรับปรุง คุณภาพดินที่เสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์และแก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดินเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยในการทำเกษตร และเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น เพื่อเป็นฐานการผลิตการเกษตรที่ยั่งยืน และการสร้างกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินเกษตรกรรม เพื่อรักษาฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน และ 3) การเตรียมความพร้อมในการปรับตัวด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

และทรัพยากรดินต่อผลกระทบและภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พื้นที่ที่ได้รับความเสี่ยงจากการเกิดภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการคาดการณ์ และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในที่ดินหรือทรัพยากรดินจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภัยธรรมชาติและการกำหนดแนวทางในการรับมือ ป้องกัน แก้ไขปัญหา กำหนดมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสม ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พื้นที่ที่ได้รับความเสี่ยงจากการเกิดภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้น โดยมีการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน มีกลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) พัฒนาเครื่องมือ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน รวมทั้งผลักดันให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดิน การเร่งรัด พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดิน การจัดทำแผนที่กำหนดแนวเขต ที่ดินของรัฐ โดยมีกฎหมายรองรับ มาตรการทางการเงิน การคลัง เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม และ 2) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมสนับสนุนศึกษาวิจัยและการพัฒนาเกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรดิน โดยมีแผนงานการวิจัยที่เป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันผลงานการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ และการพัฒนาการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

6) แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี (พ.ศ. 2566M2570)

แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566M2570 ให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาที่มุ่งตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาที่สำคัญของจังหวัดและขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาภาค ตามศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเพื่อการพัฒนาของจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูล ที่สำคัญ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ มีการประสานแผนระดับต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งระบุกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่อย่างชัดเจน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของจังหวัดตามความจำเป็นเร่งด่วน

ในส่วนของการวิเคราะห์ จังหวัดสิงห์บุรี ได้แสดงให้เห็นถึงโอกาส ศักยภาพ ปัญหาและอุปสรรคของจังหวัด โดยมีการนำเครื่องมือการวิเคราะห์และข้อมูลจากตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำขึ้น มาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงของพื้นที่ เพื่อสะท้อนถึงสภาพการพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี โดยเปรียบเทียบกับระดับค่ากลางของประเทศ และสามารถเชื่อมโยงสู่ประเด็นปัญหา ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี คือ “ดินแดนแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน” มีประเด็นการพัฒนาจังหวัด 5 ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ 1) การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร 2) ส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม 5) ยกระดับ

คุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงอย่างเท่าเทียม T) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ 5) ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และมีการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม 2) ส่งเสริม พัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทุกมิติ เพื่อสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม S) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน T) ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขัน และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 5) ยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

โดยมีประเด็นการพัฒนาจังหวัด 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร

Mแผนงานที่ 1.1 พัฒนานโยบายความรู้เกษตรกร

Mแผนงานที่ 1.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการผลิต

Mแผนงานที่ 1.3 ส่งเสริมการตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม

Mแผนงานที่ 2.1 ส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อ

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงอย่างเท่าเทียม

Mแผนงานที่ 3.1 ส่งเสริมการเรียนรู้ของประชากรวัยเรียน

Mแผนงานที่ 3.2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาส่งเสริมการประกันสังคมของประชากรวัย

แรงงาน

Mแผนงานที่ 3.3 ยกระดับมาตรฐานระบบการบริการสาธารณสุข

Mแผนงานที่ 3.4 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

Mแผนงานที่ 3.5 ส่งเสริมรายได้ผู้มีรายได้น้อย

Mแผนงานที่ 3.6 ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

Mแผนงานที่ 3.7 ป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

Mแผนงานที่ 4.1 ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

Mแผนงานที่ 4.2 ยกระดับการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

Mแผนงานที่ 4.3 ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน

Mแผนงานที่ 4.4 ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

Mแผนงานที่ 5.1 สร้างระบบความมั่นคงและความปลอดภัย

7) ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

วิสัยทัศน์กรมพัฒนาที่ดิน คือ “พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต ในทิศทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินด้วยการสำรวจจำแนกดิน วิเคราะห์ดิน และวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ

สำรวจจำแนกดิน	วิเคราะห์ดิน น้ำ พืช	จัดทำแผนการใช้ที่ดิน
1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายและสะดวก	1. ปรับปรุงกระบวนการวิเคราะห์ น้ำ พืช ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในการนำไปใช้ประโยชน์	1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านการวางแผนการใช้ที่ดิน
2. พัฒนาเทคโนโลยีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้มีความ	2. ปรับปรุงการแปร	2. ส่งเสริมการใช้แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินระดับตำบลในศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
		3. เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรสำหรับใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสม
สำรวจจำแนกดิน	วิเคราะห์ดิน น้ำ พืช	จัดทำแผนการใช้ที่ดิน
ถูกต้อง เหมาะสมและครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกชนิดพืช	ความหมายผลการวิเคราะห์ดิน ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้รับบริการสามารถนำข้อมูลไปใช้งานได้ง่าย	เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและเพิ่มรายได้
3. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ (War room) ด้านข้อมูลดินและการพัฒนาที่ดิน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค		4. พัฒนาระบบการจัดทำแผนที่สำรวจแผนที่การใช้ที่ดินให้ใช้ระยะเวลาลดลงโดยใช้เทคโนโลยีที่มีความแม่นยำและทันสมัย
		5. สร้างแบบจำลองในการวิเคราะห์คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยงานวิจัยและเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้ง่าย ลงทุนต่ำ เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
- 2) การพัฒนางานวิจัยและส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรมและสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้
- 3) บริหารจัดการข้อมูลด้านงานวิจัย และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรมให้มีการจัดเก็บและเชื่อมโยง อย่างเป็นระบบด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) พัฒนาศักยภาพนักวิชาการให้มีความรู้ความสามารถทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยการฟื้นฟูปรับปรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ

ด้านการฟื้นฟูปรับปรุงดิน	ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ
1) พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และง่ายต่อการปฏิบัติ	1) พัฒนาคู่มือด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามหลักวิชาการ
2) พัฒนาคู่มือด้านการฟื้นฟูปรับปรุงดินทุกประเภทให้เป็นมาตรฐานตามหลักวิชาการ	2) ส่งเสริมและขยายผลมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
3) ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีด้านการฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของพื้นที่	3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และถูกต้องตามหลักวิชาการ
4) ส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการปรับปรุงดินในพื้นที่ทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง	4) พัฒนาแหล่งน้ำตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอดินอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย

- 1) สร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการพัฒนาที่ดินมีความเข้มแข็ง และสามารถนำเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินไปถ่ายทอดให้กับภาคีเครือข่ายได้
- 2) พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินให้เป็นตามหลักวิชาการให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer)

3) เสริมสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการพัฒนาที่ดิน ให้มีความถูกต้อง ทันสมัยและครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อถ่ายทอด ให้กับเกษตรกรและเครือข่ายด้านการพัฒนาที่ดิน

สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
ด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

Mเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทางการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยจากสารเคมี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนานองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน

จัดทำแผนและการติดตามประเมินผล	บริหารงบประมาณ	เทคโนโลยีสารสนเทศ	กฎหมายและระเบียบ	เผยแพร่และประชาสัมพันธ์	บริหารทรัพยากรบุคคล	พัฒนาระบบบริหารองค์กร
1. มีฐานข้อมูลด้านแผนงานติดตามประเมินผลเชื่อมโยงทุกหน่วยงานเพื่อใช้ในการบริหาร	1. พัฒนาโปรแกรมของระบบการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้ครอบคลุมทุกหน่วยเบิกจ่ายเพื่อใช้ในการสอบทานกับการใช้	1. ปรับปรุงประสิทธิภาพฐานข้อมูลให้ครอบคลุมทุกมิติ	1. ปรับปรุงกระบวนการจัดการด้านกฎหมายและระเบียบให้มีประสิทธิภาพ	1. พัฒนา Social Media มาใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	1. ปรับปรุงสมรรถนะประจำตำแหน่งให้สอดคล้องกับ jd	1. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรตามระบบการ
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดทำแผนงานการติดตามงานและประเมินผลโครงการของกรมฯ	2. สร้างงานกับการใช้จ่ายเงินในระบบ eMFIS ให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และเป็น การเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรวมทั้งเป็นการควบคุมในแต่ละ	2. พัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (gis) นำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อให้บริการบนระบบ Web Map Service	2. พัฒนากฎหมายและระเบียบให้กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	2. พัฒนาและเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้รับบริการ	2. พัฒนาศักยภาพสมรรถนะประจำตำแหน่งภาพในการปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย	2. การจัดการภาครัฐ
3. พัฒนาบุคลากรของกรมฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงงานและนำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับสถานการณ์	3. พัฒนาระบบการเบิกจ่ายที่ถูกต้องตามระเบียบฯ กฎหมายข้อบังคับ	3. พัฒนาระบบเครือข่ายไร้สายให้ครอบคลุมทุกสำนักงาน	3. พัฒนากฎหมายและระเบียบให้กับบุคลากรทราบและนำไปปฏิบัติได้	3. พัฒนาระบบ Hris เชื่อมโยงทั้งระบบ กผง. กค. กกจ.	3. พัฒนาระบบ Hris เชื่อมโยงทั้งระบบ กผง. กค. กกจ.	3. การปรับปรุงโครงสร้างบทบาทภารกิจของกรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

8) แผนแม่บท การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (พ.ศ. 2561-2570) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี

วิสัยทัศน์ คือ “พัฒนาและขับเคลื่อนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ก้าวทันกับ
สถานการณ์ของภัยสมัยใหม่ที่เกิดขึ้น ด้วยปรัชญาการบริหารและความเสี่ยงจากผลกระทบ ”
ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์

ตารางที่ 5M นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของ พื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2.	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3.	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติที่ระบบให้สอดคล้อง เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4.	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)	กลยุทธ์ที่ 3 การขยายผลรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมี มูลค่าเพิ่มสูงจากแบบอย่างความสำเร็จในประเทศ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีความสมดุล ระหว่างอุปสงค์และอุปทานรวมทั้งการใช้น้ำซ้ำ กลยุทธ์ที่ 8 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่ เหมาะสมไว้เป็นฐานการผลิตการเกษตร กลยุทธ์ที่ 10 การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร กลยุทธ์ที่ 11 การยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
5.	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
6.	แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566-2570	ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
7.	ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินด้วยการ สำรวจจำแนกดิน วิเคราะห์ดิน และวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยการฟื้นฟู ปรับปรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอดินอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน
8.	แผนแม่บท การป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย (พ.ศ. 2566-2570) องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสิงห์บุรี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

5.2 การวิเคราะห์ความต้องการของพื้นที่

ความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงและยั่งยืน การเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร และการเข้าถึงแหล่งทุนและองค์ความรู้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพเกษตร นอกจากนี้ เกษตรกรยังต้องการการสนับสนุนด้านการตลาดและการแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดเพียงอย่างเดียว จังหวัดสิงห์บุรีมีศักยภาพในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยการสนับสนุนและส่งเสริมความต้องการของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) การพัฒนาอาชีพ: เกษตรกรต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างมั่นคงและยั่งยืน
- 2) การเพิ่มมูลค่าผลผลิต: เกษตรกรต้องการเรียนรู้และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เช่น การแปรรูป การถนอมอาหาร และการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ
- 3) การเข้าถึงแหล่งทุน: เกษตรกรต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการลงทุนพัฒนาการเกษตร เช่น การจัดหาเครื่องจักรกล การปรับปรุงพื้นที่ และการขยายการผลิต
- 4) การสนับสนุนด้านการตลาด: เกษตรกรต้องการช่องทางการตลาดที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อจำหน่ายผลผลิตของตนเองได้ในราคาที่เหมาะสม
- 5) การเข้าถึงองค์ความรู้: เกษตรกรต้องการเรียนรู้เทคนิคการผลิตใหม่ ๆ การจัดการศัตรูพืชและโรค การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้อง รวมถึงการบริหารจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) การรวมกลุ่ม: เกษตรกรต้องการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการผลิตและการตลาด รวมถึงการเจรจาต่อรองกับคู่ค้าและหน่วยงานต่าง ๆ
- 7) การบริหารจัดการความเสี่ยง: เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด และความผันผวนของราคา

โดยตัวอย่างความต้องการเฉพาะ ได้แก่

- 1) การปลูกข้าว: เกษตรกรต้องการเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ทันสมัย เช่น การจัดการน้ำ การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างเหมาะสม และการปรับปรุงพันธุ์ข้าว
- 2) การปลูกอ้อย: เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในการจัดการศัตรูพืชและโรคระบาดในอ้อย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของอ้อยให้ได้มาตรฐาน
- 3) การเลี้ยงปลา: เกษตรกรต้องการเทคนิคการเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการจัดการคุณภาพน้ำที่ดี
- 4) การแปรรูป: เกษตรกรต้องการเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น การทำปลาแดดเดียว การทำแฮม หรือการทำขนมเปียะ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้

จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7 (2568) วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 256W และแนวโน้มปี 2568 ของจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของปี 256Wหดตัวร้อยละ 5.0 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยสาขาพืชหัตถ์ร้อยละ 5.6 จากการลดลงของผลผลิตข้าว และอ้อยโรงงาน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ส่งผลให้สาขาบริการทางการเกษตรหดตัวตามไปด้วย ร้อยละ 1.8 สาขaprimeหดตัวร้อยละ 1.8 จากต้นทุนค่าอาหารที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรลดจำนวนพื้นที่และ

ชะลอการเลี้ยงออกไป ส่วนสาขาปศุสัตว์ขยายตัวร้อยละ 1.9 โดยผลผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญเพิ่มขึ้น ได้แก่ สุกร และไก่เนื้อ เนื่องจากตลาดยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง และเกษตรกรให้ความสำคัญกับระบบการป้องกันโรคและการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลเสียต่อภาคเกษตร คือ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2566 ต่อเนื่องมาถึงช่วงต้นปี 2567 และการเข้าสู่ปรากฏการณ์ลานีญา ในเดือนกรกฎาคม 2567 ทำให้บางพื้นที่มีฝนตกหนัก และพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนได้รับความเสียหาย ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิตหลายชนิดยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรของปี 2567 ลดลงร้อยละ 5.1 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ดัชนีราคาสินค้าเกษตรลดลงร้อยละ 5.2 ส่งผลให้ดัชนีรายได้เกษตรกรลดลงร้อยละ 8.0

แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2568 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.2M.2 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยสาขาพืช คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.5M.5 สาขาปศุสัตว์ คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.7W.2 สาขาประมง คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.7M.1 และสาขาบริการทางการเกษตร คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.2M.2 สำหรับปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้ภาคเกษตรขยายตัว ได้แก่ ปริมาณฝน ที่คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้น ทำให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก และการเจริญเติบโตของพืช ภาครัฐมีนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจังหวัดมีนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตร ประกอบกับความต้องการสินค้าเกษตรคาดว่าจะยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดยังอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามยังคงต้องติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ความแปรปรวนของสภาพอากาศ อาจทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งและภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตรและการเจริญเติบโตของพืช ปัจจัยการผลิตหลายชนิดที่ยังอยู่ในระดับสูง รวมทั้งการระบาดของโรคพืชและสัตว์ที่อาจส่งผลต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี ของจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2565 มีมูลค่า 2W9S2 ล้านบาท ประกอบด้วยภาคเกษตรมีมูลค่า 5L1W0 ล้านบาท และภาคนอกเกษตรมีมูลค่า 2TW62 ล้านบาท โดยมีสาขาการผลิต เป็นสาขาหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.W รองลงมา คือ สาขาการศึกษา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1T.S สาขาการขนส่ง และการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.8 สาขาเกษตรกรรม ป่าไม้ และการประมง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.T สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.W และสาขากิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ T.W และสาขาอื่น ๆ มีสัดส่วนรวมกันร้อยละ 22.T โครงสร้างการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรีปี 2567 ได้แก่ สาขาพืช ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ V6.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดภาคเกษตร หรือ gPP ภาคเกษตร รองลงมา คือ สาขาปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 12.6 สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาประมง คิดเป็นร้อยละ 8.8 และ 2.6 ตามลำดับ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาคเกษตร

1) แหล่งน้ำ/สถานการณ์น้ำ พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ปริมาณน้ำในพื้นที่ส่วนใหญ่จึงมาจากคลองส่งน้ำชลประทานเป็นหลัก ได้แก่ แม่น้ำน้อย คลองชัยนาท M อุดยธา และคลองชัยนาทฝาสัก ซึ่งแหล่งน้ำที่สำคัญมีดังนี้

Mแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่อำเภออินทร์บุรีอำเภอเมืองสิงห์บุรี และอำเภอพรหมบุรี

Mแม่น้ำน้อย เป็นลำน้ำธรรมชาติ รับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเหนือเขื่อนเจ้าพระยา ไหลผ่านพื้นที่ อำเภอบางระจัน ค่ายบางระจัน และท่าช้าง

Mแม่น้ำลพบุรี เป็นลำน้ำธรรมชาติ แยกจากฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณด้านทิศเหนือไปยัง ทิศตะวันออกของอำเภอเมืองสิงห์บุรี

Mลำน้ำแม่ลากร้าง เป็นลำน้ำธรรมชาติมีลักษณะเป็นคลองยาวมีน้ำตลอดปี อยู่ในเขตอำเภอ เมืองสิงห์บุรี ถึง อำเภออินทร์บุรี

2) สถานการณ์ภัยธรรมชาติ และโรคแมลงศัตรูพืชระบาด

Mความแปรปรวนของสภาพอากาศที่มีมากขึ้น และภัยธรรมชาติ จากอิทธิพลของลมมรสุมที่ทำให้ ฝนตกหนักในบางพื้นที่

Mสถานการณ์การระบาดของโรคพืช แมลงศัตรูพืช เช่น แมลงหวี่ขาวข้าว เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและหนอนกออ้อย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการตรวจติดตามเฝ้าระวัง สามารถควบคุมป้องกันการระบาดในพื้นที่ได้

Mด้านปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์มีการเตรียมความพร้อมรับมือป้องกันการระบาดของโรคระบาดในสัตว์ อย่างเข้มงวดมากขึ้น

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 256Wภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรีในปี 256Wหดตัวร้อยละ S.0 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะสาขาพืช ในปี 256Wหดตัวร้อยละ S.6 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยผลผลิตพืชที่สำคัญลดลง ได้แก่ ข้าว และอ้อยโรงงาน

ข้าว ภาวะการผลิต ผลผลิตข้าว ปี 256Wเท่ากับ S9TIS92 ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต T11I06S ตัน หรือลดลงร้อยละ T.1 ข้าวนาปรังลดลงเนื่องจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกทำให้เกษตรกรไม่สามารถเพาะปลูกได้เต็มพื้นที่ ส่วนผลผลิตข้าวนาปีลดลงเนื่องจากได้รับผลกระทบจากวัชพืชและศัตรูพืชทำให้ข้าวเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง และในบางพื้นที่เกษตรกรหยุดทำนาเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจเกิดจากสถานการณ์น้ำท่วมส่งผลให้ปริมาณผลผลิตข้าวลดลง ระดับราคา ปี 256Wราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15E ที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ยตันละ 10IT02.T6 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ตันละ 10I928.25 บาท หรือลดลงร้อยละ T.8 เนื่องจากความต้องการของตลาดลดลง

อ้อยโรงงาน ภาวะการผลิต ผลผลิตอ้อยโรงงาน ปี 256Wเท่ากับ 128IV15 ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต 19TI88Wตัน หรือลดลง ร้อยละ ST.0 เนื่องจากอากาศที่ร้อนจัด ส่งผลให้ต้นอ้อย ไม่สมบูรณ์ การแตกกอไม่ดี อีกทั้งปัจจัยการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรจึงมีการดูแลรักษาที่น้อยลง ส่งผลให้ปริมาณ ผลผลิตอ้อยโรงงานลดลง ระดับราคา ปี 256Wราคาอ้อยโรงงานที่เกษตรกรขายได้ เฉลี่ย ตันละ 1S12.V5 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตันละ 1I0TT.25 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.Wเนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดลดลง ประกอบกับโรงงานน้ำตาลยังมีความต้องการอ้อยอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2568 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดสิงห์บุรีในปี 2568 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.2M.2 เมื่อเทียบกับปี 256Wสำหรับปัจจัยที่ช่วยสนับสนุน

ให้ภาคเกษตรขยายตัว ได้แก่ ปริมาณฝนที่คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้น ทำให้มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของพืช ภาครัฐมีนโยบายและมาตรการช่วยเหลือ เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจังหวัดมีนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตร ประกอบกับความต้องการสินค้าเกษตรคาดว่าจะมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดยังอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ความแปรปรวนของสภาพอากาศ อาจทำให้เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทางการเกษตรและการเจริญเติบโตของพืช ปัจจัยการผลิต หลายชนิดยังอยู่ในระดับสูง รวมทั้งการระบาดของโรคพืชและสัตว์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ของเศรษฐกิจได้ สำหรับรายละเอียดในแต่ละสาขา มีดังนี้

1) สาขาพืช ในปี 256Wคาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.SM.S เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากคาดว่า จะมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้การผลิตพืชที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน อีกทั้งภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามยังมีความเสี่ยง เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และการระบาดของศัตรูพืชต่าง ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลการเพาะปลูกได้

2) สาขาปศุสัตว์ในปี 256Wคาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.W2.Wเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากการผลิตสินค้าปศุสัตว์มีการขยายตัวจากความต้องการของตลาดที่คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเกษตรกรมีระบบการเลี้ยงที่ดีขึ้นตามที่ภาครัฐและเอกชนให้การส่งเสริมการพัฒนาฟาร์มให้เป็นระบบ มีกระบวนการควบคุม ฝ้าระวังการเกิดโรคระบาดที่ได้มาตรฐาน ประกอบกับราคาสินค้าปศุสัตว์มีแนวโน้มอยู่ในเกณฑ์ดี

S) สาขาประมง ในปี 256Wคาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.TM.T เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยผลผลิต คาดว่าจะทรงตัวหรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตามความต้องการของตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น และเกษตรกร มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลาให้ได้ขนาดและแข็งแรงก่อนปล่อยลงบ่อเลี้ยงเพื่อเพิ่มอัตราการรอด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรอาจยังต้องเผชิญกับราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

T) สาขาบริการทางการเกษตร ในปี 256Wคาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.2M.2 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากคาดว่าพื้นที่เพาะปลูกข้าวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการใช้บริการทางการเกษตรด้านการเตรียมดิน และการจ้างเครื่องเก็บเกี่ยวผลผลิตเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

5.3 การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินด้วย sWot และ t oWs Matrix

การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี ได้วิเคราะห์เชิงระบบโดยใช้ระบบ TOWS Matrix เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำหรับการสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร ที่มีการต่อยอดมาจาก SWOT Analysis ด้วยการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกขององค์กร

ปัจจัยภายใน ได้แก่ Strength (จุดแข็ง) และ Weakness (จุดอ่อน)

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ Opportunity (โอกาส) และ Threat (ความเสี่ยง)

เมื่อนำปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมาจับคู่กัน จะทำให้เกิดเป็นการวิเคราะห์ของ TOWS Matrix ได้ออกมาเป็นกลยุทธ์ T รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

1) กลยุทธ์เชิงรุก (soI เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Opportunity (ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส) เพื่อหาผลประโยชน์สูงสุดจากโอกาสที่เกิดขึ้น เพราะการใช้จุดแข็งที่มีร่วมกับโอกาส จะช่วยทำให้ความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นอีก

2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WoI เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Opportunity (ใช้โอกาสลดจุดอ่อน) คือกลยุทธ์ที่เน้นการแก้ไขจุดอ่อนด้วยโอกาสที่เข้ามา เป็นการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีเพื่อแก้ไขจุดอ่อนหรือกลบจุดอ่อน

3) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (st I เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Threat (ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค) การใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค เป็นการใช้จุดแข็งมาป้องกันอุปสรรคด้วยการใช้ทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่หลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น หรือกำลังเกิดขึ้นอยู่ในตอนนี้

4) กลยุทธ์เชิงรับ (Wt I เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Threat (แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค) การลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค ซึ่งจะเป็นกลยุทธ์ที่ตั้งรับและเน้นป้องกันเพียงอย่างเดียว เนื่องจากเจอปัญหาทั้งปัจจัยภายในภายนอก

โดยการวิเคราะห์พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ดังมีรายละเอียดดังแสดงใน รูปที่ 5M

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (strength: s) S1. ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบที่ลุ่มเหมาะกับการเพาะปลูกหลากหลายชนิด สามารถปลูกข้าว อ้อยโรงงาน ได้ดี S2. ทรัพยากรดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว และไม่พบดินปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่ S3. เป็นพื้นที่ในเขตชลประทานมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้การผลิตพืชที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น S4. มีผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ และความชำนาญ	จุดอ่อน (Weakness: W) W1. มีพื้นที่ป่าน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชุมชน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ อ่างเก็บน้ำ และพื้นที่ริมแหล่งน้ำ ซึ่งป่าชุมชนปลูกโดยชุมชน และให้ชุมชนดูแลรักษา W2. มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมในบางพื้นที่ ทำให้ขาดแคลนน้ำบางช่วง ดินเสื่อมโทรม W3. พื้นที่เพาะปลูกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมไปทำอย่างอื่น แม้การผลิตพืชที่สำคัญจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น W4. การรวมกลุ่มเกษตรกรขาดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ W5. เกษตรกรใช้พันธุ์เดิมที่ปลูกกันมานาน ไม่มีการปรับปรุงใช้พันธุ์ใหม่
โอกาส (opportunity: o) O1. ภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกข้าว อ้อยโรงงาน O2. ภาครัฐสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของเกษตรกร เช่น โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (zoning by AgriMap) โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ และเชื่อมโยงตลาด เป็นต้น O3. รัฐบาลมีนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริม อบรมให้ความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์พืช (กสค.) วัสดุปรับปรุงดิน (พด.) เทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น	กลยุทธ์เชิงรุก (soI) 1. พิจารณาพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน ดินในพื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำท่วมขังควรทำนา หรือควรมีการจัดการพื้นที่โดยการยกร่องปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นเพื่อป้องกันการขังของน้ำ และดินในพื้นที่ดอนควรปลูกพืชไร่ ไม้ผล หรือไม้ยืนต้น ควรมีการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน โดยการเติมอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ปลูกพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว (O1 OS S1 S2) 2. ส่งเสริมการเพาะปลูกข้าว อ้อยโรงงาน ในเขตชลประทานให้มีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น (O1 O2 S1 SS) 5. นำนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้านการเกษตรให้เข้าถึงเกษตรกร เกษนนำเพื่อขยายผลไปสู่เกษตรกรรายย่อย (O2 OS ST)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WoI) 1. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ตามโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (zoning by AgriMap) (O1 O2 W2) 2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรตามโครงการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของเกษตรกร เช่น โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด (O2 WT) 3. ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวัสดุปรับปรุงดินของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น น้ำหมักพด. พืชปุ๋ยสด (OS W2)
ความเสี่ยง/อุปสรรค (t hreat: t) T1. สภาวะอากาศที่แปรปรวน เช่น เกิดพายุภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อผลผลิต และผลผลิตมีปริมาณลดต่ำลง T2. ขาดนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาในการวางแผนการผลิตและการตลาดที่ชัดเจนในระยะยาวเพื่อให้การผลิตมีเสถียรภาพและมีทิศทางที่ชัดเจน T3. ปัญหาการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชต่าง ๆ T4. ความผันผวนของราคาผลผลิต	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (stI) 1. เขตชลประทาน ฤดูแล้งให้ทำการเกษตรปลูกพืชใช้น้ำน้อย ไม่สนับสนุนให้มีการทำนาปรังพร้อมปรับระบบการส่งน้ำเป็นการส่งน้ำเป็นช่วง ๆ ไม่มีการส่งน้ำตลอดเวลา โดย จัดทำแผนการส่งน้ำเพื่อการเกษตรปลูกพืชฤดูแล้ง แจกเดือนและประชาสัมพันธ์สถานการณ์น้ำและขอความร่วมมือให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง (T1 S3) 2. ภูมิประเทศที่เหมาะสม ประกอบกับเกษตรกรใช้ประสบการณ์และความชำนาญ โดยการปลูกพืชหลากหลายสลับเพื่อเลี่ยงปัญหาโรคและแมลงศัตรู และใช้สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืช (T3 S1 ST) 3. ผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกรที่มีการสร้างกลุ่มอย่างเข้มแข็งสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดที่ชัดเจนในระยะยาวเพิ่มอำนาจในการต่อรองทางการตลาดได้ (T2 TT ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WtI) 1. ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนปลูกโดยชุมชน และให้ชุมชนดูแลรักษา (T1 W1) 2. จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง ให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนการรวมกลุ่มเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของเกษตรกร (T2 WT) 5. กำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และผลักดันสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะเขตเกษตรกรรมขั้นดีไม่ควรขยายชุมชนเข้าไป (T2 TT W3) T. สำรองปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์พืชไร่ พันธุ์สัตว์น้ำ เสาบียงอาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์ยา (T1 TS W5)

รูปที่ 5M การวิเคราะห์พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรีโดยใช้ SWOT และ TOWS Matrix

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดการวางแผนการใช้ที่ดินมีได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุดแต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้นจำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการแผนงานและนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดิน เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบเป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของชุมชน

การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เพื่อประกอบเป็นแผนการใช้ที่ดินเป็นผลจากการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสถานะด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนข้อมูลกฎหมาย นโยบายหรือข้อกำหนดการใช้พื้นที่ของภาครัฐ ยุทธศาสตร์ของภาครัฐทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยวิธีการสร้างเงื่อนไขในการกำหนดเขตการใช้ที่ดินตามศักยภาพและกำลังผลิตของพื้นที่ ภายใต้หลักการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้แผนการใช้ที่ดินสามารถใช้เป็นกรอบ และแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

6.1 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งนโยบายต่าง ๆ สามารถกำหนดแผนการใช้ที่ดินของพื้นที่ออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่แหล่งน้ำ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1) โดยมีรายละเอียดประกอบการใช้ที่ดินในแต่ละเขตดังนี้

6.1.1 เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี (สัญลักษณ์แผนที่ 1)

มีเนื้อที่ 31748 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ในเขตนี้มีสภาพเป็นป่าที่ค่อนข้างสมบูรณ์และป่าเสื่อมโทรมที่อยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ตลอดจนอยู่ในที่ดินของรัฐและเอกชน เช่น ที่ดินของเอกชน เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ในรูปแบบวนเกษตร ป่าปลูก S อย่าง ได้ประโยชน์ T อย่าง

แนวทางการพัฒนา

- ควรมีการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยยึดหลักการใช้ที่ดินแบบผสมผสานระหว่างป่าไม้กับการเกษตร

- ควรป้องกันและรักษาสภาพป่าไม้ให้คงความสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากไม้และของป่าร่วมกันอย่างพอเพียงและยั่งยืน

6.1.2 เขตเกษตรกรรม

เขตเกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกินมีการออกเอกสารสิทธิ์ รวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ดินเอกชน แปลงที่ดินทำกินตามนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และพื้นที่ราชพัสดุซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานของการผลิตทางการเกษตร ซึ่งจำเป็นต้องบำรุงรักษาและฟื้นฟูดิน รวมทั้งพัฒนาให้เหมาะสมแก่การประกอบการเกษตรได้อย่างยั่งยืนและนำไปสู่การเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก และจากผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้มีการนำที่ดินที่เหมาะสมกับการเกษตรไปใช้เพื่อกิจกรรมอื่น ๆ หรือเป็นเจ้าของที่ดินแทนคนต่างด้าวด้วยประการใด ๆ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศและความเป็นอยู่ของเกษตรกร จึงจำเป็นต้องรักษา ป้องกันและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เช่น ศักยภาพของที่ดิน แหล่งรองรับผลผลิต ระบบชลประทาน ระบบโลจิสติกส์ โดยแบ่งพื้นที่เกษตรกรรมที่จำเป็นต้องคุ้มครอง โดยยึดความเหมาะสมของที่ดินเป็นหลัก เพื่อให้มีผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน เขตคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่รวม 3861945 ไร่ หรือร้อยละ 75.27 ของเนื้อที่จังหวัด โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 เขตย่อย คือ

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี

เขตพื้นที่เกษตรกรรมขั้นดี มีเนื้อที่ 3381272 ไร่ หรือร้อยละ 65.81 ของเนื้อที่จังหวัด เขตนี้เป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่มีระบบชลประทาน ดินมีศักยภาพในการผลิตปานกลางถึงสูงแต่อาจมีข้อจำกัดของการใช้ประโยชน์ที่ดินบางประการที่สามารถแก้ไขได้ง่าย บางพื้นที่มีแหล่งน้ำเพียงพออาจมีการใช้พื้นที่เพื่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ หรือพืชอายุสั้นหลังฤดูทำนาได้ เป็นเขตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองไว้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร เพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร และผลิตสินค้าเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูง หรือรองรับอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออก โดยรัฐใช้ลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรกรรม เช่น โครงการชลประทาน โครงการป้องกันน้ำท่วม หรือมีการจัดรูปที่ดิน รวมถึงพื้นที่ผลิตพืชที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีใดมาทดแทนการผลิตทางการเกษตร จากแหล่งผลิตของที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความพิเศษในการให้ผลผลิตที่มีคุณภาพนี้ได้ แบ่งออกเป็น 5 เขตย่อย ดังนี้

พื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตรสูงมีความเหมาะสมสูงสำหรับการทำนา ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ให้ผลผลิตสูง มีระบบชลประทาน หรือเป็นเขตจัดรูปที่ดิน ให้มีการใช้ที่ดินเฉพาะเพื่อการเกษตรอย่างเข้มงวด ไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปทำกิจกรรมประเภทอื่นที่จะทำให้สภาพการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง เช่น หมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์แผนที่ 211) มีเนื้อที่ 3251583 ไร่ หรือร้อยละ 63.34 ของเนื้อที่จังหวัด สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ที่ดินมีความเหมาะสมปานกลางถึงสูงในการทำนาโดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน

แนวทางการพัฒนา

- ในการใช้พื้นที่เพื่อการทำนาควรมีการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการพัฒนาระบบส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา เพื่อลดความเสียหายกรณีฝนทิ้งช่วง และเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการใช้พันธุ์ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ประกอบกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม หรืออาจทำเกษตรแบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยการขุดบ่อน้ำเลี้ยงปลา ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นและนาข้าวร่วมกัน

(2) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์แผนที่ 212) มีเนื้อที่ 21751 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่จังหวัด สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบเป็นพื้นที่ตอนมีความเหมาะสมของดินในการปลูกพืชได้หลายชนิด ทั้งไม้ผลและไม้ยืนต้น เป็นเขตที่มีระบบชลประทาน หรือมีการพัฒนาที่ดินที่สามารถ ทาการผลิตพืชไร่ ไม้ผลได้ผลผลิตดี สภาพพื้นที่เป็นที่ดอน การระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์สูง ส่วนใหญ่มีการผลิตสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรมแปรรูป และผลิตเพื่อการส่งออก มาตราการสำคัญ ในพื้นที่นี้ควรส่งเสริมให้มีการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต เพื่อผลิตในเชิงการค้า แต่ส่วนมากจะประสบปัญหาเรื่องปริมาณผลผลิตที่ไม่สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดอันส่งผลถึงราคาของผลผลิตการตัดสินใจผลิตพืชของเกษตรกรส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับราคาตลาด ณ เวลาก่อนทำการผลิต ดังนั้นจึงไม่สามารถระบุพื้นที่ปลูกพืชแต่ละชนิดได้ชัดเจน และไม่สามารถควบคุมพื้นที่ปลูก เพื่อลดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำได้ถึงแม้รัฐบาลจะมีนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์การปลูกพืชทดแทนพลังงาน การลงทะเบียนเกษตรกรและการประกันราคาผลผลิตแล้วก็ตาม

แนวทางการพัฒนา

- ยึดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาในเขตทำนา
- ศึกษา วิจัยระบบการทำฟาร์ม (Farming system research) ระบบการปลูกพืช หรือระบบเกษตรแบบผสมผสาน โดยนำเทคโนโลยีที่ได้ผลดีในสถานีทดลอง ไปทดสอบหาความเหมาะสมในไร่นาของเกษตรกรตามสภาพท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินจากการปลูกพืชชนิดเดียว เป็นการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน

- พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้ผล และพืชผักต่าง ๆ ควรจัดหาตลาดรองรับเพื่อจำหน่ายในตลาดสำหรับบริโภคภายในพื้นที่ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของแหล่งชุมชน โดยแนวทางการจัดการด้านการผลิตไม้ผล ควรใช้แนวทางของเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดการใช้สารเคมี โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และผลิตภัณฑ์จากเทคโนโลยีชีวภาพ มีการจัดสร้างแหล่งกักเก็บน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้งอันจะกระทบต่อปริมาณผลผลิต

- ควรมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อช่วยเก็บกักความชื้นและรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความสมดุลมีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในกระบวนการผลิต เพื่อให้เกิดผลดีต่อพืช ที่ดินและสิ่งแวดล้อมโดยรวม

- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย บางบริเวณพื้นที่ค่อนข้างลุ่มควรทำทางระบายน้ำไม่ให้ท่วมขังในฤดูฝน

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน ในช่วงดินมีความชื้นเหมาะสมควรปลูกพืชคลุมดินตระกูลถั่ว เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดิน

(3) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์แผนที่ 213) มีเนื้อที่ 8652 ไร่ หรือร้อยละ 1.68 ของเนื้อที่จังหวัด สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกปานกลางถึงลึก ที่ดินมีความเหมาะสมปานกลางถึงสูง โดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน มีความเหมาะสมของที่ดินในการปลูกไม้ผล ปัจจุบันมีการปลูกไม้ผลผสม เช่น เงาะ มังคุด ลองกอง มะพร้าว มะม่วง ส้มโอ และฝรั่ง เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา

- ในการใช้พื้นที่เพื่อการทำนาควรมีการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการพัฒนาระบบส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา เพื่อลดความเสียหายกรณีฝนทิ้งช่วง และเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการใช้พันธุ์ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ประกอบกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม หรืออาจทำเกษตรแบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยการขุดบ่อน้ำเลี้ยงปลา ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น และนาข้าวร่วมกัน

(4) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์แผนที่ 214) มีเนื้อที่ 380 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่จังหวัด สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ที่ดินมีความเหมาะสมปานกลางถึงสูง โดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อปลูกไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ตง และยูคาลิปตัส เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา

- ในการใช้พื้นที่เพื่อการทำนาควรมีการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการพัฒนาระบบส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา เพื่อลดความเสียหายกรณีฝนทิ้งช่วง และเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการใช้พันธุ์ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ประกอบกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม หรืออาจทำเกษตรแบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยการขุดบ่อน้ำเลี้ยงปลา ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นและนาข้าวร่วมกัน

(5) เขตปลูกพืชสวน (นาหญา) (สัญลักษณ์แผนที่ 215) มีเนื้อที่ 906 ไร่ หรือร้อยละ 0.18 เนื้อที่จังหวัด สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ที่ดินมีความเหมาะสมปานกลางถึงสูงโดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อปลูกพืชสวน เช่น พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และนาหญา เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา

- ในการใช้พื้นที่เพื่อการทำนาควรมีการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการพัฒนาระบบส่งน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นา เพื่อลดความเสียหายกรณีฝนทิ้งช่วง และเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการใช้พันธุ์ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ประกอบกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม หรืออาจทำเกษตรแบบเกษตรผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยการขุดบ่อน้ำเลี้ยงปลา ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นและนาข้าวร่วมกัน

2) เขตเกษตรกรรมมีศักยภาพในการผลิตต่ำ

เป็นพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีเนื้อที่ 44184 ไร่ หรือร้อยละ 8.60 ของเนื้อที่จังหวัด ดินมีศักยภาพในการผลิตเล็กน้อยหรือไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช หรือมีข้อจำกัดของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งถ้าหากมีการนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์จะต้องมีการแก้ไขปัญหาที่มีข้อจำกัดรุนแรงของการใช้ที่ดินนั้น ๆ ซึ่งยากต่อการแก้ไขหรือต้องใช้เงินทุนสูง เช่น ปัญหาดินเป็นทรายจัดหรือดินค่อนข้างเป็นทราย ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำรวมถึงการที่ดิน

มีปริมาณธาตุอาหารพืชต่ำ หรือปัญหาดินตื้นซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของพืช สภาพพื้นที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ดังนั้นการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณนี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุง และมีมาตรการเฉพาะเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น รวมถึงต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่เขตนี้สามารถแบ่งย่อยตามสภาพการใช้ที่ดินได้ 4 เขตย่อย ดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์แผนที่ 221) มีเนื้อที่ 17 ไร่

(2) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์แผนที่ 222) มีเนื้อที่ 371665 ไร่ หรือร้อยละ 7.33 ของเนื้อที่จังหวัด

(3) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์แผนที่ 223) มีเนื้อที่ 41453 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่จังหวัด

(4) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์แผนที่ 224) มีเนื้อที่ 21048 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่จังหวัด

3) เขตปลูกพืชน้ำ (สัญลักษณ์แผนที่ 23)

มีเนื้อที่ 187 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่จังหวัด ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

4) เขตปศุสัตว์ (สัญลักษณ์แผนที่ 24)

มีเนื้อที่ 21296 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่จังหวัด ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

5) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สัญลักษณ์แผนที่ 25)

มีเนื้อที่ 21006 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่จังหวัด ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

6.1.3 เขตชุมชน (สัญลักษณ์แผนที่ 3)

มีเนื้อที่ 811431 ไร่ หรือร้อยละ 15.84 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย เขตชุมชนเมือง ชุมชนชนบท สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ระบบโครงข่ายคมนาคม และสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี จากการสำรวจประกอบกับภาพถ่ายทางอากาศ และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

6.1.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 101044 ไร่ หรือร้อยละ 1.95 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย

1) เขตอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน (สัญลักษณ์แผนที่ 41) มีเนื้อที่ 81961 ไร่ หรือร้อยละ 1.74 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม ลานตาก และแหล่งรับซื้อทางการเกษตร

2) เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่/บ่อดิน (สัญลักษณ์แผนที่ 42) มีเนื้อที่ 11083 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่เหมืองแร่ บ่อขุด บ่อดิน บ่อลูกรัง

6.1.5 พื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 311881 ไร่ หรือร้อยละ 6.21 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย

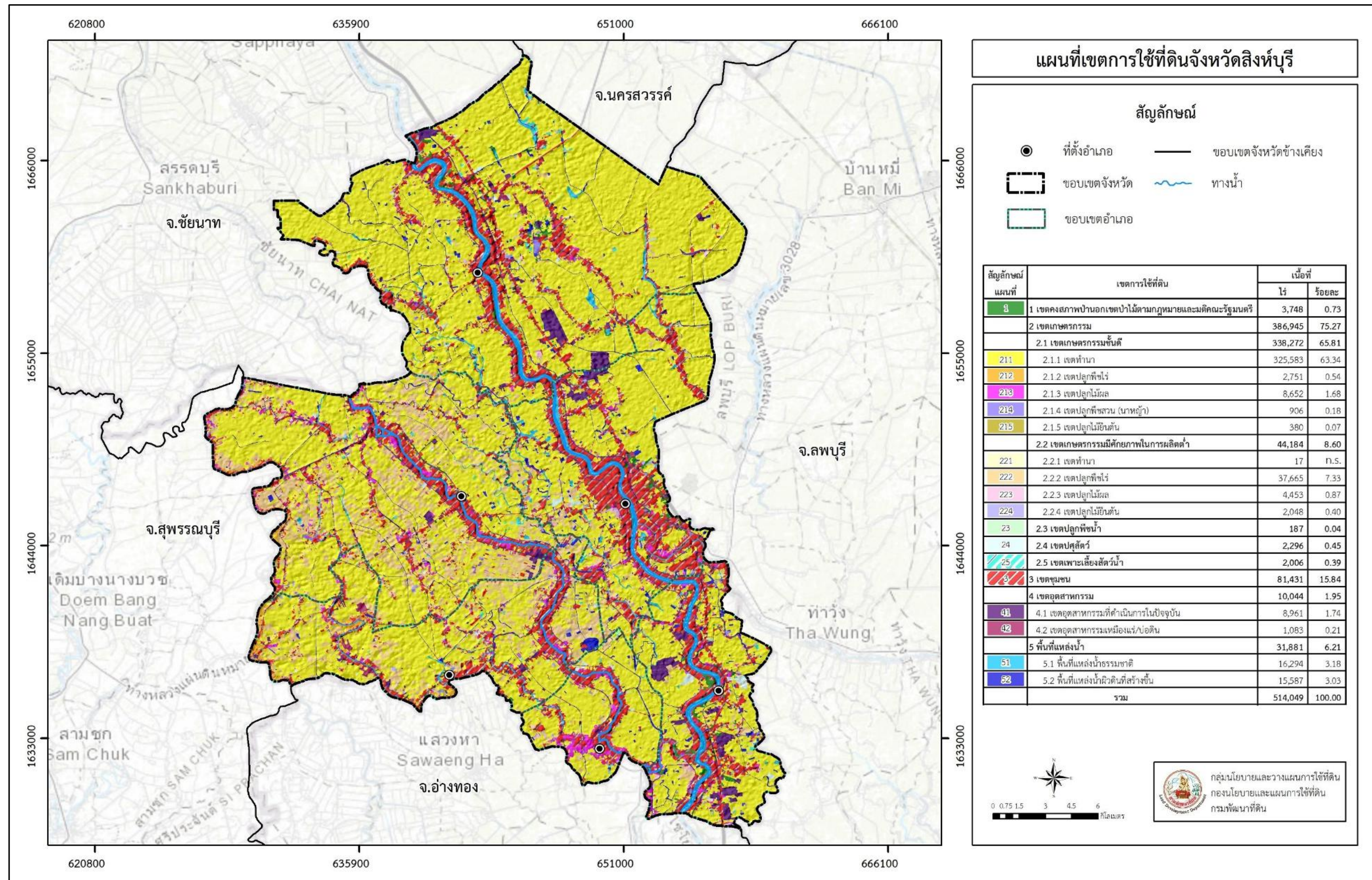
1) พื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ (สัญลักษณ์แผนที่ 51) มีเนื้อที่ 161294 ไร่ หรือร้อยละ 3.18 ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง

2) พื้นที่แหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์แผนที่ 52) มีเนื้อที่ 151587 ไร่ หรือร้อยละ 3.03 ของเนื้อที่จังหวัด ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน โดยแหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	1. เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติ คณะรัฐมนตรี	3,748	0.73
	2. เขตเกษตรกรรม	38V,945	75.29
	2.1 เขตเกษตรกรรมขั้นดี	338,272	V5.81
211	2.1.1 เขตทำนา	S25I58S	6S.ST
212	2.1.2 เขตปลูกพืชไร่	2IWX1	0.5T
21S	2.1.S เขตปลูกไม้ผล	8I652	1.68
21T	2.1.T เขตปลูกไม้ยืนต้น	S80	0.0W
215	2.1.5 เขตปลูกพืชสวน (นาหญ้า)	906	0.18
	2.2 เขตเกษตรกรรมมีศักยภาพในการผลิตต่ำ	44,184	8.V0
221	2.2.1 เขตทำนา	1W	n.s.
222	2.2.2 เขตปลูกพืชไร่	SW665	WSS
22S	2.2.S เขตปลูกไม้ผล	TI75S	0.8W
22T	2.2.T เขตปลูกไม้ยืนต้น	2I0T8	0.T0
2S	2.3 เขตปลูกพืชไร่	187	0.04
2T	2.4 เขตปศุสัตว์	2,29V	0.45
25	2.5 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2,00V	0.39
S	3. เขตชุมชน	81,431	15.84
	4. เขตอุตสาหกรรม	10,044	1.95
T1	T.1 เขตอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน	8I961	1.WT
T2	T.2 เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่/บ่อดิน	1I08S	0.21
	5. พื้นที่แหล่งน้ำ	31,881	V.21
51	5.1 พื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ	16I29T	S.18
52	5.2 พื้นที่แหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น	15I58W	S.0S
	รวม	514,049	100.00

หมายเหตุ: 1. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
 2. n.s. = มีน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี

6.2 สรุปและข้อเสนอแนะ

6.2.1 สรุป

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เป็นการกำหนดเขตโดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน ทรัพยากรดินตามศักยภาพของพื้นที่ตลอดจนความเหมาะสมในการเพาะปลูก และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงพื้นที่ภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องสงวนพื้นที่ไว้เพื่อการอนุรักษ์ ดังนั้นการนำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่จึงควรนำแผนการใช้ที่ดินดังกล่าวไปพิจารณาและร่วมดำเนินการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสอดคล้องกันทั้งระบบเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้ โดยเขตที่ควรเร่งดำเนินการพัฒนาพื้นที่เป็นอันดับต้น ๆ ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรมมีศักยภาพในการผลิตสูง เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเพาะปลูกปานกลางถึงสูง และเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรประสานงานเพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

จากการจัดทำแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินตามข้อกำหนดการใช้ที่ดินตามกฎหมายและความเหมาะสมของที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่ได้เป็น 5 เขต ดังนี้

- 1) เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เนื้อที่ 31748 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่จังหวัด
- 2) เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 3861945 ไร่ หรือร้อยละ 75.29 ของเนื้อที่จังหวัด
- 3) เขตชุมชน เนื้อที่ 811431 ไร่ หรือร้อยละ 15.84 ของเนื้อที่จังหวัด
- 4) เขตอุตสาหกรรม เนื้อที่ 101044 ไร่ หรือร้อยละ 1.95 ของเนื้อที่จังหวัด
- 5) พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 311881 ไร่ หรือร้อยละ 6.21 ของเนื้อที่จังหวัด

6.2.2 ข้อเสนอแนะ

จากการจัดทำแผนการใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี และการวิเคราะห์ด้วยระบบ TOWS Matrix สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในเขตป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากจังหวัดสิงห์บุรีมีพื้นที่ป่าน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชุมชน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ อ่างเก็บน้ำ และพื้นที่ริมแหล่งน้ำ ดังนั้นควร

- 1.1) ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน ปลูกโดยชุมชน และให้ชุมชนดูแลรักษา
- 1.2) ส่งเสริมสนับสนุนบทบาทขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ในรูปของป่าชุมชน
- 1.5) พัฒนาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัย การพัฒนาชุมชน และนักวิชาการในท้องถิ่น

2) ข้อเสนอแนะในเขตเกษตรกรรม

การดำเนินการจัดการหรือพัฒนาพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องจัดการแบบผสมผสาน และต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ ต้องประสานสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ตั้งแต่พื้นที่ที่เป็นต้นน้ำเนินเขาจนถึงที่ราบ และการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้รองรับและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีมาตรการต่าง ๆ รองรับเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติดังนี้

2.1) พิจารณาพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน ดินในพื้นที่ราบลุ่มหรือพื้นที่น้ำท่วมขังควรทำนา หรือควรมีการจัดการพื้นที่โดยการยกร่องปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้นเพื่อป้องกันการขังของน้ำ และดินในพื้นที่ดอนควรปลูกพืชไร่ ไม้ผล หรือไม้ยืนต้น ควรมีการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน โดยการเติมอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ปลูกพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว

2.2) ส่งเสริมการเพาะปลูกข้าว อ้อยโรงงาน ในเขตชลประทานให้มีคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น

2.3) นำนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้านการเกษตรให้เข้าถึงเกษตรกรแกนนำเพื่อขยายผลไปสู่เกษตรกรรายย่อย

2.4) เขตชลประทาน ในฤดูแล้งให้ทำการเกษตรปลูกพืชใช้น้ำน้อย ไม่สนับสนุนให้มีการทำนาปรังพร้อมปรับระบบการส่งน้ำเป็นการส่งน้ำเป็นช่วง ๆ ไม่มีการส่งน้ำตลอดเวลา โดยจัดทำแผนการส่งน้ำเพื่อการเกษตรปลูกพืชฤดูแล้ง แจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์สถานการณ์น้ำและขอความร่วมมือให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

2.5) ภูมิประเทศที่เหมาะสม ประกอบกับเกษตรกรใช้ประสบการณ์และความชำนาญ โดยการปลูกพืชหลากหลายสลับเพื่อเลี่ยงปัญหาโรคและแมลงศัตรู และใช้สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืช

2.6) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกรที่มีการสร้างกลุ่มอย่างเข้มแข็งสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดที่ชัดเจนในระยะยาวเพิ่มอำนาจในการต่อรองทางการตลาดได้

2.7) ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ตามโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (zoning by AgriMap)

2.8) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรตามโครงการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของเกษตรกร เช่น โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด

2.9) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวัสดุปรับปรุงดินของกรมพัฒนาที่ดิน เช่น น้ำหมัก พด. พืชปุ๋ยสด เป็นต้น

2.10) จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง ให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนการรวมกลุ่มเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของเกษตรกร

2.11) กำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และผลักดันสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะเขตเกษตรกรรมขั้นดีไม่ควรขยายชุมชนเข้าไป

2.12) สรรองปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์พืชไร่ พันธุ์สัตว์น้ำ เสบียงอาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์ยา

3) ข้อเสนอแนะในเขตพื้นที่เมืองและชุมชน

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ไม่ควรขยายชุมชนเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมชั้นดี หรือขยายเข้าไปในพื้นที่ที่มีระบบชลประทานเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการทำการเกษตรกรรมโดยเฉพาะเขตเกษตรกรรมชั้นดี

4) ข้อเสนอแนะในเขตพื้นที่แหล่งน้ำ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตการปกครอง (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงมหาดไทย, กรุงเทพฯ.
- _____. 2568. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ ปี 2558-2567**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/QQ10> มีนาคม 2568.
- กรมชลประทาน. 2562. **แผนที่ขอบเขตชลประทาน (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2557. **ข้อมูลชั้นหินอุ้มน้ำ (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2568. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2557**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/download.php> 20 มกราคม 2568.
- กรมป่าไม้. 2567. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2557**. สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2545. **การประเมินการสูญเสียดินในประเทศไทย**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2558. **สถานภาพทรัพยากรดินและที่ดินของประเทศไทย**. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ.
- _____. 2561. **แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. **แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน จังหวัดสิงห์บุรี ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2568. **ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม**. แหล่งที่มา: <https://www.diw.go.th/webdiw/DataMac> 1 พฤษภาคม 2568.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2568ก. **สถิติภูมิอากาศคาบ 10 ปี พ.ศ. 2558-2567 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- _____. 2568ข. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2538-2567 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่การใช้ที่ดินจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2564ก. **แผนที่ทรัพยากรดินจังหวัดสิงห์บุรี (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

- _____. 2564ข. คู่มือการเขียนหน่วยแผนที่ดิน. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- โครงการชลประทานสิงห์บุรี. 2567ก. แหล่งน้ำที่สำคัญ. แหล่งที่มา: <http://www.rid.go.th/singhburivater.html> 14 พฤศจิกายน 2567.
- _____. 2567ข. การบริหารจัดการน้ำ. แหล่งที่มา: <http://www.rid.go.th/singhburijgw.html> 21 พฤศจิกายน 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรฟัก. 2567. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ. เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 2/2567: ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1/2567. กองวางแผนการใช้ที่ดิน. กรมพัฒนาที่ดิน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี. 2568. ข้อมูลด้านการเกษตร (ไฟล์ข้อมูล). กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี. 2568. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสิงห์บุรี. แหล่งที่มา: <https://www.opsmoac.go.th/singhburimwlm/preview/412991791912>, 30 กรกฎาคม 2568.
- สำนักงานจังหวัดสิงห์บุรี. 2566. แผนพัฒนาจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568). สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. 2567. แนวทางการสร้างเสถียรภาพการค้าสินค้าข้าว. กระทรวงพาณิชย์.
- สำนักงานประมงจังหวัดสิงห์บุรี. 2567. ข้อมูลสถิติประมง (ไฟล์ข้อมูล). กรมประมง. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี. 2568. ข้อมูลปศุสัตว์ (ไฟล์ข้อมูล). กรมปศุสัตว์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสิงห์บุรี. 2568. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับจังหวัดสิงห์บุรี ปี 2566-2567. กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสิงห์บุรี. 2568. ข้อมูลราคาข้าวเปลือก. แหล่งที่มา: <https://www.singburi.moc.go.th/content/category/detail/461/id/90965>, 23 พฤษภาคม 2568.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2563. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2563. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2564. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2564. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2565. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2565. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

- _____. 2566. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2566. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2567. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2567. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 7. 2568. รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี. แหล่งที่มา: <https://www.opsmoac.go.th/SingburiNewsFiles/1891V01996>, 20 พฤษภาคม 2568.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสิงห์บุรี. 2567. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2567. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2566. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดแบบปริมาณ ลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2565 (ไฟล์ข้อมูล). กรุงเทพฯ.
- สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี. 2566. แผนแม่บท การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (พ.ศ. 25VV-2570) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี.

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 สมบัติดินของหน่วยแผนที่ดิน จังหวัดสิงห์บุรี

หน่วยที่ดิน	เนื้อดิน		การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน		ความอิ่มตัวเบส		ความลึก (ซม.)	ปริมาณกรด (เปอร์เซ็นต์)	ค่าการนำไฟฟ้า (เดซิซีเมนต์ ต่อเมตร)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	ปฏิกิริยาดิน		ความลาดชัน (เปอร์เซ็นต์)
	ดินบน	ดินล่าง			ดินบน	ดินล่าง									
cmMsilAli	sil	silQicl	wd	M	<10	<10	S5M5	S5M5	>150	<5	<2	M	5.0M0	5.0M0	0M2
cmMsilAliMS	sil	silQicl	mw	M	<10	<10	S5M5	S5M5	>150	<5	<2	M	5.0M0	5.0M0	0M2
cnMdicAli	sicl	c	pd	M	>20	>20	S5M5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
cnMdicAliM2	sicl	c	spd	M	>20	>20	S5M5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
KkMAli	c	c	pd	M	>20	>20	S5M5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	6.5M8.0	0M2
KkMAliM2	c	c	spd	M	>20	>20	S5M5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	6.5M8.0	0M2
npMdicAli	sicl	sic	spd	M	10M20	10M20	S5M5	S5M5	>150	<5	<2	M	6.0M0	6.0M8.0	0M2
npMdicAliM2	sicl	sic	mw	M	10M20	10M20	S5M5	S5M5	>150	<5	<2	M	6.0M0	6.0M8.0	0M2
SanMsicAli	sicl	sicl	spd	M	10M20	10M20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	6.0M0	5.5M.5	0M2
SanMsicAliM2	sicl	sicl	mw	M	10M20	10M20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	6.0M0	5.5M.5	0M2
SanMsilAli	sil	sicl	spd	M	10M20	10M20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	6.0M0	5.5M.5	0M2
SanMsilAliM2	sil	sicl	mw	M	10M20	10M20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	6.0M0	5.5M.5	0M2
SinMdicAli	sic	c	pd	M	>20	>20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
SinMdicAliM2	sic	c	spd	M	>20	>20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
SinMdicAli	sicl	c	pd	M	>20	>20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
SinMdicAliM2	sicl	c	spd	M	>20	>20	>V5	>V5	>150	<5	<2	M	5.5M.5	W0M8.0	0M2
U	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
W	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M

คำอธิบาย

หน่วยที่ดิน

- i เขตชลประทาน
- M2 มีการจัดการพื้นที่โดยการยกทรง เพื่อปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น
- MS มีการจัดการพื้นที่โดยทำคันดิน เพื่อทำนา

เนื้อดิน

- c ดินเหนียว
- sic ดินเหนียวปนทรายแป้ง
- sicl ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
- sil ดินร่วนปนทรายแป้ง

สภาพพื้นที่

- A ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ (0M๕ เปอร์เซ็นต์)

ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (256T)

พื้นที่เบ็ดเตล็ด

- U ที่อยู่อาศัย ที่ดินในเมือง หรือที่ดินเขตเมือง
- W พื้นที่น้ำ

การระบายน้ำ

- pd เลว
- spd ค่อนข้างเลว
- mw ดีปานกลาง
- wd ดี

ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

- M ปานกลาง

ประเภทดิน

เนื้อดิน

- fsi เนื้อดินร่วนปนทรายแป้ง

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

<http://www.ddd.go.th>

